

open Magazin

Vážený čtenáři,

openMagazin je jedinečný PDF e-zin, který vám každý měsíc přinese to nejlepší, co vyšlo na portálech věnovaných svobodnému softwaru, a to zcela zdarma. Můžete se těšit na návody, recenze, novinky, tipy a triky, které si můžete v klidu přečíst na svém netbooku nebo jiném přenosném zařízení. Doufáme, že vás obsah zaujme a také vás prosíme, abyste PDF soubor šířili, kam to jen jde. Kopírujte nás, posílejte, sdílejte. A pište nám, jak se vám nový česko-slovenský nejen linuxový e-zin líbí. Chcete pro nás psát, spolupracovat s námi? Napište nám, vaše reakce a nápady nás velmi zajímají.

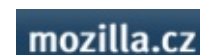

redakce openMagazinu
redakce@openmagazin.cz

www.openmagazin.cz

Obsah

- 2 Co se děje ve světě Linuxu a open source
- 5 GNOME 2.28 - Velký podzimní úklid a příprava na GNOME 3
- 9 KDE a aplikace na úpravu a správu fotografií a obrázků
- 16 Recenze: Opera 10
- 20 Salix OS - Parádní Slackware s Xfce
- 26 Adobe AIR - Flash a AJAX na desktopu
- 30 Mark Shuttleworth o vydávání, kvalitě a designu (LinuxCon 2009)
- 32 Miro - internetová televize
- 35 Opera 10 - nabitá šikovnými funkcemi
- 40 Tellico - správce sbírek pro KDE 4
- 45 Blokuje SSH útoky pomocí DenyHosts
- 47 Port knocking: zaklepejte na svůj server
- 49 Linux na desktopu roste, ale už pomaleji
- 51 Malý a výkonný router RouterStation
- 54 Šablona rozvrhu hodin
- 55 OpenOffice.org používá firma Krež, spol. s.r.o. - stavebně-obchodní činnost
- 56 Pooostřehy - novinky v připravované verzi OpenOffice.org 3.2, zajímavá rozšíření
- 58 OpenOffice.org používá firma EuroEnerg, spol. s.r.o.
- 60 Zajímavé programy 80, 81
- 62 Real Time Linux Workshop 2009 - 1. část
- 65 Jaká byla Mozilla v Praze
- 66 Otestujte si ve Firefoxu aktuálnost pluginů!
- 67 KompoZer 0.8 Beta 1 s novou podporou FTP
- 68 Úprava RAW fotek z digitálních zrcadlovek v Linuxu - Proč RAW?

openMagazin je společným projektem portálů [AbcLinuxu.cz](#), [LinuxEXPRES.cz](#), [MandrivaLinux.cz](#), [OpenOffice.cz](#), [Penguin.cz](#), [Posterus.sk](#), [Root.cz](#), [Mozilla.cz](#).

Je šířen zdarma pod licencí [Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works 3.0 Unported License](#), což znamená, že jej smíte šířit, nesmíte jej ale měnit ani komerčně využívat. Autorská práva náleží autorům článků.

Magazin si můžete stáhnout na adrese [OpenMagazin.cz](#) a mnoha dalších. Kontakt na redakci je redakce@openmagazin.cz. Produkuje [Liberix, o.p.s.](#) Při přípravě magazínu byl použit kancelářský balík [OpenOffice.org](#) a sazecí program [Scribus](#).

• kopírujte • sdílejte • posílejte • vystavujte • publikujte • tiskněte • duplikujte •

Co se děje ve světě Linuxu a open source

Jiří Eischmann

<http://www.linuxexpres.cz/linux-se-v-businessu-vyplaci-a-navic-pohani-nejrychlejsi-burzu>

<http://www.linuxexpres.cz/ibm-prechazi-na-odf-nove-jadro-prinese-podporu-usb-3>

Nejrychlejší burzu na světě pohání Linux. Linux brzdí propad tržeb Novellu. Oracle nedokáže konkurovat Red Hatu. Srovnání hospodaření GNOME a KDE. Microsoft se zbavuje patentů týkajících se Linuxu. Nový Skype pro Linux. Nero Linux 4. CrossOver Games 8.0. Id Tech 5 pro Linux.

Nejrychlejší burzu na světě pohání Linux

Společnost Deutsche Borse Group, která vlastní tři významné evropské burzy, **oznámila vydání** nové generace burzovní platformy Xetra, která běží nad operačním systémem Linux. Tuto platformu nevyužívají jen tři burzy vlastněné DBG, ale také Irish Stock Exchange, European Energy Exchange, Shanghai Stock Exchange. Nová generace je postavená na technologii IBM WebSphere MQ Low Latency Messaging, která běží právě na Linuxu.

Podle představitelů DBG je spolehlivost burzovního systému naprostou samozřejmostí, ale dalším kritériem, které často rozhoduje o úspěšnosti burzy, je rychlost. Jejich nový systém prý dokáže provést více než milion obchodů za sekundu, čímž překonává i newyorskou akciovou burzu, která běží taktéž na Linuxu.

Podle mluvčího DBG to bude právě rychlost, která bude rozhodovat o tom, kdo bude vítězem a kdo poraženým. Jakékoliv latence a výpadky znamenají pro burzu velké ztráty. V této souvislosti zmínil loňský sedmihodinový výpadek londýnské burzy, který znamenal velkou finanční újmu nejen pro

burzu, ale i pro investory a společnosti, jejichž akcie se na burze prodávají. Není tajemstvím, že londýnská burza **chce opustit platformu** postavenou na Microsoft Windows, do které už investovala 1,2 miliardy Kč. Zatím nezveřejnila jméno nové platformy, ale lze předpokládat, že se na rozdíl od přechodu na Windows o této změně na stránkách **Get the facts** nedočteme.

Miliardový trh s Linuxem v roce 2012

Trh s produkty a službami postavenými na Linuxu se v posledních letech dynamicky rozvíjí a objem peněz, který představuje, neustále roste. Analytická společnost IDC nyní **přišla s předpovědí**, že trh s Linuxem dosáhne v roce 2012 hranice jedné miliardy dolarů.

Mezi roky 2007 a 2008 trh vzrostl o 23,4 %. Pro letošek IDC předpovídá mírný pokles, ale již od příštího roku by měl trh růst průměrně o 17 %. Jak se bude trhu s Linuxem dařit, determinují především dvě firmy – Red Hat a Novell, které mají tržní podíl 94,5 %. IDC také předpokládá rychlejší růst bezplatných alternativ, ty se na počtu nasazení podílely v roce 2007 41,4 %, loni to bylo už 43,3 %.

Linux brzdí propad tržeb Novellu

Hospodářská krize se nevyhýbá téměř žádné firmě a i Novell zažívá hubenější rok. Celkové **výsledky ve třetím čtvrtletí** nejsou zrovna povzbudivé. Výnosy meziročně klesly z 245 milionů dolarů na 216 milionů. Přestože se tržby propadly, podařilo se společnosti díky úsporám dosáhnout provozního zisku 21 milionů dolarů.

Divizí, která brzdí propad tržeb, je divize linuxová, která ve třetím čtvrtletí zaznamenala výnosy ve výši 38 milionů, což je meziroční nárůst o 22,3 %. Podle představitelů společnosti má tato divize tak dobré výsledky také díky smlouvě s Microsoftem, protože zákazníci, kteří si původní předplatné objednali u Microsoftu ho nyní obnovují přímo u Novellu.

Oracle nedokáže konkurovat Red Hatu

Pro Oracle je Linux pravděpodobně nejdůležitější platformou, proto ve velké míře zasahuje do jeho vývoje a před necelými třemi lety dokonce oznámil, že bude distribuovat a podporovat svoji vlastní distribuci, která je de facto kopií Red Hat Enterprise Linuxu. Nejdříve dostala název Oracle

Unbreakable Linux a nyní se jmenuje Oracle Enterprise Linux. Cílem bylo nabízet stejný produkt za nižší ceny a navíc těžit z širokého produktového portfolia společnosti při komplexních řešeních.

Představitelé Red Hatu to jistě nenechalo klidnými, ale argumentovali, že zákazníci budou spíše věřit společnosti, která daný produkt vytváří, než někomu, kdo jej jen převezme. A s největší pravděpodobností měli pravdu. Ani po třech letech se **nedář Oraclu Red Hat výrazněji ohrozit**. A to i navzdory tomu, že nasadil ještě agresivnější cenovou politiku, díky níž lze získat obdobné služby za polovinu ceny, kterou nabízí Red Hat. Po třech letech má Oracle podíl na trhu necelé dvě procenta, zatímco Red Hat si i nadále udržuje podíl kolem 60 %.

Podzimní konference - LinuxAlt Brno

Tradiční brněnská konference se jmenuje **LinuxAlt** a proběhne ve dnech 7.-8.11.2009 na FIT VUT v Brně. Pořádá ji volné sdružení **Linux v Brně** ve spolupráci s obecně prospěšnou společností **Libe-rix**, **FIT VUT v Brně**, společností **Red Hat Czech** a dalšími partnery. Akce je zaměřena na software s otevřeným kódem, svobodný software a technologie s hlavním zaměřením na operační systém GNU/Linux (nevylučují se však ani jiné otevřené operační systémy). Očekávat můžete přednášky na různá témata, například o nasazení Linuxu doma, ve firmě nebo ve škole, používání nejrůznějších programů či řešení běžných problémů s operačním systémem Linux. LinuxAlt je zaměřen na začínající i pokročilé uživatele, programátory, administrátory, manažery i studenty. Cílem je zvýšit povědomí o Linuxu mezi lidmi, o jeho možnostech a využití v domácnosti i na pracovišti.

Srovnání hospodaření GNOME a KDE

Bruce Byfield si v **článku na Linux Magazine** posvětil na to, jak hospodaří GNOME Foundation a KDE e.V., dvě neziskové organizace, které se starají o vývoj dvou nejpoblábnějších linuxových prostředí. Materiálem k posouzení se staly čtvrtletní zprávy, které obě organizace vydávají.

První čeho si všiml, bylo, že zpráva GNOME Foundation se více podobá výročním zprávám klasičtých společností. Podle Byfielda je to dáno tím, že GNOME mělo ke korporátní sféře vždy blíže než KDE. Naopak zpráva KDE e.V., které sídlí v Německu, je mnohem kratší a více odpovídá komunitnímu stylu.

GNOME Foundation v posledním čtvrtletí evidovala příjmy ve výši 102 tisíc dolarů. 65 tisíc připlulo od sponzorů každoročního Desktop Summitu. 20 tisíc poslali korporátní sponzoři (tentokrát Sun a Novell) a 12 tisíc se podařilo získat programem Friends of GNOME, kde příspěvky zasílají sami uživatelé. GNOME i nadále silně závisí na korporátních sponzorech, kteří letos kvůli krizi nepřispívají tak moc jako dříve. GNOME Foundation se to snaží vyvážit rostoucími příjmy z příspěvků od uživatelů.

Příjem KDE v posledním sledovaném čtvrtletí činil 111 tisíc dolarů, což je oproti minulému roku nárůst. Stejně jako GNOME i KDE dostává nejvíce peněz od korporátních sponzorů, ale zanedbatelná není ani částka vybraná od samotných členů. KDE na rozdíl od GNOME letos zaznamenalo zlepšené příjmy, možná to je dáno i sídlem. Zatímco GNOME sídlí v USA, které jsou krizí zasaženy více, KDE sídlí v Evropě.

Na výdajové stránce GNOME Foundation nejvíce ční platy. Organizace zaměstnává dva zaměstnance, za které čtvrtletně vydá 34 tisíc dolarů. KDE na zaměstnance vydá zhruba polovinu této částky. Naopak vydá více peněz na cestovní výdaje vývojářů, kteří se dopravují na nejrůznější vývojářské mítinky a konference.

Příjmy a výdaje GNOME a KDE jsou sice v porovnání s rozpočty softwarových společností zanedbatelné, ale rozhodně neplatí, že tyto částky zajišťují vývoj obou prostředí. Ty jsou většinou podporovány společnostmi tak, že na nich pracují jejich zaměstnanci. Neziskové organizace projekt spíše jen zastřešují.

Microsoft se zbavuje patentů týkajících se Linuxu

Wall Street Journal **přišel se zprávou**, že se Microsoft chystá v aukci odprodat některé patenty týkající se Linuxu. Kupcem by se měla stát společnost Open Invention Network, která se zabývá odkupem patentů týkajících se Linuxu a přidružených aplikací a jejich uvolněním pro ty, kteří se zavážou, že nebudou nikdy svými patenty Linux ohrožovat. Mezi zakladatele této společnosti patří IBM, Novell, Red Hat, Phillips a Sony. Později se také přidaly společnosti jako Oracle, Google nebo TomTom.

OIN také nedávno oznámila, že koupila 22 patentů od Allied Security Trust, což je další patentová společnost, která se ale zabývá jen ochranou svých členů (Verizon, Sysco, HP,...). Ta tyto patenty získala od Microsoftu v aukci již dříve.

Umísťování patentů týkajících se Linuxu do aukcí může signalizovat, že Microsoft opravdu nemá zá-

jem své patenty proti Linuxu v budoucnosti použít. Ředitel Linux Foundation Jim Zemlin tomu ale nevěří. **Naopak si myslí**, že to byl další z pokusů Microsoftu, jak zaútočit na Linux, tentokrát nepřímo tak, že patenty umístil do aukce, kde se jich mohl zmocnit patentový troll, který by pak udělal práci za Microsoft.

Novinky ze světa softwaru

Nový Skype pro Linux

Začátkem září společnost Skype **uvolnila beta verzi** Skype 2.1 pro Linux. Normálně na vývojové verze neupozorňují, ale beta verze mi přijde stabilní a i Skype už ji nabízí oficiálně ke stažení. Nová verze přináší několik zajímavých novinek. Přibyl video kodek po vysokou kvalitu obrazu. Podporován je také zvukový kodek SILK z dílny Skypu. Konečně lze zasílat SMS. V chatu přibyla možnost editace a mazání zpráv. Nová je také podpora pro zprávy o náladě. Seznam kontaktů umožňuje seskupování do skupin. Zlepšená je také ALSA včetně podpory USB headsetů. A asi nejdůležitější novinkou je podpora PulseAudio, takže by již Skype neměl s tímto zvukovým serverem dělat problémy. Třešínkou na dortu je nová ikona do oznamovací oblasti.

K dispozici je ke stažení také 64bitová verze pro Ubuntu, ale jedná se pouze o balíček s 32bitovou verzí upravený tak, aby systém při instalaci neodmlouval. Vývojáři však prohlásili, že na 64bitové verzi už pracují.

Nero Linux 4

Společnost Nero vydala **čtvrtou verzi** svého vypalovacího programu pro Linux. Nejvýraznější

novinkou je rozdělení do dvou různých aplikací, které cílí každá na jinou skupinu uživatelů. Při instalaci si můžete vybrat, zda chcete používat Nero Burning ROM, které je pro pokročilejší uživatele, nebo Nero Linux Express, které je naopak určené pro uživatele méně počítačově zdatné.

Většinu uživatelů bude pravděpodobně stačit K3b nebo Brasero, ale ti, kteří potřebují některé pokročilé vlastnosti, Nero Linux jistě ocení. K dispozici je 32- i 64bitová verze v balíčcích RPM a DEB. Mezi oficiálně podporovanými distribucemi jsou Red Hat Enterprise Linux, Fedora, SUSE Linux, Debian a Ubuntu. Nero také nabízí **trial verzi**, kterou můžete bezplatně vyzkoušet. Jeho zakoupení vyjde na 19,99 dolarů, upgrade z verze 3 je levnější.

CrossOver Games 8.0

Společnost CodeWeavers uvolnila další verzi **CrossOver Games**, který se specializuje na běh her pro Windows. Stejně jako CrossOver Linux, který je zaměřený obecně, je postavený na známém Wine. Společnost CodeWeavers je také největším přispěvatelem do Wine a její produkty CrossOver navíc obsahují různé optimalizace a knihovny, které ve Wine být nemohou.

Verze 8 přináší podporu pro hry *Left4Dead*, *Tales of Monkey Island*, *Perfect World*, *Jade Empire*, *Ether Saga* a *Dragon Sky*. Také zlepšuje běh her *Half-Life 2*, *Team Fortress 2*, *Spore*, *Guild Wars*, *Civilization IV* a *Bejewelled*. K dnešnímu dni CrossOver Games oficiálně podporuje a garantuje běh třinácti her, několik desítek dalších v něm běží bez problémů. Uživatelé dosud ohodnotili zlatým kovem (hra běží stejně jako ve Windows) 64 her. Pokud vás zajímá, jestli podporuje zrovna tu vaši, tak CodeWeavers na

svých stránkách nabízí **seznam kompatibilních** her. Cena licence s půlroční podporou je 39,95 dolarů.

Id Tech 5 pro Linux pravděpodobně bude

Společnost id Software vždy patřila k těm výrobcům, kteří na linuxové hráče nezapomínali. Zdálo se však, že s příchodem nového hracího enginu id Tech 5 se to změní. John Carmack z id Software prohlásil, že kvůli pracnosti, nákladům a špatným ovladačům grafiky se port pro Linux pravděpodobně dělat nebude. Nyní však **Timothee Besset na blogu prozradil**, že udělá všechno proto, aby port pro Linux byl. Timothee je jediným člověkem v id Software, který za poslední léta za linuxovými verzemi stál a plno práce udělal v přechásech.

Momentálně byly dokončeny porty na Mac OS X a PS3 a dalším jeho cílem je Linux. Uživatelé jen budou muset oželet novou verzi Wolfstein, na které se vůbec nepodílá a verze pro Linux se nechystá. Prozradil také, že počet hráčů QuakeLive přistupujících z Linuxu se pohybuje kolem 5 %.

Google Chrome míří na notebooky od Sony

Společnost Sony oznámila, že bude **předinstalovávat prohlížeč Google Chrome** vedle Internet Exploreru. Sony se tak stává prvním výrobcem počítačů, kterého dokázal Google získat na svoji stranu. Google Chrome byl uvolněn již před rokem, ale stále má podíl méně než 3 %. Vystává tedy otázka, co tím Sony sleduje. Podle některých komentátorů to může být mezikrok na cestě k předinstalování Google Chrome OS, operačního systému, který je postavený na Linuxu, jehož příchod Google nedávno ohlásil. Tento systém by měl ve velké míře využívat web a prohlížeč Chrome by měl být jeho středobodem.

GNOME 2.28 - Velký podzimní úklid a příprava na GNOME 3

Jiří Eischmann

<http://www.linuxexpres.cz/software/gnome-2-28-velky-podzimni-uklid-a-priprava-na-gnome-3>

Jak jsem na jaře avizoval, GNOME 2.28 není o převratných novinkách pro uživatele, ale spíše o úklidu v kódu knihoven a programů a o přípravě přechodu na GNOME 3. Přesto se několik zajímavých vylepšení našlo a také se rýsují nové technologie, které budou formovat GNOME 3. A o tom bude dnešní článek.

V úvodu článku o GNOME 2.26 jsem se vyjádřil v tom smyslu, že práce na GNOME pokračují, jen to není tak vidět. Vývojáři přesunuli svoji pozornost z programování funkcí pro uživatele na programování nových technologií a čištění knihoven a programů od zastaralého kódu. O GNOME 2.28 to platí dvojnásob. Opravdu důležitých změn, které uživatelé postřehnou, je minimum, pravděpodobně nejméně od té doby, co jsem začal sledovat vývoj GNOME. Na druhou stranu plány vytyčené pro přechod na GNOME 3 se daří plnit a platforma už se zbavila velkého množství starého kódu a knihoven. Zatím mimo hlavní větve se již také vyvíjejí technologie, které by měly pokud možno hladce nahradit ty, které jsou v GNOME nyní. Ale o tom až na konci článku.

GNOME Bluetooth

Modul GNOME Bluetooth má v tomto vydání GNOME premiéru a já osobně jej považuji za nejzajímavější novinku podzimního vydání. Dosud byla podpora bluetooth zařízení v GNOME vyřešena tak napůl. Většina zařízení šla bez problémů spárovat a připojila se jako výměnné disky. To vše díky mo-

dulu bluez-gnome. NetworkManager také obsahoval možnost připojit se k internetu za pomoci spárovaného telefonu, ale teprve GNOME Bluetooth správu bluetooth zařízení centralizuje a rozvíjí. Neomezuje se totiž pouze na telefony, ale přináší podporu také stovek dalších zařízení jako jsou myši, klávesnice nebo headsety.

GNOME Bluetooth je forkem bluez-gnome a jeho správcem je Bastien Nocera, který vyvíjí také přehrávač Totem. Ten v rozhovoru, **který jsme vám v lednu přinesli**, říkal, že jeho novým projektem je právě podpora bluetooth v GNOME. Dosud totiž všechna zařízení fungovala, ale to neznamenovalo, že fungovaly všechny jejich vlastnosti. GNOME Bluetooth se to snaží změnit a např. za pomoci zvukového serveru PulseAudio přináší funkčnost celé řady USB headsetů a sluchátek. Konečně tedy něco, kvůli čemu se vyplatí nechat PulseAudio v počítači. Dosud totiž přinášelo uživateli spíše komplikace než výhody. A jak se dozvíte níže v článku, PulseAudio je do GNOME integrováno čím dál více, takže časem bez něj asi nepůjde plnohodnotně používat.

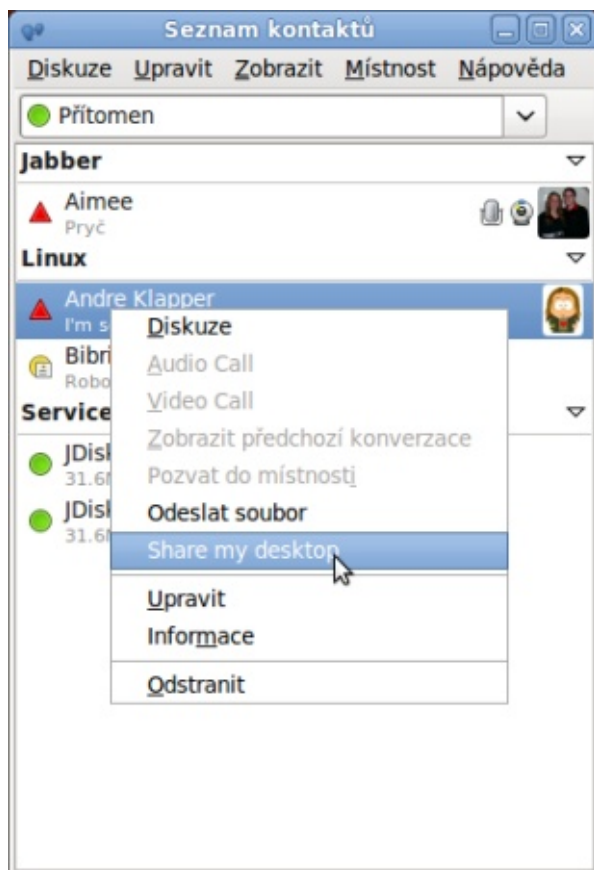
GNOME Bluetooth také přebírá správu mobilního připojení a integruje ji také do NetworkManageru. Když se podaří mobilní telefon spárovat, v NetworkManageru se objeví položka mobilního Internetu.

Empathy

Ač se stále jedná o mladou aplikaci (do GNOME byla uvedena před rokem), pomalu dozrává do kvalitního komunikačního programu. Před rokem bylo Empathy přijato poněkud s rozpaky, protože nenabízelo prakticky žádné funkce a obsahovalo hodně chyb. Již v jarním vydání však byl poznat výrazný posun a nyní se Empathy dostalo do takového stavu, že jím na pozici výchozího kecálku nahradili léty prověřený Pidgin (dříve Gaim). Hlavním důvodem byla podpora videa, kterou Pidgin nedávno taky získal, což vyvolalo tlak na tvůrce Ubuntu, aby se opět vrátili k ověřenému Pidginu. Realita je ale taková, že zatímco Pidgin podporuje video pouze pro Jabber, Empathy umí totéž i v síti MSN, která je minimálně v Evropě a Severní Americe nejpopulárnější (chcete-li vidět, jak vypadá takový hovor mezi Empathy a originálním klientem, podívejte

se na [tento článek](#)). Nicméně jak Empathy, tak Pidgin používají stejný framework ([Farsight2](#)), takže je jen otázkou času, kdy stejnou funkcionalitu implementuje i Pidgin.

Sdílení obrazovky v Empathy

Podporou videa v síti MSN však výčet novinek v Empathy nekončí. Byla vylepšena konverzace. K dispozici je několik nových témat, včetně toho ve stylu kecálku Adium. Zlepšila se také podpora

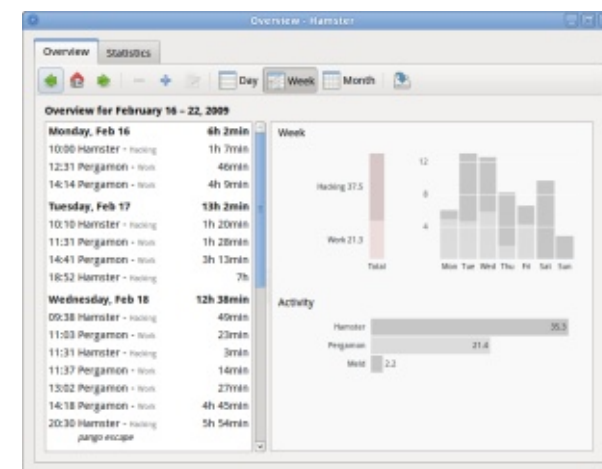
konferencí, kde už Empathy konečně podporuje takové věci jako zvýraznění zprávy, pokud obsahuje uživatelské jméno. Výrazně vylepšený byl seznam kontaktů. Místo kopírování lze teď seznam reorganizovat pomocí klasického „táhni a pusť“. V hlavní nabídce přibyla položka **Zobrazit**, pomocí níž lze seznam třídit, zobrazovat odpojené kontakty atd.

Za zajímavou funkci považuji podporu geolokace, která je založena na frameworku [GeoClue](#). Ten sbírá pomocí Dbus informace o lokaci počítače a poskytuje tuto informaci aplikacím. Pokud má některý z vašich kontaktů podporu této funkce, stačí na něj v seznamu kontaktů najet a zobrazí se jeho lokace, kterou si můžete nechat zobrazit i na mapě. Na co se však těším v novém Empathy nejvíce, je sdílení desktopu. To šlo dosud pomocí [Vino](#), ale to fungovalo jen v případě, že měl počítač veřejnou IP adresu. Jediný program, o kterém vím, že dokázal protunelovat tuto službu skrz nejrůznější NATy, byl Skype, ale za pomoci rozšíření, které bylo pouze pro Windows. Empathy používá speciální funkci frameworku [Telepathy](#) zvanou [StreamTube](#), která naváže spojení mezi oběma počítači a komunikace nadále probíhá pomocí protokolu VNC za pomoci programu [Vino](#).

Empathy je momentálně rozhodně neživěji se vyvíjejícím programem, minimálně co se týče nových funkcí. Těch je tentokrát celá řada a já za všechny ostatní uvedu už jen vylepšený přenos souborů, který má podporu checksum a dokáže tak zkontrolovat, jestli byl soubor přenesen v pořádku, a přepínání videohovoru do fullscreenu.

Hamster

Hamster (v překladu znám jako [Měřič času](#)) byl uveden stejně jako Empathy v GNOME 2.24 a stejně jako Empathy se neustále dynamicky rozvíjí. Hamster je užitečná aplikace do panelu, která měří čas strávený nad určitými činnostmi a servíruje přehledné statistiky. Já osobně ji používám, když dělám práci, za kterou jsem placený od hodiny. Hamster má sice pouze jednoho vývojáře, ten ale pracuje s entuziasmem a aplikaci neustále rozvíjí. Tentokrát nabízí kompletně přepracované přehledy, které spojují grafy kategorií a období. Grafy jsou obohaceny o barvy. Startování jednotlivých činností nyní umí automatické dokončování. Přidávat také můžete činnost, které už byly dokončeny, což se hodí v případě, kdy začnete měřit pomocí Hamsteru např. uprostřed projektu. Přibyla také možnost exportu v různých formátech – iCal, XML a TSV.

Obrázek programu Hamster, zdroj [gnome.org](#)

Cheese

Významného přepracování se dočkala i aplikace Cheese, která slouží k práci s webkamerou. Můžete nahrávat video, dělat snímky, různě je deformovat apod. Osobně tuto aplikaci používám pouze, abych zjistil, zda připojená webkamera opravdu funguje, ale pro některé uživatele může být užitečná. A právě pro ně si vývojáři připravili několik novinek. Přibyla možnost vytváření sérií fotek, kde si můžete nastavit jejich počet a to, jak rychle se budou pořizovat. Pokud existuje nějaký typ počítače, kde je webkamera prakticky na všech přístrojích, jsou to netbooky. Proto vývojáři upravili rozhraní tak, aby se s ním lépe pracovalo na malých obrazovkách. Přibyla také podpora pro zaznamenávání fotky stisknutím tlačítka na externí webkameře.

Přepracované rozhraní aplikace Cheese, zdroj gnome.org

Epiphany

Tak jsme se konečně dočkali. Dávno oznámený přechod prohlížeče Epiphany z vykreslovacího jádra Gecko na WebKit se konečně stává skutečností. Již v posledních dvou verzích byla k dispozici varianta s WebKitem, ale Gecko i nadále zůstávalo východiskem. Po pravdě Epiphany s Web-Kitem mělo docela daleko do bezproblémové použitelnosti. Nyní však vývojáři hlásí, že už je verze s WebKitem dostatečně odladěná, a stává se tedy východiskem. Uživatelé mohou narazit pouze na jednu nepříjemnou regresí spojenou s přechodem – nelze ukládat přihlašovací údaje. To by mělo být vyřešeno v dalším vydání.

Přechodem naopak uživatelé získávají rychlejší vykreslování a odezvy prohlížeče a také se začaly řešit dlouhodobé chyby, což dosud nemělo cenu, protože byly spojené s jádrem Gecko.

Ovládání zvuku

Na ovládání zvuku se v posledních vydáních GNOME intenzivně pracuje a novinky přibýly i v nyní. Minule bylo celé rozhraní ovládání zvuku přepracováno a byly integrovány vlastnosti, které umožňuje PulseAudio. Patří mezi ně například ovládání hlasitosti jednotlivých aplikací. Nyní k těmto vlastnostem přibýlo také rozšířené nastavení vstupního zařízení. Pokud máte například zvukový systém 5.1, můžete ovládat hlasitost jednotlivých kanálů nebo subwooferu. Novinkou je také to, že změny se projevují okamžitě.

Drobnosti a úklid

Kromě zásadnějších novinek nové GNOME přináší také celou řadu dílčích vylepšení, které sice nikoho neomráčí, ale potěší. Totem získal podporu DVD menu a je schopen obnovit přehrávání od poslední

přehrané pozice. Byl také s definitivní platností odstraněn backend postavený na Xine. Prohlížeč dokumentů Evince umožňuje upravovat a ukládat poznámky k dokumentům. Byl také portován na platformu Microsoft Windows. Přibýlo diskutované nastavení, podle kterého se standardně nezobrazují ikony v nabídkách a tlačítkách. Já jsem si naopak všiml, že v nástrojových lištách zmizely popisky a zůstaly jen ikony. Správa napájení podporuje notebooky s více bateriemi a umožňuje vypínání disku pomocí vrstvy DeviceKit. Vykreslování písma bylo vylepšeno novým jádrem OpenType, které je paměťově méně náročné a lépe si poradí s poškozenými písmi. Vypalovací program Brasero nyní umí vypalovat na více disků. GNOME klade důraz také na zpřístupnění tělesně postiženým, takže i tentokrát bylo odvedeno hodně práce ve čtečce obrazovky Orca. Byl zlepšen výkon, opraveno 140 chyb a přibýlo několik nových vlastností. V dokumentaci se začalo přecházet na nový XML jazyk Mallard, který je vyvinut speciálně pro heslovitou nápovědu a učí se lépe než Dockbook, který by měl postupně nahradit. První dokumentací v Mallardu je nápověda k Empathy.

V GNOME 2.28 byla kompletně odstraněna závislost na zastaralých knihovnách esound, libgnomevfs, libgnomeprint a libgnomeprintui. Dále se pracuje na odstranění závislostí na knihovnách libart_igpl, libnobo(ui), libglade, libgnome, libgnomecanvas, libgnomeprint(ui), libgnomeui, libgnomevfs. Mnoho aplikací také přestalo používat zastaralé části GTK+ a Glib, které budou s příchodem GNOME 3 odřiznuty.

Lokalizace

Lokalizace do českého jazyka se drží na velmi dobré úrovni. Momentálně je přeloženo 95 % řetězců

a z modulů běžného pracovního prostředí prakticky všechno. Výjimkou je Empathy, jehož překlad by měl být dokončen do první opravené verze. Úroveň překladu přidružených aplikací se dlouhodobě drží na 80 %. Podařilo se však výrazně zapracovat na překladech dokumentace, které jsou dokončeny z 63 %, což je oproti minulému vydání skok o neuvěřitelných 40 % a čeština se tak zařadila mezi jazyky, které mají dokumentaci nejlépe přeloženou. Český lokalizační tým k dnešnímu datu čítá 25 registrovaných překladatelů.

Bohužel se to samé nedá říct o lokalizaci do slovenštiny, která se i nadále propadá. Zatímco GNOME 2.14 bylo přeloženo do slovenštiny z 80 %, nynější vydání už je jenom 48 %. Ještě hůře jsou na tom přidružené aplikace, které jsou přeloženy jen z 41 %, na rozdíl od samotného GNOME však zaznamenaly oproti minulé verzi zlepšení.

Jak jej získat

Nové GNOME můžete nejjednodušeji vyzkoušet tak, že si **stáhnete ukázkový live systém**. K dispozici by měly být také obrazy do VMware, QEMU a Parallels. Vydání 2.28 se nachází také ve vývojových verzích všech velkých distribucí - Ubuntu 9.10, Mandriva Linux 2010, Fedora 12, openSUSE 11.2. GNOME se můžete také sestavit ze zdrojových kódů pomocí **JHBuild**, který je k tomu speciálně navržen.

GNOME 3

GNOME Shell

Mediálně nejatraktivnější novinkou nadcházejícího GNOME má být GNOME Shell. Je to způsobeno hlavně tím, že bude nejvíc na očích a nejvíce se

dotkne práce běžných uživatelů. Nahradit by měl GNOME Panel, který je momentálně již jen velmi těžko spravovatelný. Kromě toho by měl také přinést zásadní změny uživatelského rozhraní a toho, jak uživatelé přistupují k souborům a aplikacím.

Kromě GNOME Panelu by měl nahradit také Metacity a sloučit tak funkce panelu a kompozitního manažeru do jednoho procesu. Jelikož bude použit stávající kód z Metacity a pro vykreslování scén se bude používat knihovna Clutter, přezdívá se to tuto řešení Mutter. Programovat v rámci GNOME Shellu bude možné pomocí JavaScriptu. Vývojáři tento jazyk zvolili, protože je jednoduchý a velmi rozšířený a proto bude moc rozšíření pro GNOME Shell vytvářet široká masa programátorů.

GNOME Shell je již v GNOME 2.28 obsažený, ale pouze jako alternativa ke stávajícím řešením. Nic však nebrání v jeho vyzkoušení. Některé distribuce ho již mají v repozitářích a bez problémů ho lze zkompileovat. Zatím má neučesaný vzhled a moc toho neumí, na druhou stranu je na alfa verzi neobyčejně stabilní.

Pokud chcete získat představu o tom, jak se GNOME Shell ovládá, podívejte se na **tato videa**.

GNOME Zeitgeist

Další novou technologií, o které se hodně debatovalo, je Zeitgeist. Ten byl měl také výrazně zasáhnout do způsobu, jakým uživatelé používají počítač. Doposud uživatelé přistupovali k souborům v systému tradičním způsobem pomocí hierarchie. Ten je sice zažitý a uživatelé ho mají pod kůží, ale má svá omezení. Zeitgeist chce nabízet uživatelům data na způsob databáze, kde mohou na jednotlivé soubory nahlížet z různých pohledů. Mo-

mentálně se jedná o tyto pohledy: typ, zdroj, čas, název, tag, sousedící data, komentáře, umístění (GPS). Kromě klasických souborů by měly být zdrojem dat i takové věci jako e-maily v Evolutionu, historie ve Firefoxu, poznámky v Tomboy. Zeitgeist tak maže rozdíly mezi soubory a daty uloženými v jednotlivých programech.

Podle všeho se Zeitgeist spojil s projektem **Mayanna**, který má podobné cíle, ale ještě širší záběr. Zeitgeist by tak měla být součástí Mayanny jako zásuvný modul. Nicméně grafické rozhraní Zeitgeist pro GNOME 3 se bude jmenovat GNOME Activity Journal.

Jeden z možných vzhledů Zeitgeist za použití Clutter

KDE a aplikace na úpravu a správu fotografií a obrázků

Vojtěch Zeisek

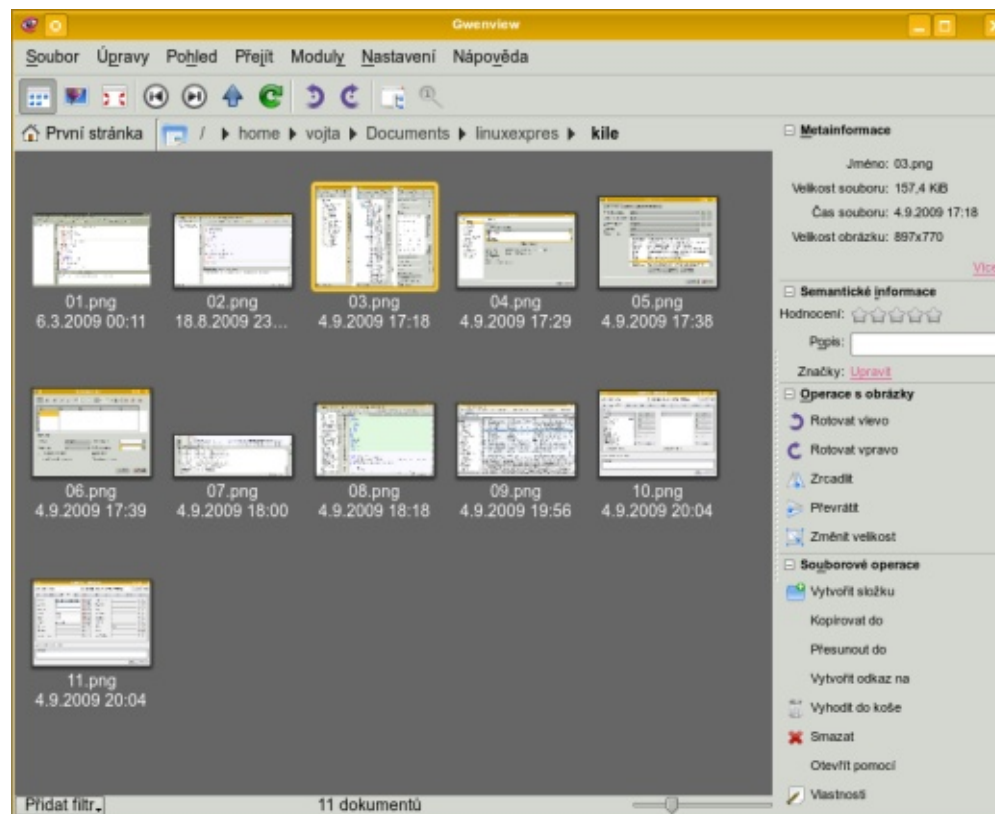
<http://www.linuxexpres.cz/software/kde-a-aplikace-na-upravu-a-spravu-fotografii-a-obrazku>

KDE sice nedisponuje takovými široce známými špičkovými nástroji jako KIMP nebo Inkscape, nicméně přesto nabízí velmi zajímavé a mocné prostředky, zvláště pro práci s alby. Zde stručně představím jednotlivé programy a jejich možnosti. Ukazují KDE4 verze programů, nicméně jejich KDE3 předchůdci bývají velmi podobní.

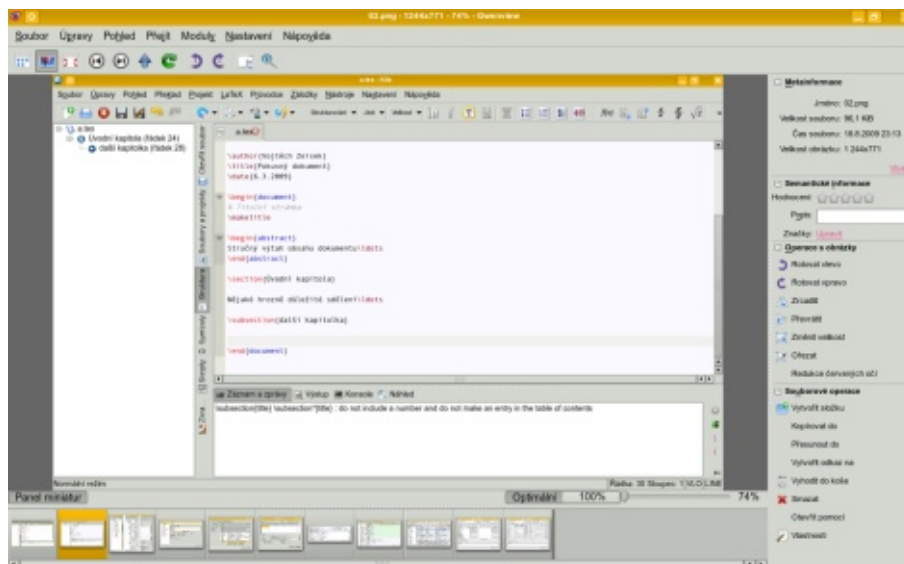
Gwenview: Základní - ale mocný - prohlížeč

Pro prostředí KDE má poněkud netypický název, nicméně jde o jeden z prvních programů, který každému padne do ruky, neboť je to výchozí prohlížeč obrázků pro KDE. V nástrojové liště nahoře jsou tlačítka pro základní navigaci (zleva): přepínání mezi režimem náhledů, prohlížením obrázků a celou obrazovkou (velmi pěkně udělaná, ostatně jako i v dalších dvou programech) a pohyb mezi obrázky a adresáři. Tlačítko **První stránka** vás přesune na úvodní navigační obrazovku, kde jsou vlevo systémová místa (domovský adresář, plocha, dokumenty, ...) a vpravo naposledy navštívené složky.

Většina okna je věnována náhledům obrázků (jejich velikost lze upravit vpravo dole)

Základní operace s obrázky je možno provádět pomocí pravé postranní lišty (lze ji zobrazit / skrýt pomocí klávesy [F11]). Vlevo dole se skrývá položka **Přidat filtr** umožňující omezit zobrazené obrázky např. podle určeného časového rozpětí, velikosti, apod. Gwenview je zatím asi jediný program, který umí plně využít pokročilý tagování systémem Nepomuk. Ten umožňuje obrázkům přidávat nejrozličnější klíčová slova a další atributy (například hodnocení) a s jejich pomocí je pak hledat. Jde o zatím malou ukázkou velmi slibné budoucnosti.

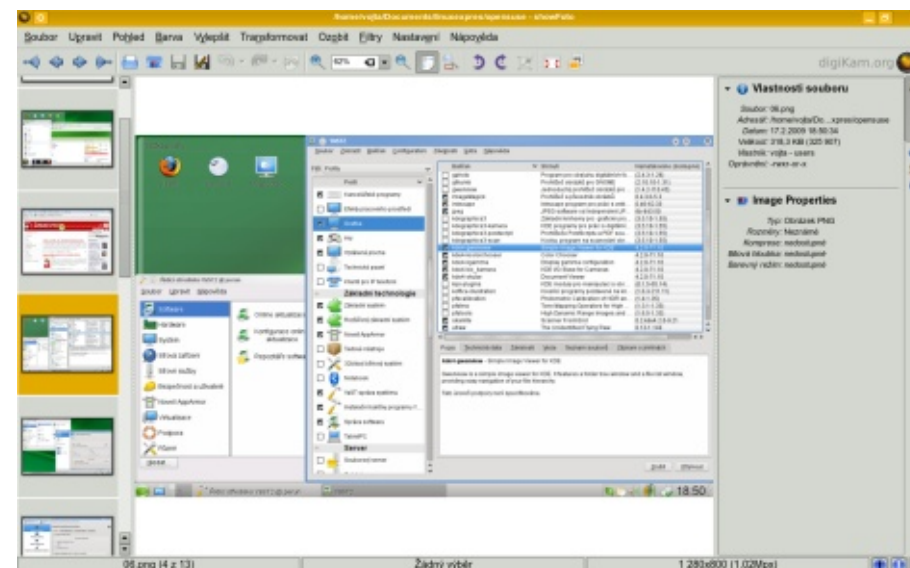
Gwenview při prohlížení jednotlivých obrázků

Pro úpravu nejen většího množství obrázků je velmi užitečná nabídka **Moduly**, zvláště pak podnabídka **Dávkové zpracování**. Lze si tady třeba vytvořit kalendář, hromadně přejmenovat nebo porůznu konvertovat obrázky, exportovat je do různých (webových) galerií atd. Část z těchto funkcí je poskytována KIPI pluginy. Více o KIPI pluginech se můžete dozvědět v článku [Export fotek do fotogalerií pomocí KIPI pluginů a Gwenview](#).

ShowFoto: Na půli cesty mezi základním prohlížečem a správcem alb

Vzhledem k tomu, že neumožňuje procházet adresářovou strukturu, není tento program příliš vhodný k prohlížení jednotlivých souborů. Hodí se ale pro

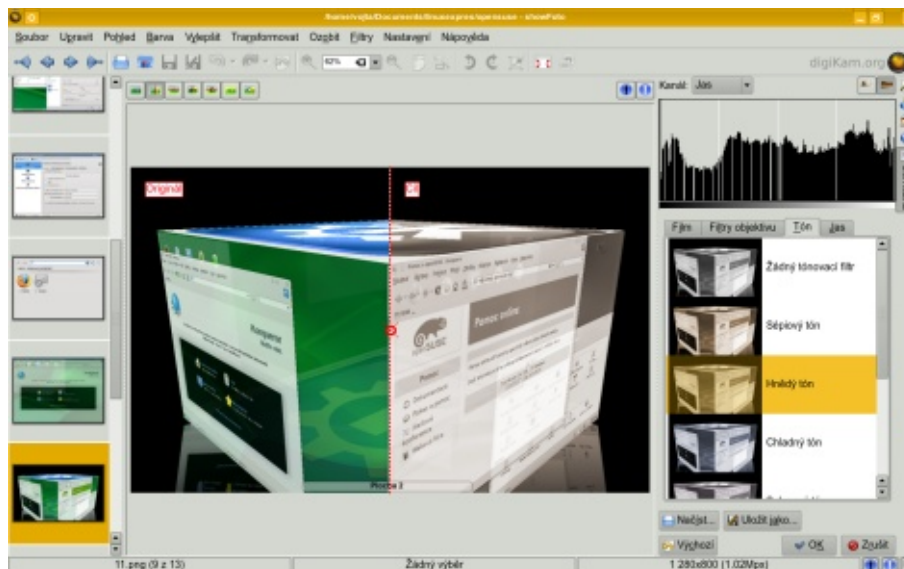
práci se skupinami souborů (s celými adresáři, často fotografií), protože na rozdíl od digiKamu (viz dále) nepracuje s databází (má tak řádově rychlejší start), při tom pro běžné úpravy nabízí dostatek funkcí. Práci je tak nejlepší začít pokynem **Soubor | Otevřít adresář...**

Vlevo je pruh miniatur, uprostřed vybraný obrázek a vpravo informace o něm

Program se asi nejvíce hodí na úpravy fotografií, k čemuž má řadu nástrojů. Různé vyvažování barevné hladiny, úpravy histogramu i barev, doostření i rozostření, redukce červených očí, všemožné umělecké deformace a spousta dalších. Nemá cenu je podrobně popisovat, vyhradte si na to nějaký čas a hrajte si. Téměř určitě najdete co potřebujete. Jen od něj nesmíte chtít kreslení, od toho tu jsou jiné programy. Většina těchto funkcí je společná s programem digiKam. Gwenview, showFoto a digiKam tak tvoří celkem zajímavé a užitečné uskupení, které navíc díky modulární struktuře KDE nezabírá příliš zbytečného místa (nemalá část kódu je společná).

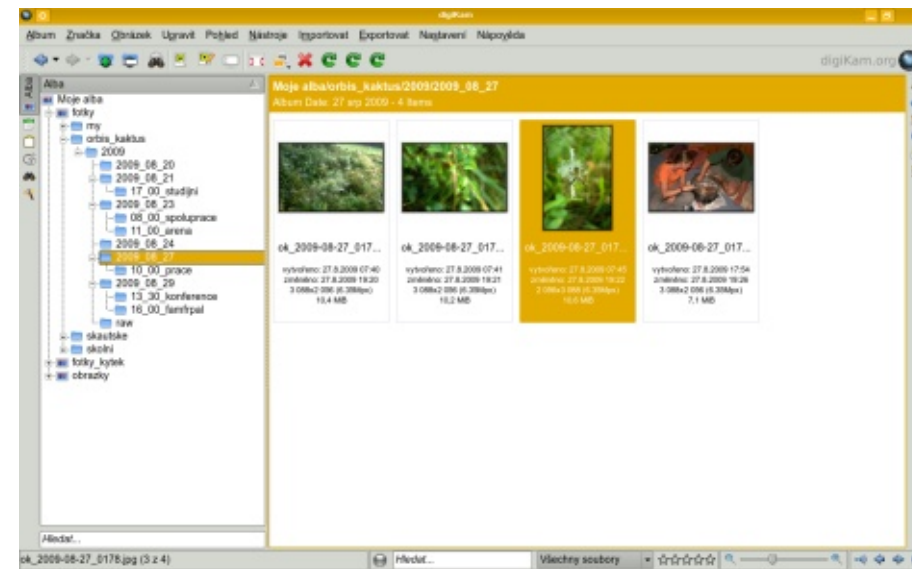

ShowFoto nabízí bohaté možnosti úprav obrázků, zde je příklad odbarvení do černobílé

DigiKam: Profesionální správa alb

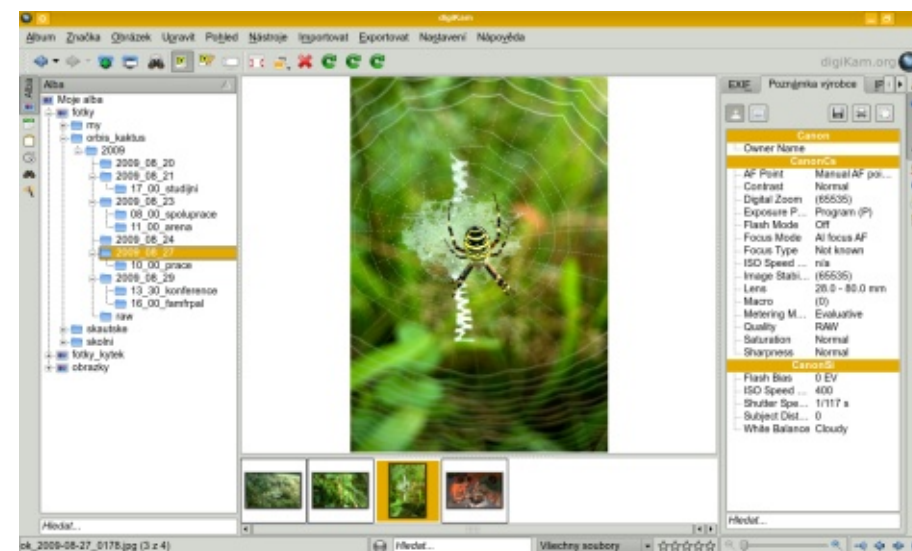
Jde o skutečně špičkový kus software, jemuž rovný byste těžko hledali na libovolném systému. Osobně si myslím, že je mnohem lepší než aplikace jako Zoner nebo Picasa. Program pracuje s databází obrázků, ve které o nich skladuje nejrůznější (celkem podrobné) informace. Při prvním spuštění se zeptá na adresář, ve kterém jsou obrázky. V nabídce **Nastavení | Nastavit 'digiKam' | Sbírký** lze určit i větší množství místních i síťových adresářů, ve kterých se mají hledat obrázky, a adresář, kde má být uložena databáze. Sice to výrazně zpomaluje start, na druhou stranu to umožňuje snadnou hromadnou práci s metadaty obrázků, např. tvorbu časových řad nebo třeba hledání duplicit (viz níže).

Podrobnější pohled na obrázek

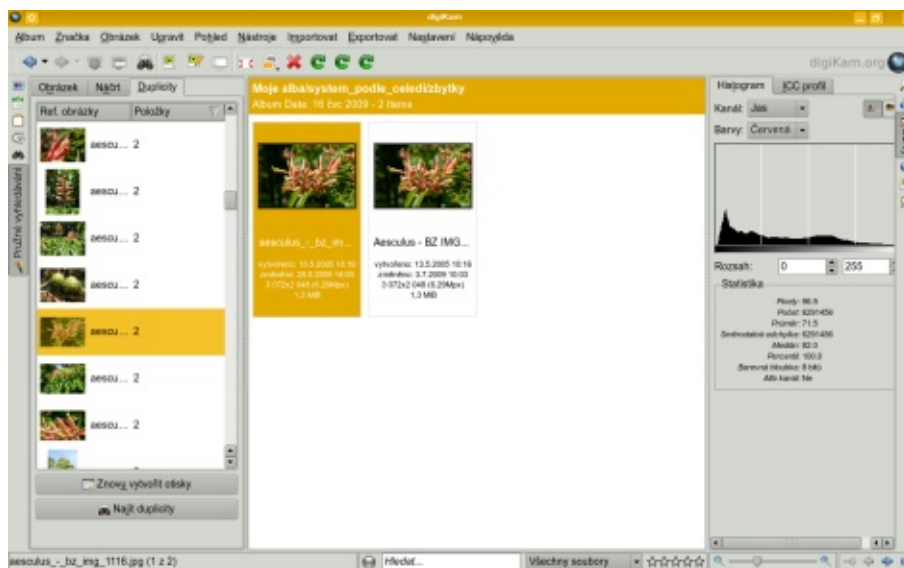
Základní vzhled digiKamu

Vlevo je navigační nabídka se spoustou možností, vpravo prostor pro náhledy. Dole jsou základní informace, vyhledávání, filtrování a nastavení náhledů.

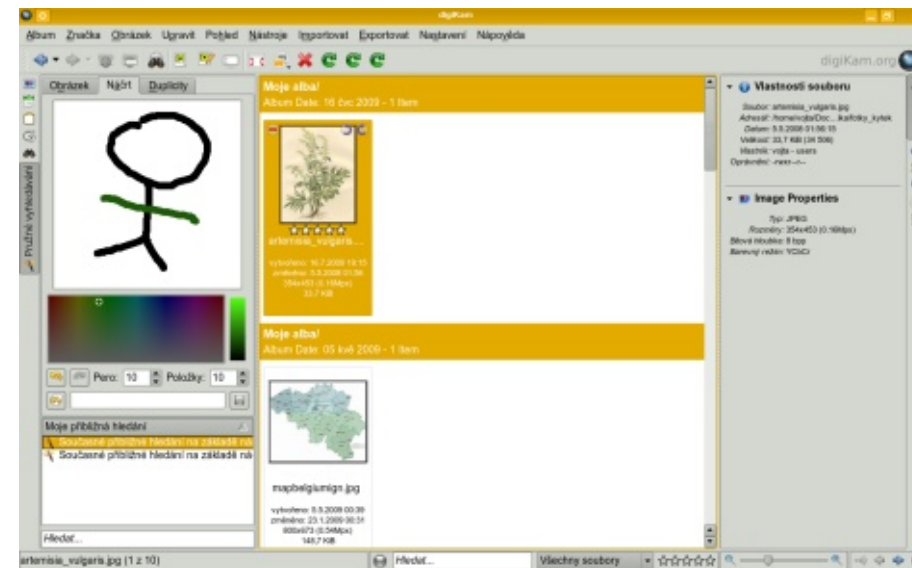

Poklikáním na náhled se dostanete ke zvětšenině. Dole je skrývatelný pruh náhledů a vpravo (podobně jako v showFoto) zobrazitelný sloupec s dalšími údaji (například EXIF informace).

Největší plocha je věnována náhledům. V pravém sloupci si lze zobrazit podrobnější informace o vybraném obrázku. Lišta má úplně stejné možnosti jako lišta v showFoto. Vlevo je buď klasický navigační strom, zobrazení podle času (je-li to možné, používá se čas vyfotografování snímku z EXIF), vyhledávání nebo velmi zajímavé hledání duplicit. K tomu jsou v databázi vytvořeny tzv. otisky obrázků, podle kterých pak probíhá vyhledávání. Lze hledat jak přímo duplicitní obrázky v databázi, tak hledat obrázky podobné zadanému obrázku a dokonce podle vlastnoručně udělaného náčrtu, což přináší dosti zajímavé výsledky.

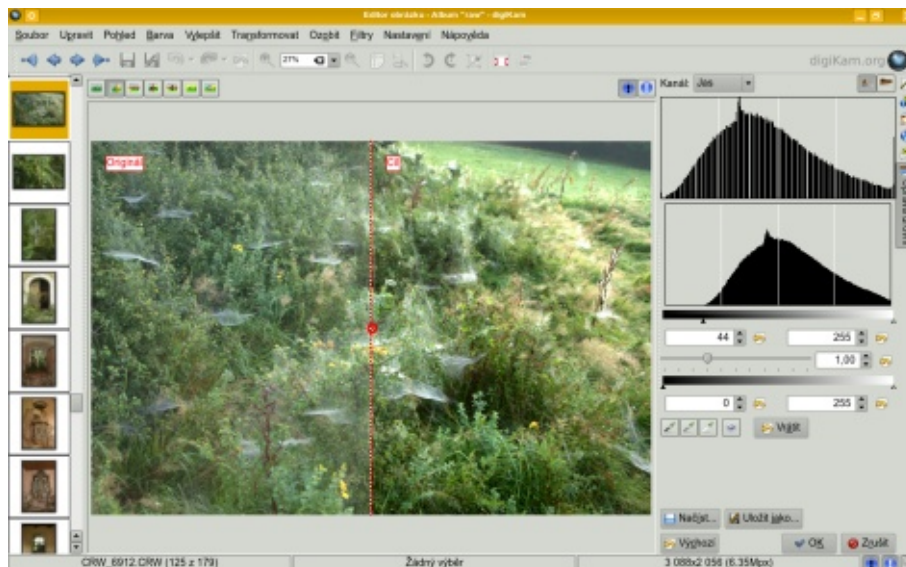

Hledání duplicit (Pružné vyhledávání v levém sloupečku úplně dole) funguje velmi spolehlivě

Vyhledávání obrázků na základě náčrtu zatím asi nefunguje úplně dokonale, nicméně jde o poměrně zajímavou funkci

Klasické použití programu je správa fotografií z digitálního fotoaparátu. Fotografie lze do vybraného alba jednoduše importovat z nabídky **Importovat | Fotoaparáty (nalezené)**. Další práce je pak záležitostí kliku pravým tlačítkem myši na zvolený obrázek a vybrání položky **Upravit...** z kontextové nabídky. V otevřeném se okně editoru obrázků jsou k dispozici prakticky všechny běžné i méně běžné úpravy. Jejich nabídka je stejná jako v případě showFoto a opět nemá cenu rozepisovat se, ale experimentovat. Samozřejmě je i práce s RAW (s nimi lze pracovat ještě v showFoto), včetně úprav typu vyvážení bílé nebo přiřazení barevného profilu.

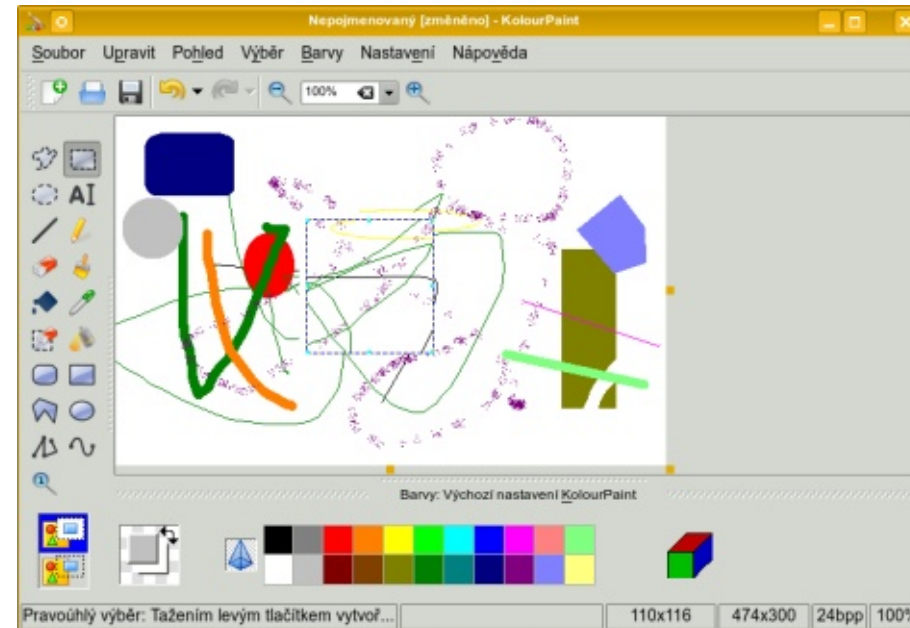

Častou úpravou digitálních fotografií je oříznutí histogramu

S obrázky je také možné dělat celou řadu (hromadných) operací. Úpravy meta údajů, otáčení (podporuje-li to váš fotoaparát, doporučuji použít příkaz **Obrázek | Automatické otočení/převrácení podle EXIF**), přejmenování, (re)komprese a konverze všeho druhu. Nesmí chybět ani spousta importních a exportních možností. Podstatná část těchto operací je opět v režii KIPI pluginů a je velmi podobná těm z Gwenview.

KolourPaint: Je libo něco opravdu jednoduchého?

Znáte Malování z Windows pověstné hlavně tím, že v něm nejde nic namalovat? Tak tento program toho umí jen o málo více. Není to chyba. Skutečně nemá větší ambice. Je to jen nejzákladnější kreslení. Pořád trochu marně přemýšlím k čemu že to je vlastně dobré, ale uživatele si snad najde.

Ilustrace prakticky všech možností jednoduchého editoru KolourPaint

KIM: Malý pomocník ve správcích souborů

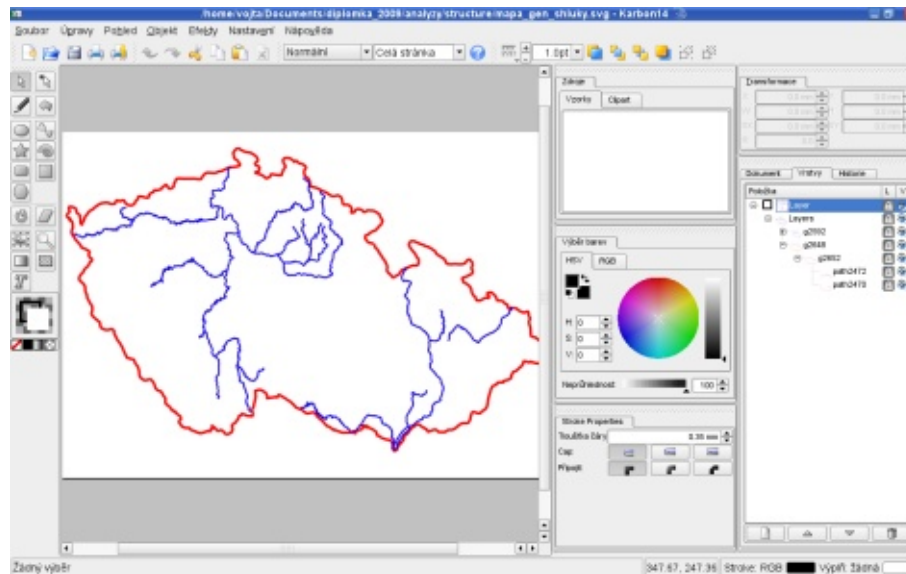
Jde o malinkatý prográmeček, který do kontextové nabídky ve správcích souborů přidává možnosti na konverzi obrázků z jednoho formátu do druhého, změnu velikosti i komprese a další úpravy jako přejmenování nebo převedení do stupňů šedi. Komu by se to nehodilo.

Krita a Karbo14: Bitmapový a vektorový editor ze sady KOffice

Obě aplikace se, spolu s celou sadou KOffice, nachází na rozhraní. Existuje stabilní verze řady 1.6 pro KDE3 a nedávno vyšlá nová verze řady 2, která však zatím není určena pro běžné používání. Dále se budu věnovat verzi 1.6.3. Myslím, že s recenzí KOffice2 netřeba spěchat. Jen pro úplnost doplním, že KOffice je kompletní kancelářská sada podobná OpenOffice.org obsahující i textový procesor, tabulkový kalkulátor, editor diagramů a další součásti. Jak již název napovídá, je to plně integrální součást prostředí KDE.

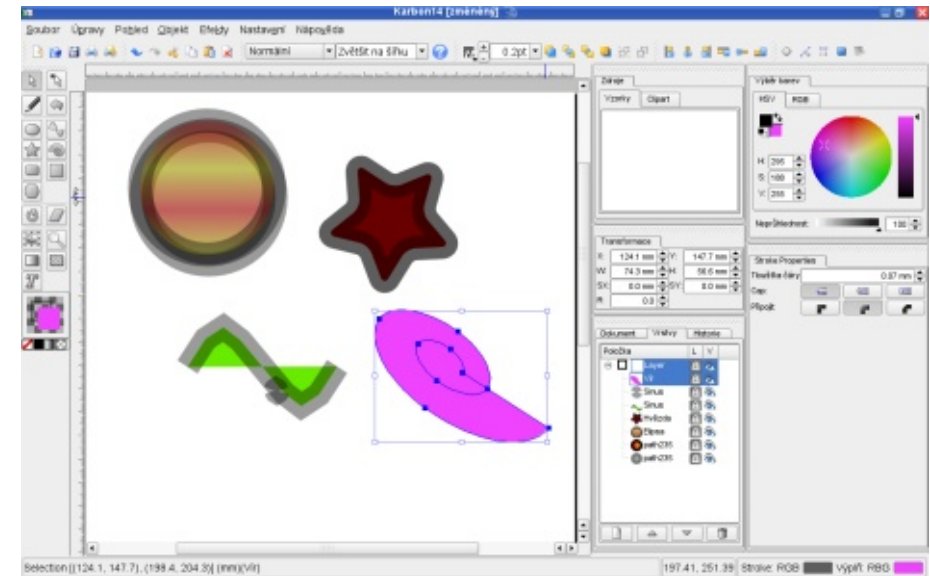
Vektorové kreslení s Karbon14

Aplikace používá svůj vlastní formát, ale umí celkem bez potíží pracovat i s SVG, formátem OpenOffice.org Draw a dalšími. Podporuje import i export bitmap. Obsahuje klasické funkce pro kreslení nejrůznějších tvarů a manipulaci s nimi (velikost, deformace, barvy, ...), nicméně některé operace se provádí velmi obtížně. Chybí např. možnost zamknutí poměru šířky a výšky: při změně jen jednoho parametru tak vždy dochází k deformaci. Správného poměru stran je nutno docílit ručně. Nelze nastavit jiný počet úhlů hvězdy než 5. Nebo třeba nejde používat kruhové výseče (jejich import z Inkscape skončil plnými kruhy).

Obrázek v SVG otevřený v Karbon14

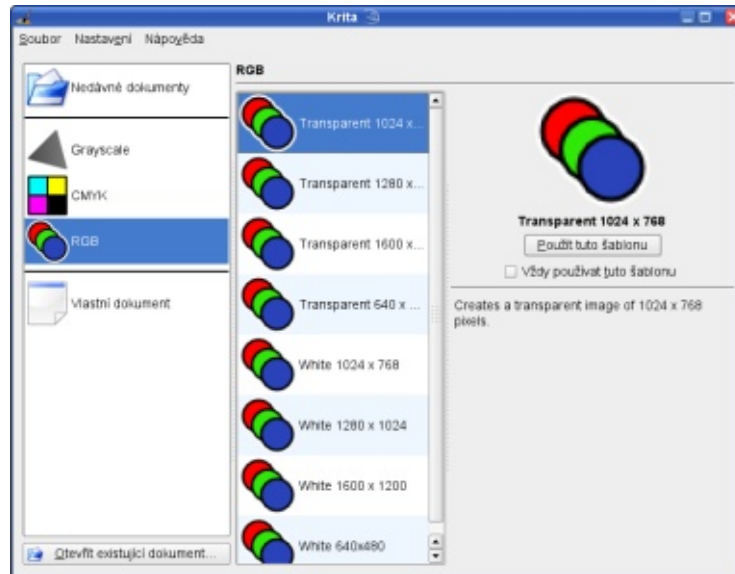
Umíte-li zacházet s Inkscape a jste-li s ním spokojeni, asi není důvod měnit. Nicméně pokud hledáte nějaké jednoduché vektorové kreslení, může to být vaše volba. Na můj vkus nedostatek funkcí neznamená, že by program byl nepoužitelný. Záleží na tom, co potřebujete.

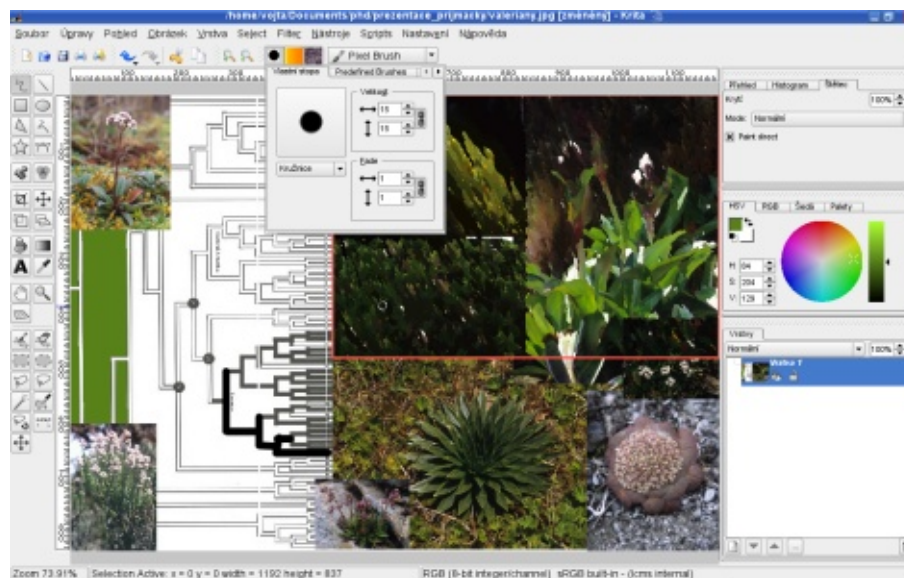
Příklady vektorových objektů nakreslených pomocí Karbon14

Bitmapové kreslení s Kriťou

Jde o poměrně pokročilý bitmapový editor, který již snese srovnání s mnohem slavnějším GIMPem. Jeho rozložení nástrojů je klasické: vše je v jednom okně, vlevo jsou nástroje, vpravo jejich volby a vrstvy. A mezitím obrázek. Podobně jako GIMP pracuje s vrstvami, ale s jeho formátem nepracuje příliš dobře. Používá vlastní formát nebo pracuje s běžnými formáty typu PNG nebo JPEG.

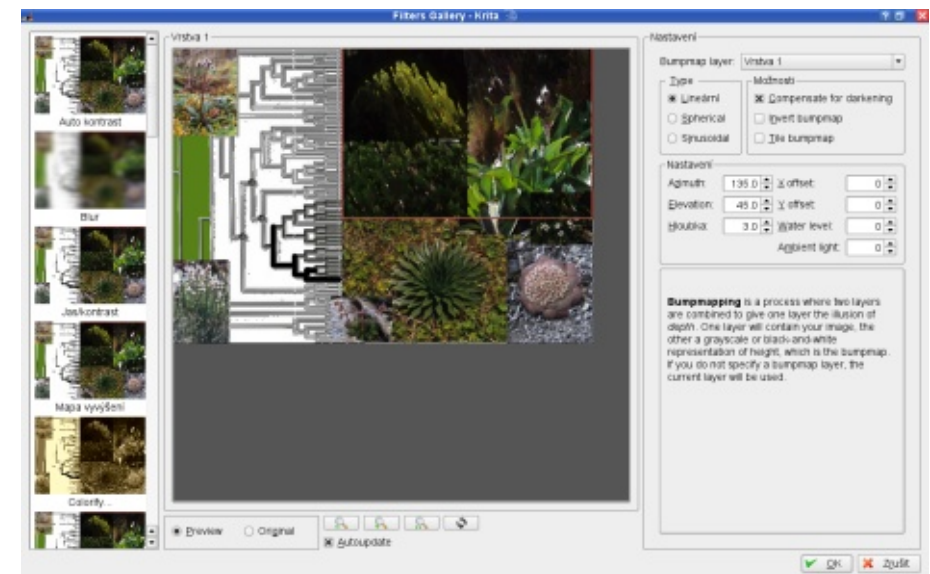

Po startu vás, stejně jako v celé sadě KOffice, uvítá spouštěcí obrazovka se základními volbami

I když program nabízí pro běžnou práci dostatek funkcí, má jich méně a s méně volbami než právě zmíněný GIMP. Ale ruku na srdce, kdo z nás dokáže využít všechny funkce GIMPU? Tím chci jen říci, že podstatné části uživatelů nejspíš bude Krita stačit.

Práce typicky probíhá výběrem nástroje v levé nabídce, nahoře lze nastavit vlastnosti čáry (stopa, šířka, styl, ...) a vlevo jsou další možnosti, barvy a přehled vrstev. Využít také lze filtry (nabídka Filter), které lze aplikovat na celý obrázek nebo jen na aktuální výběr.

Galerie filtrů (Filter | Filters Gallery) v Křitě

Ani Krita ani Karbon14 nejsou ve svém oboru - na rozdíl od skvělého digiKamu - špičkou. Spíše průměrem. I tak ale mají šanci nalézt své uživatele. Hlavní výhodou Křity a Karbon14 tak zůstává jejich integrace do KDE. Uvidíme, jaká zlepšení přinese verze řady 2 po svém uvolnění k běžnému používání.

Kreslení v Křitě, vpravo nahoře byl použit efekt olejomalby

Recenze: Opera 10

Jiří Eischmann

<http://www.linuxexpres.cz/software/recenze-opera-10>

Je to téměř patnáct měsíců, co norská společnost vydala poslední významnou verzi Opery - 9.5. Od té doby vyšlo několik menších verzí, které buď jen opravovaly chyby nebo přinášely některé méně výrazné vlastnosti. V březnu se vývojáři odmlčeli natrvalo soustředili se na vývoj Opery 10. Celé léto zásobovali testery pravidelnými weekly-buildy a prvního září konečně vydali verzi finální.

Instalace

Opera zůstala i ve své desáté verzi velmi multiplatformní. Málokterý program se může chlubit tak dlouhým seznamem podporovaných systémů. Momentálně na něm jsou Windows, Mac OS X, Linux, FreeBSD, Solaris, QNX, OS/2, BeOS. Podpora prakticky mrtvých systémů OS/2 a BeOS je až s podivem. Ale Opera má pravděpodobně tak dobrý návrh, že je podpora různých systémů natolik jednoduchá, že se jí vyplatí i u těchto již raritních systémů. Z linuxových distribucí jsou balíčky vytvářeny pro Ubuntu, Mandriva, Fedoru, SUSE, Debian, Gentoo, MEPIS, Red Hat, Mint, Skolelinux. Opera lze získat také ve formě binárky, takže je nainstalovatelná prakticky do jakékoliv distribuce. Pro Linux a FreeBSD je k dispozici i 64bitová verze.

uživatelů. Vytvořila vlastní repozitáře pro jednotlivé distribuce. Při úvodní instalaci se repozitář přidal do zdrojů software a potom se prohlížeč aktualizoval již jen z repozitářů. Bohužel před vydáním finální verze byly repozitáře z neznámého důvodu odstraněny a uživatelé Linuxu tak na tom jsou podobně jako u verze minulé. Opera dokáže zjistit, jestli je k dispozici nová verze, a pokud ano, nabídne odkaz na stažení balíčku.

Srovnání aktualizace ve Windows a v Linuxu

Linuxová nabídne pouze odkaz na balíček

Nové logo Opery

Novou funkcí je automatická aktualizace. Jedná se o věc, která dlouhou dobu Opeře ve srovnání s konkurencí chyběla. Windows nemají žádný centralizovaný nástroj na správu software a jeho aktualizací, proto to Opera pro Windows řeší sama. Zkontroluje, zda je k dispozici nová verze a potom ji stáhne a provede aktualizaci. V Linuxu tuto funkci řeší centrálně správce software skrze repozitáře. Opera tedy udělala to, po čem volalo hodně

Peregrine střídá Kestrela

Jednotlivé významné verze vykreslovacího jádra Opery jsou pojmenovávány po dravých ptácích. V Opeře 10 střídá Peregrine (sokol stěhovavý) Kestrela (poštolka) a na rychlosti je to znát. Presto 2.2, jak zní klasický název nového vykreslovacího

jádra, je mnohem rychlejší než jeho předchůdce. A to podle tvůrců až o 40 %. Dříve byla Opera považována za nejrychlejší prohlížeč, ale poté, co vývojáři WebKitu rozjeli závody v rychlosti, jí trochu ujel vlak. Nové jádro ji zase vrací do hry a to má ještě v záloze kompletně přepsaný interpreter JavaScriptu, který by se měl objevit v další verzi jádra a výrazně zrychlit práci s tímto jazykem.

Kromě rychlosti vývojáři také pracovali na odstranění chyb ve vykreslování a podpoře nových technologií. Byla přidána podpora webových písem jako OpenType, TrueType a SVG písem. XML je nyní zobrazováno v nastylované podobě. Byly implementovány některé prvky HTML 5, ale podpora audio nebo video tagů ne. Opera 10 také zvládá mediálně známý ACID 3 test a byla vylepšena podpora populárních služeb jako Facebook nebo Gmail.

Uživatelské rozhraní

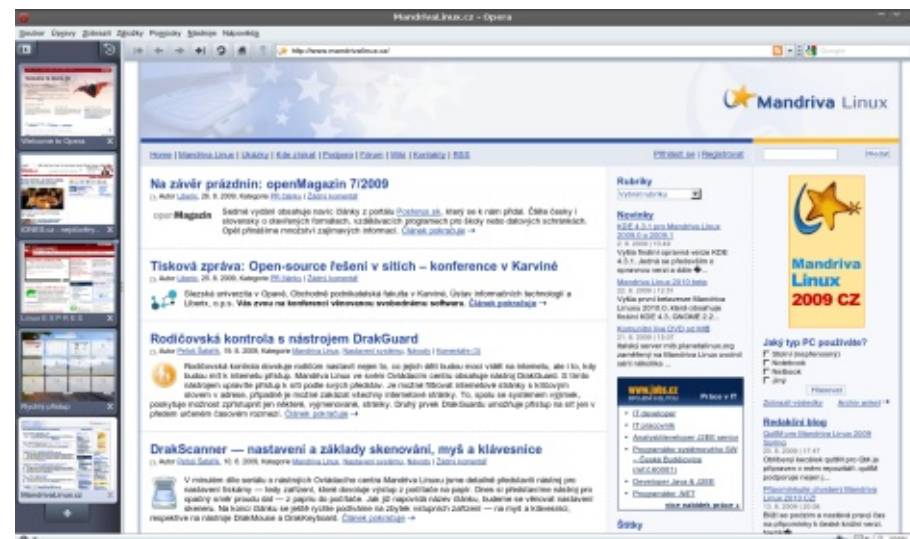
Opeře bylo dlouhou dobu vyčítáno komplikované uživatelské rozhraní. Je pravdou, že Opera toho umí opravdu hodně a není jednoduché vytvořit přehledné rozhraní s takovým množstvím funkcí. Přesto se o to tvůrci Opery posledních několik verzí snaží a já myslím, že docela úspěšně. Rozhraní se od dob Opery 7 pročistilo a o funkcích, které nepoužíváte, ani nevíte.

V minulé verzi prošel výchozí vzhled výrazným faceliftem. Z modrého tématu se přešlo na černý. Tentokrát byl černý nádech ponechán, ale jinak byl vzhled opět výrazně přepracován. Přesně před rokem Opera oznámila, že do svých služeb vzala britského designéra Jona Hickse, který mimo jiné navrhl loga Firefoxu a Thunderbirdu. Jeho působení jde na vzhledu Opery vidět. Byli vyměněny ikony, vyladěno mnoho detailů a celkově Opera působí svěžím dojmem.

Jednou z věcí, která doznala změny, je, že načtená stránka už se nehlásí o slovo změnou barvy písma tabu a blikáním, ale modrou tečkou v rohu tabu.

Inovací, která by se mohla časem rozšířit i do ostatních prohlížečů, jsou náhledy stránek v kartách. Pokud roztáhnete lištu s ouškou karet, roztáhnou se i ty a objeví se v nich náhledy stránek. Někdo to považuje za plýtvání místem, já to považuji za zajímavou funkci, která se může hodit především počítačově méně zdatným uživatelům. Např. mí rodiče stále dostatečně nepochopili kon-

cept karet a při více otevřených stránkách se v nich začínají ztrácet, takováto vizualizace jim může pomoci. Navíc se dá celá lišta přesunout na stranu, kde u dnešních širokoúhlých monitorů nepřekáží ani při její větší šířce.

Umístění oušek karet s náhledy na levé straně

Třešničkou na dortu je nové logo Opery. To původní bylo už přece jenom nějaký ten pátek staré a začínalo působit nemoderně. Nové má nejen moderní vzhled, ale je také dostupné ve větších velikostech, což je nyní v období čím dál větších ikon nezbytné.

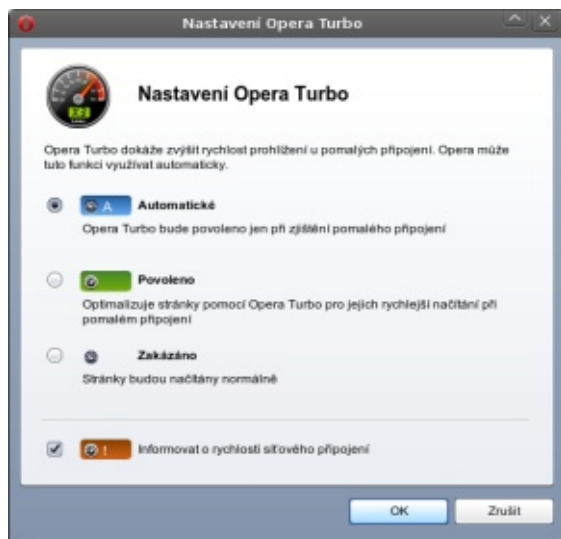
Turbo

Funkce Turbo byla uvedena již před několika měsíci a i přesto, že se dostala do finální verze až nyní, našla si už celou řadu fanoušků. Já osobně ji považuji za tzv. „killer feature“ Opery 10. Pokud má nová Opera nějakou vlastnost, kvůli které stojí za to opustit svůj oblíbený prohlížeč a přejít k Opeře, je to právě Turbo.

Turbo funguje na stejném principu jako velmi úspěšná Opera Mini. Když je tato funkce povolena, data tečou přes servery Opery, kde jsou komprimována. Turbo sice nepřevádí HTML do svého speciálního jazyku, jako to dělá Ope-

ra Mini, ale komprimuje obrázky, implicitně nenačítá flashové animace a dokáže tak uspořit až 80 % dat. Pro ty, kteří jsou občas odkázáni na pomalé mobilní připojení, je to neocenitelné. Z vlastní zkušenosti vím, že to na pomalých připojeních opravdu výrazně pomáhá a lidi na tuto funkci slyší.

Turbo se zapíná v levém dolním rohu. Kromě voleb **Povoleno** a **Zakázáno** je k dispozici ještě volba **Automatické**, která Turbo zapne v momentě, kdy Opera rozpozná pomalé připojení.

Nastavení funkce Turbo

Speed dial alias rychlý přístup

Speed dial byl jednou z hlavních novinek verze 9.2. Od té doby byl převzat mnoha mnoha prohlížeči a stál se v oblasti prohlížečů de facto standardem. Zatímco ostatní prohlížeče přidávaly do speed dialu vlastní inovace, implementace Opery zůstávala pořád stejná, tedy velmi jednoduchá. Uživatelé postrádali především možnost jednoduše měnit počet náhledů stránek. Tuto možnost už nyní mají, navíc přibyla možnost umístit na pozadí obrázek dle vlastní libosti.

Speed dial lze konečně trochu přizpůsobit

E-mailový klient s podporou HTML

Integrovaný e-mailový klient je v Opeře už opravdu dlouho, konkrétně od verze 4, která byla uvedena v roce 2000. Vyniká především svoji rychlostí, přesto může některé uživatele odrazovat svoji jednoduchostí. Specializovaným programům se množstvím funkcí nevyrovná, což je pochopitelné, přesto některé chybějící funkce zamrzí.

Můj osobní názor je, že HTML do e-mailů nepatří, nic to ale nemění na faktu, že hodně lidí si na obrázcích a barevných pozadích potrpí. Doteď to Opera neuměla a hodně uživatelů ji to vyčítalo. Vývojáři je vyslyšeli a do nové verze přidali plnohodnotný editor HTML zpráv. Navíc umí Opera nově mazat zprávy z POP serverů po několika dnech a kontrolovat a opravovat databázi s e-maily.

Kontrola pravopisu

Další z velmi praktických novinek Opery 10 je kontrola pravopisu, neboli podtrhávání slov, která byla napsána špatně. Funguje ve víceřádkových polích, v poznámkách a v editoru poštovních zpráv. Standardně je nainstalován anglický slovník, ale Opera nabídne stažení slovníku pro vámi nastavený jazyk.

Pokud chcete stáhnout ještě slovník pro nějaký další jazyk, stačí v textovém poli kliknout pravým tlačítkem a vybrat **Slovníky | Přidat/odstranit slovník(y)**. Opera využívá spell checker Hunspell, který našel své uplatnění také v OpenOffice.org nebo Firefoxu. Kontrola pravopisu funguje bez problémů, jediné, co mě mrzí, je nemožnost mít zapnuté dva slovníky naráz. V případě angličtiny a češtiny by se mi to hodilo.

Co se do nové Opery nevešlo

Před nedávnem Opera uvedla funkci Opera Unite. Jedná se de facto o webový server v prohlížeči, díky kterému lze publikovat obsah, sdílet soubory, komunikovat atd. Do určité míry mi to připomíná AllPeers, doplněk pro Firefox, který sloužil pro adresné sdílení souborů. Opera Unite má však mnohem širší záběr. Již dnes existuje plno zajímavých aplikací pro Unite. Jednou z nich je třeba Chladnička, díky které vám mohou ostatní ne-

chávat poznámky téměř jako přilepené na ledničku. S přehrávačem Unite můžete distribuovat svoji vlastní hudbu. Pokud si necháte doma zapnutou Operu, můžete si díky tomu pustit v práci hudbu, kterou máte doma v počítači. Unite má velký potenciál, mám ale trochu obavy, že úspěch této platformy ztroskotá na malém podílu Opery. Ve většině případů se totiž jedná o sociální služby a k čemu mi je takové jednoduché sdílení obrázků, když je nemám s kým sdílet? Podobně dopadly i widgety, které považuji za dobrý nápad, ale tím, že je neimplementovaly i ostatní prohlížeče, zůstávají na okraji zájmu.

Každopádně na Unite si budeme muset počkat až do verze 10.1. Ihned po zveřejnění této funkce se objevila celá řada problémů, mimo jiné bezpečnostních, a vývojáři si uvědomili, že je to přece jenom docela velké sousto. Proto ještě před vydáním Opery 10 vznikly dvě vývojové větve – jedna bez Uni-

te a druhá s ní. Vývoj té druhé i nadále pokračuje a měl by vyústit v Operu 10.1.

Operu používám už asi šest let a její tvůrci vždy připravili takové množství inovací, že mě ani jednou nezklamali. Počtem a charakterem novinek považuji Opera 10 za jedno z nejlepších vydání, které pamatuji. Konkurence je však ostrá a nedá se předpokládat, že by Opera začala raketovým způsobem užírat podíly ostatním prohlížečům. Malá norská firma však i po téměř patnácti letech existence dokáže držet v konkurenci takových gigantů jako je Microsoft, Google nebo Apple. Podle **StatCounter** má globální podíl necelá tři procenta, v Evropě to je přes 7 % a v zemích bývalého Sovětského svazu (Rusko, Ukrajina, Bělorusko, Kazachstán) je nejpoblárnějším prohlížečem s podílem až 50 %. To rozhodně není k zahazení.

Salix OS - Parádní Slackware s Xfce

Miroslav Hrončok

<http://www.linuxexpres.cz/distro/salix-os-paradni-slackware-s-xfce>

Salix OS je distribuce Linuxu, která vznikla díky několika vývojářům, dříve pracujících na distribuci Zenwalk. Nejedná se však o odnož této distribuce, založené na Slackwaru, ale o systém obousměrně se Slackwarem kompatibilní. Slackware tak dává distribuci Salix OS velmi solidní základ a ten na oplátku poskytuje uživatelům Slackwaru kvalitní repozitáře plný zajímavého softwaru.

Jedná se o velmi mladou distribuci, první vydání nesoucí číslo verze 13, vyšlo teprve 16. září tohoto roku. Pokud vás zarazí třináctka u první verze, vězte, že se jedná o verzi kompatibilního Slackwaru. Existují tři varianty této distribuce: Full, Basic a Core. První varianta obsahuje prostředí Xfce, webový prohlížeč Firefox a další aplikace. Najdete v ní hudební přehrávač, OpenOffice.org a další software, který se vešel na instalační CD. Varianta Basic obsahuje pouze prostředí Xfce a Firefox. Volba dalších aplikací je na vás, doinstalujete si je z repozitářů. Poslední varianta, Core, neinstaluje vůbec grafické rozhraní a dává tak uživateli možnost přizpůsobit si systém plně svým potřebám, například pro nasazení na server. Bohužel, ať se rozhodnete pro jakoukoli variantu, vždy stahujete stejný ISO obraz, obsahující celou variantu Full. Až při instalaci zvolíte, kterou variantu chcete.

```
Welcome to Salix version 13.0 (Linux kernel 2.6.29.6)

Some PCs may require extra kernel options to function properly.
If you need to pass extra parameters, enter them at the prompt below
after the name of the kernel to boot (hugesmp.s) - USUALLY NOT NEEDED.
EXAMPLE: hugesmp.s noacpi

If you need to fix a pre-installed system, do the following:
Hit [enter] at the prompt below, when the menu appears choose
[Exit installation].
Mount the previously installed drive. For ex: a SATA drive with ext4:
mount -t ext4 /dev/sda1 /tmp
To mess around in the system run commands like:
dir /tmp
(which should show all the contents of your now-mounted hard drive)

*Following this page the kernel will load and a setup menu will appear*
FOR NOW: If you don't need to enter any parameters, hit ENTER.

boot:
```

Ve většině případů bude stačit potvrdit klávesou [Enter]

Instalace

Po zavedení systému z CD, vás osloví textové rozhraní. Nečekejte tedy žádné živé instalační médium, jak tomu bývá u Ubuntu. Instalační CD je u této distribuce prostě určeno k instalaci.

Pokud při instalaci zvolíte automatické rozvržení disku, bude distribucí zabrán jeden fyzický disk. Na mém disku velkém 12 GiB byl vytvořen kromě odkládacího oddílu jen jeden oddíl se souborovým systémem ext4. Zda by byl na větším disku vytvořen i oddíl pro adresář /home/, jsem nezkoušel.

```
AUTO PARTITION

Partitioning completed.
Adding this information to your /etc/fstab:

/dev/hda1      /          ext4      defaults,noatime 1 1
/dev/hda2      swap       swap      defaults          0 0

100%
< OK >
```

Informace do /etc/fstab

Po zformátování disku budete požádáni o zvolení varianty instalace

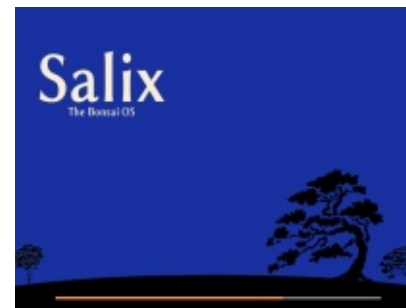
Bohužel mi při instalaci nefungovala česká klávesová mapa, ale jazyk systému šel na češtinu nastavit korektně.

Nastavení jazyka

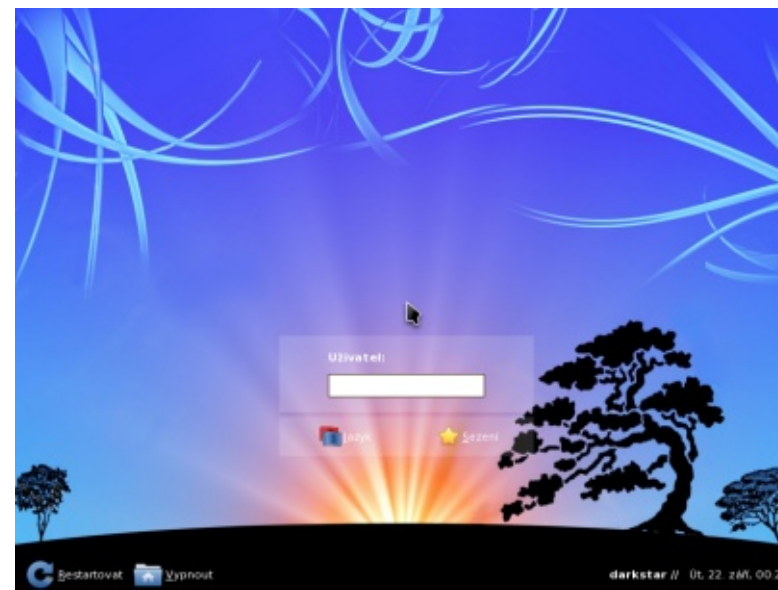
Ke konci instalačního procesu budete vyzváni k zadání hesla uživatele root a vytvoření běžných uživatelských účtů. Po restartu vás již přivítá nainstalovaný systém.

První spuštění a první dojmy

Splash screen je velmi střízlivý

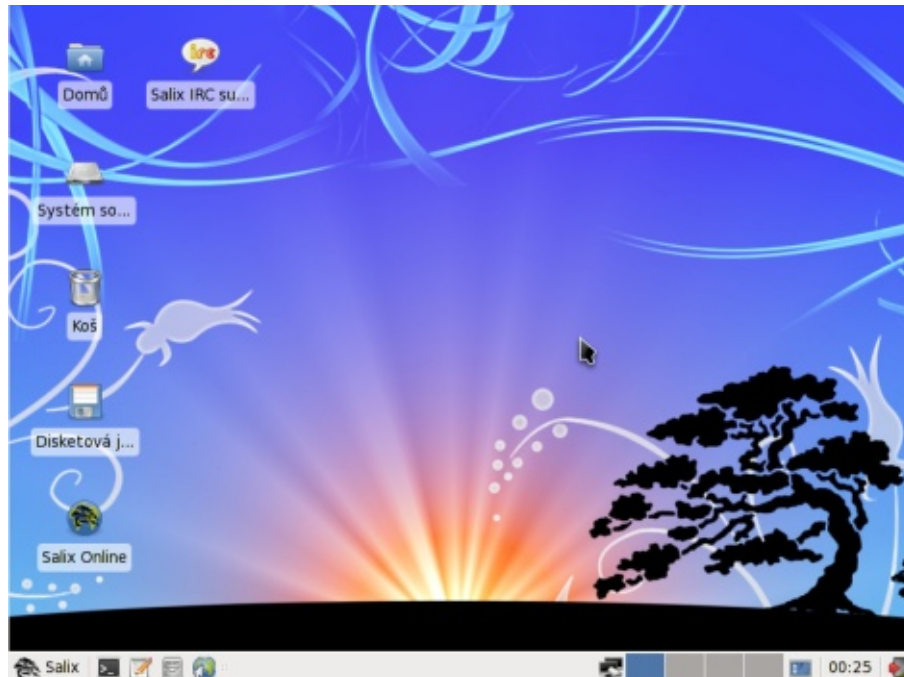
Při startování systému mě zaujala velmi povedená grafika, avšak správce přihlašování, kterým je GDM, mi přišel příliš křiklavý.

Správce přihlašování už tolik ne

Podobným dojmem na mě působilo i zvolené pozadí plochy, ale jinak prostředí působí příjemně. Není sice natolik elegantní jako u Zenwalku, ale nejedná se o typickou šed' výchozího nastavení prostředí Xfce.

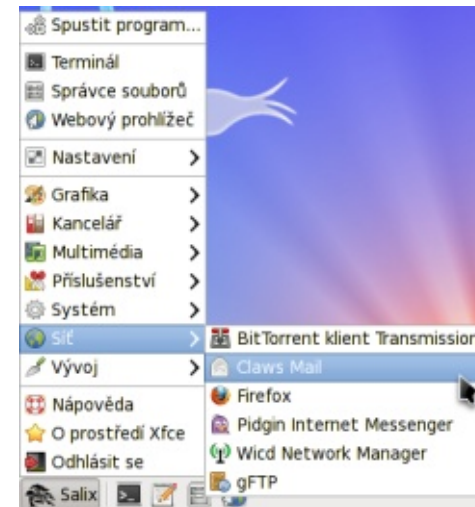
Rozmístění ovládacích prvků se podobá spíše systému Windows. Vývojáři Salix OS vsadili na jeden panel umístěný přes celou šířku spodního okraje obrazovky.

Takhle vypadá Salix OS

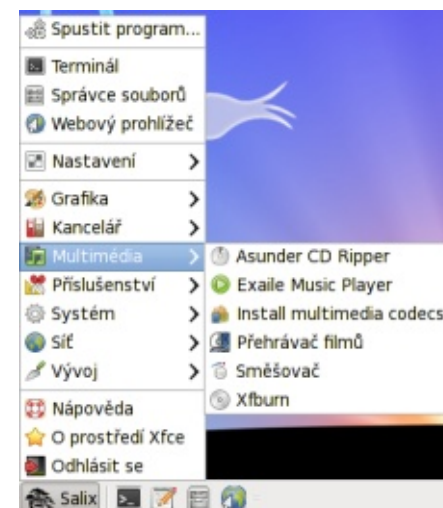
Výběr aplikací

Ve variantách Basic a Core záleží při výběru aplikací jen a pouze na vašem rozhodnutí. Proto jsem se logicky zaměřil na variantu Full. Kromě standardních komponent pro správu prostředí Xfce se na instalační CD vešlo ještě spousta dalších aplikací. Mezi nimi nemůže chybět Firefox, Gimp, OpenOffice.org, Claws Mail, Pidgin a další.

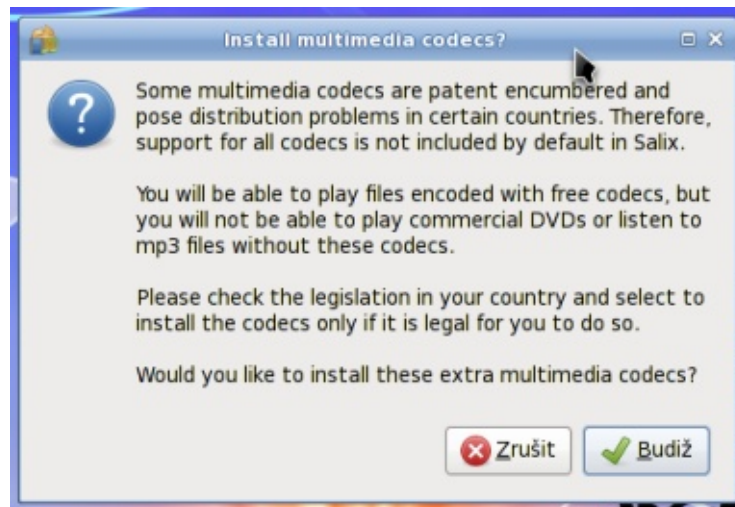
Nabídka Sít

Co se týče multimediálních aplikací, obsahuje Salix OS přehrávač hudby Exaile, přehrávač filmů Totem a několik dalších aplikací. Mou pozornost však upoutala položka **Install multimedia codecs** v nabídce **Multimédia**.

Nabídka Multimédia

Dříve, než jsem začal pronikat do správy systému a softwaru, vyzkoušel jsem, co se pod touto položkou skrývá. Jak se dalo čekat, nejsou kodeky pro přehrávání DVD filmů a mp3 souborů přítomny ani v plné variantě instalace, aby se předešlo porušování legislativy některých zemí. Díky této položce v nabídce je však instalace těchto kodeků hračkou.

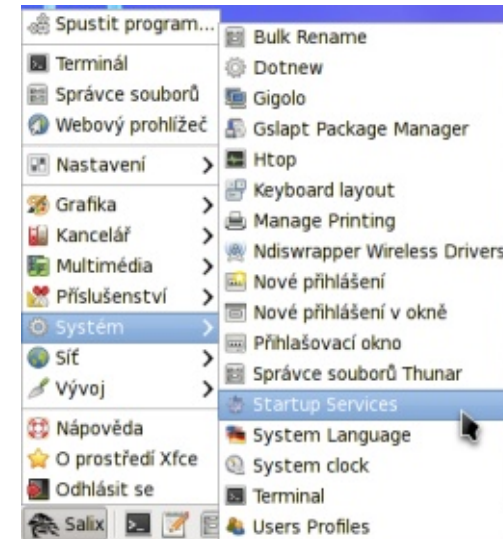

Úvod do problematiky kodeků

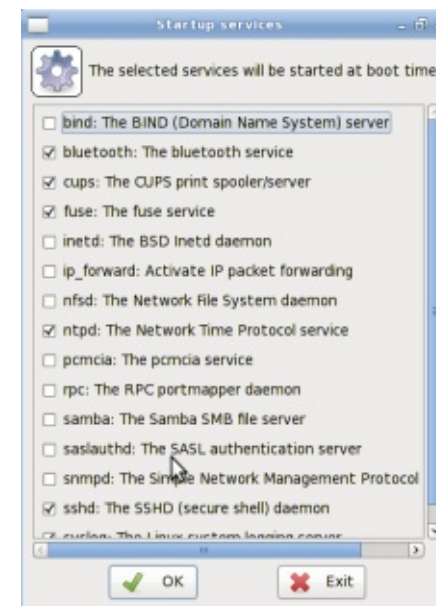
U nás je naštěstí instalace těchto kodeků legální, takže se nemusíte ničeho bát. Po odsouhlasení se kodeky nainstalují standardní cestou, totiž ze zdrojů distribuce. Po úspěšné instalaci bude dotázán, zda chcete ze systému odstranit tento instalátor, pokud tak zvolíte, nebude vás již položka v nabídce obtěžovat.

Správa systému

Pro správu systému neslouží na rozdíl od distribuce Zenwalk žádná centrální aplikace, ale několik systémových nástrojů, které najdete v nabídce **Systém**. Podobně jako v Zenwalku však máte k dispozici nastavení po stratu spuštěných služeb, uživatelů, hodin, rozložení klávesnice a pod. Jen si každou položku musíte vybrat z nabídky.

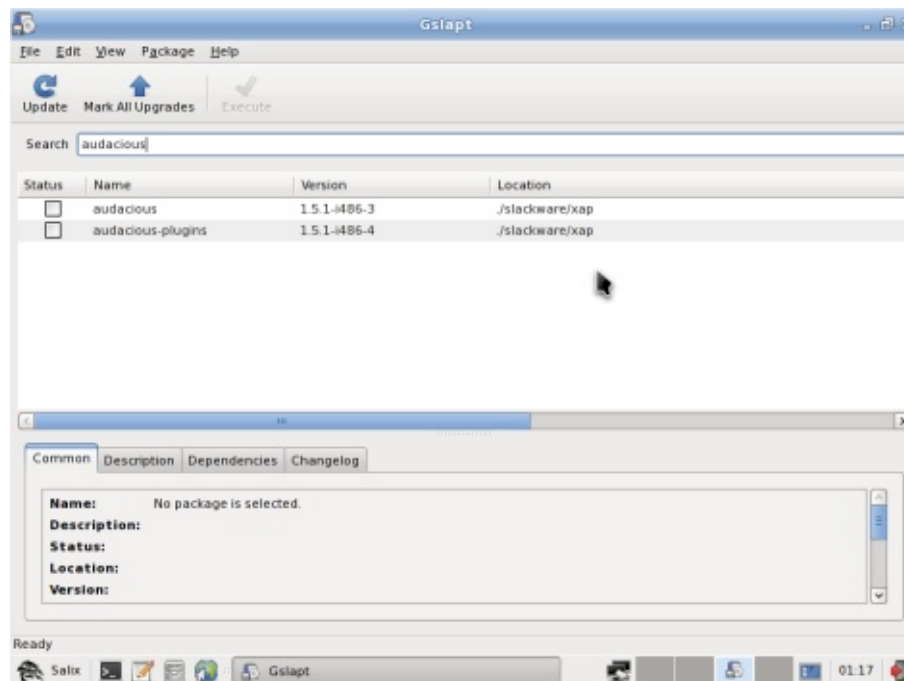
Nabídka Systém

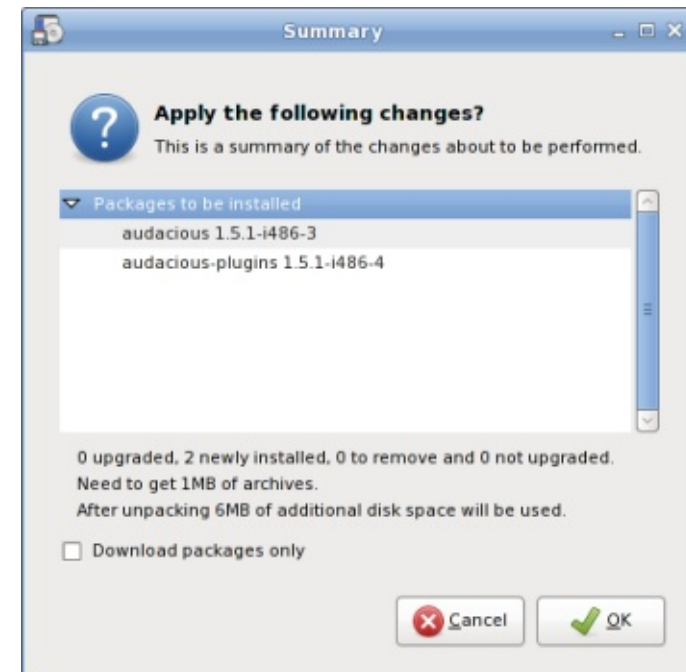
Startup Services

Správa softwaru

Salix OS používá stejný balíčkovací systém jako Slackware, což je dáno jeho kompatibilitou s touto distribucí. Pro správu softwaru máte ve variantě Full k dispozici aplikaci Gslapt. Standardně prohledáváte jak zdroje Slackwaru, tak zdroje Salixu. Stačí zadat do políčka **Search** výraz, který chcete hledat v názvu a popisu balíčku, a potvrdit klávesou [Enter], pak už stačí jen zvolit **Execute** a změny se provedou. Pro obnovení seznamu balíčků zvolte tlačítko **Update** a pro aktualizaci všech balíčků **Mark All Upgrades** a potom **Execute**.

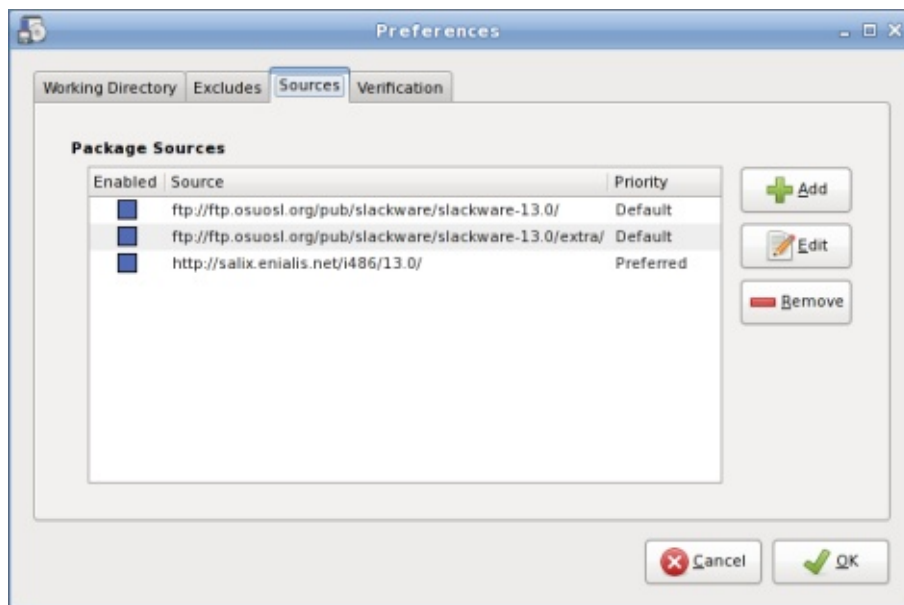
Hledání balíčku audacious

Instalace balíčků

Pokud chcete upravovat seznam zdrojů, nejdete jej v nabídce **Edit | Preferences** na kartě **Sources**.

Správa zdrojů

Velmi zvláštní položkou je aplikace **Dotnew**, která aktualizuje konfigurační soubory v adresáři /etc/ po aktualizaci balíčků. Toto řešení mi velmi připomíná takzvanou distribuci Greenie a kazí můj dojem z distribuce Salix OS.

Proč volit Salix OS?

Musím říct, že se jedná o velmi použitelný systém, který si nehraje na Mandrivu nebo Ubuntu. Distribuce má svůj image, je jednoduchá pro mírně pokročilé uživatele a pracovat s ní dokáže i začátečník. Přesto si zachovává jednoduchost Zenwalku a solidní základ Slackwaru. Nemyslím, že začne trhat rekordy, protože nemá nic, čím by uchvátila masy, ale rozhodně se jedná o distribuci s velkým potenciálem. Rozhodně držím vývojářům palce do budoucna.

Adobe AIR - Flash a AJAX na desktopu

David Kolibáč

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/recenze/adobe-air-flash-a-ajax-na-desktopu>

Adobe AIR je multiplatformní běhové prostředí, které vám umožní na desktopu instalovat a spouštět aplikace naprogramované pomocí technologií spíše spojovaných s webem: Flash, Flex, AJAX a HTML.

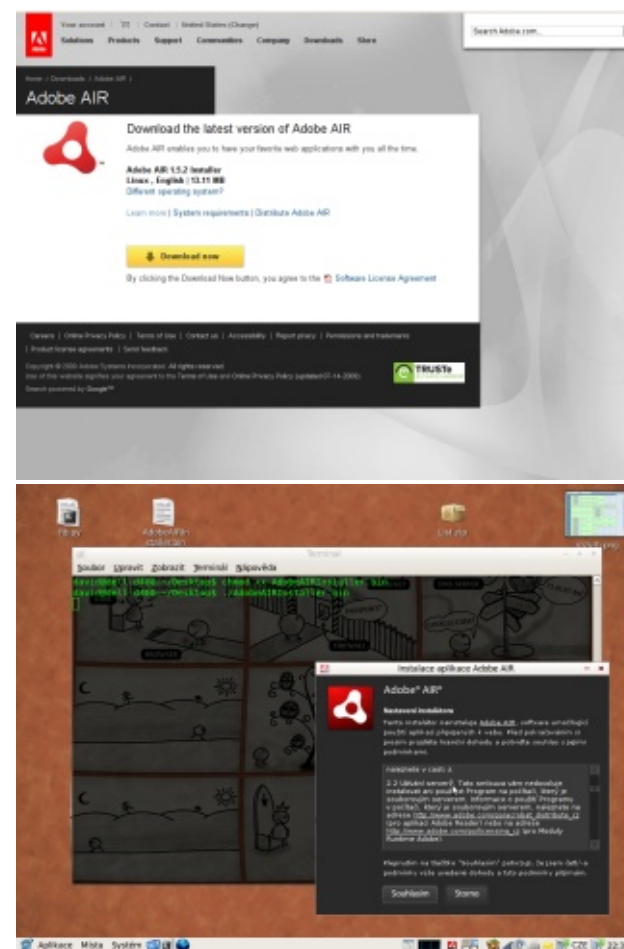
Webové aplikace jsou postupem času stále populárnější. Kdo dnes „není na fejsbuku“, „netweetuje“ a podobně, jakoby nebyl. Díky dostupnému připojení k internetu prakticky kdekoli tak člověk může využívat webové aplikace z telefonu, laptopu, počítače i třeba z internetové kavárny, aniž by se musel zabývat synchronizací dat. Jenže tyto webové aplikace mají i nevýhody. Bez připojení k internetu je člověk bezmocný a tyto aplikace se i špatně integrují do pracovního prostředí.

Proto vznikají tzv. **SSB (Specific-Site Browser)**. Díky nim se hranice mezi webem a desktopem prakticky stírá, jelikož umožňují, aby se webových aplikací chovaly jako aplikace normální, a také poskytují funkčnost offline. Mezi SSB patří například na jaře recenzovaná **Mozilla Prism**, která uzavírá webové stránky do krabičky pro lokální použití, nebo Adobe AIR, který rovnou vytváří prostředí pro tvorbu zbrusu nových aplikací.

AIR (Adobe Integrated Runtime, dříve nazývané Apollo) je multiplatformní (pro MS Windows, GNU/Linux a Mac OS X) prostředí umožňující vytváření, resp. běh aplikací postavených na technologiích **HTML**, **Ajax**, **Adobe Flash** a **Adobe Flex**.

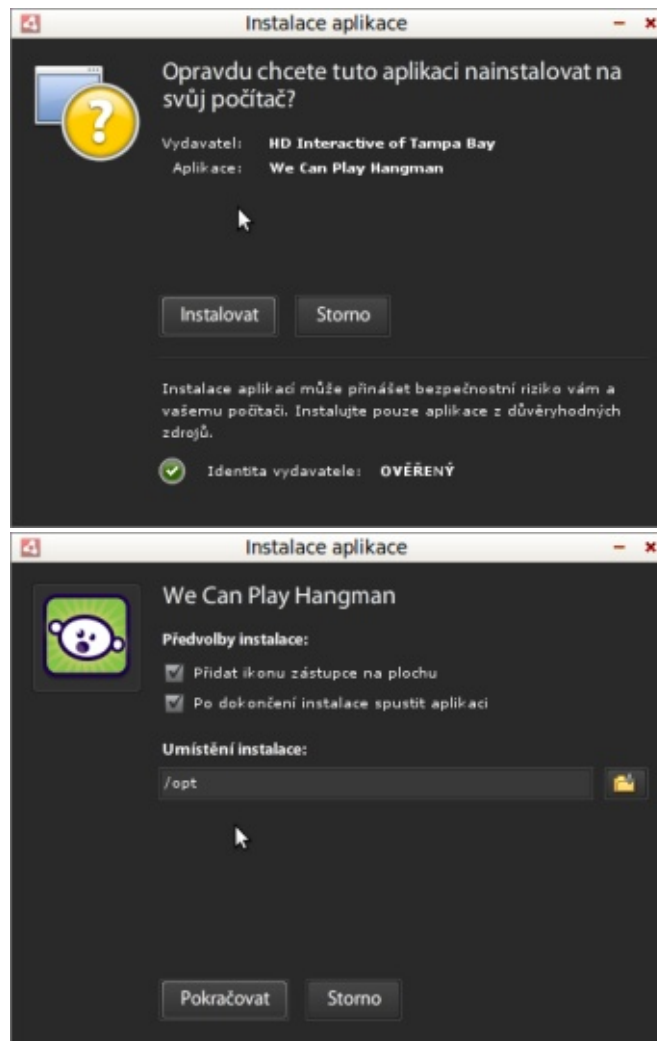
Instalace

Na webu Adobe je **ke stažení** instalační soubor. Aktuální verze je 1.5.2, česká lokalizace dosud nebyla vytvořena, linuxová verze vám bude nejspíše nabídnuta při vstupu na stránku (k dispozici je pouze 32bitová verze, takže jsou na 64bitových systémech potřeba 32bitové knihovny pro kompatibilitu).

AIR je šířen pod docela restriktivní EULA:

- Na jednom počítači smíte používat jen jednu kopii programu.
- Program nesmí běžet na (souborovém) serveru, být poskytován klientům.
- Program nesmíte dále šířit, můžete mít navíc jen jednu jeho záložní kopii.
- Běžové prostředí nesmíte používat v podstatě na jiných než povolených zařízeních, tím se myslí především různá mobilní nebo jednoúčelová zařízení.

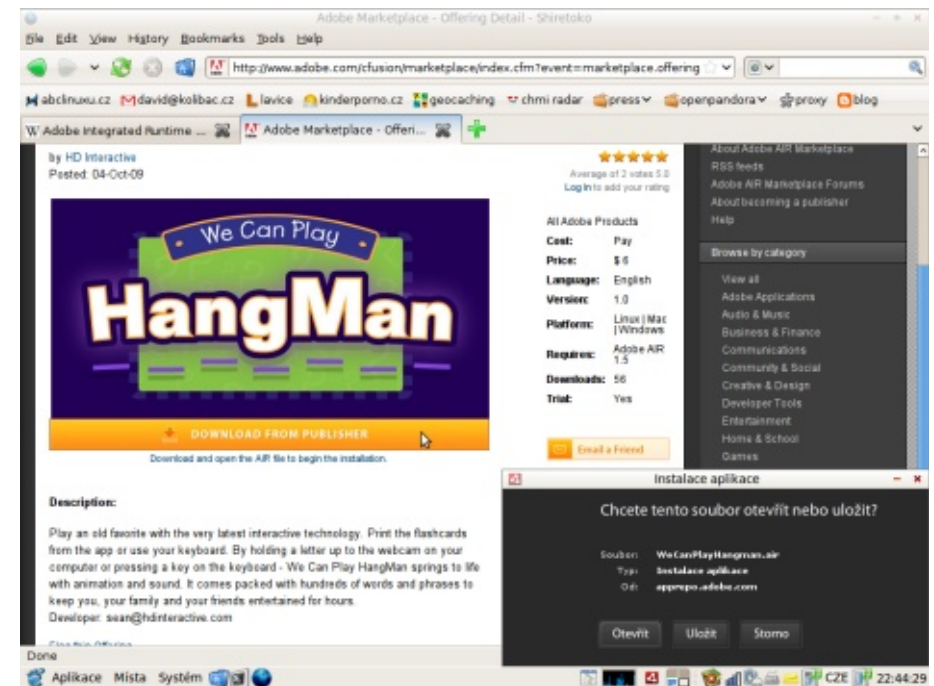

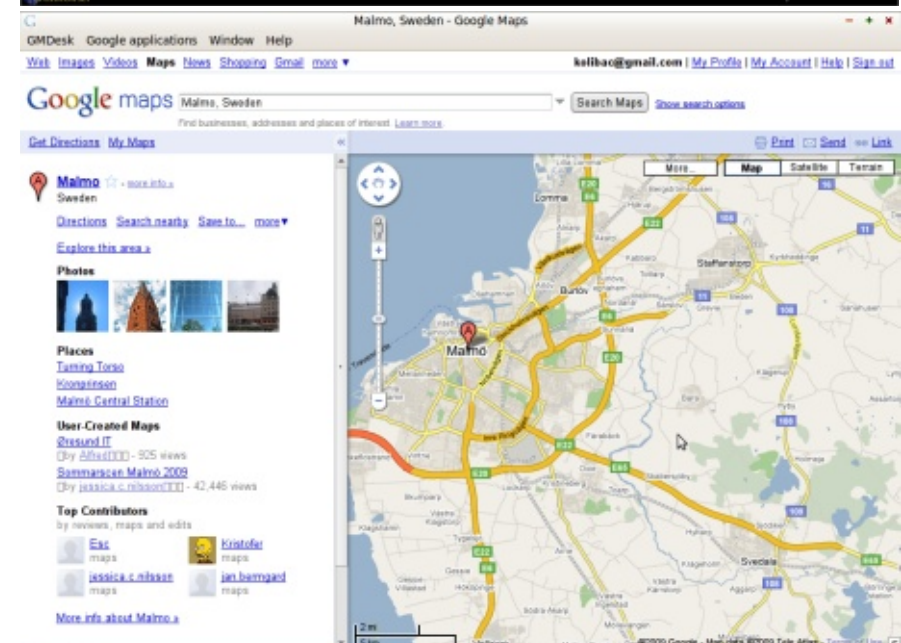
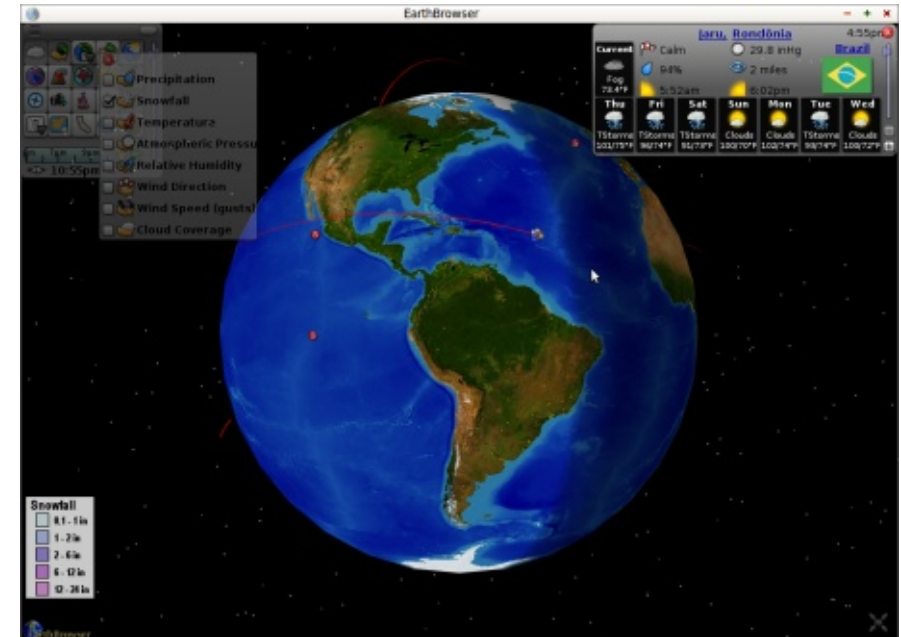
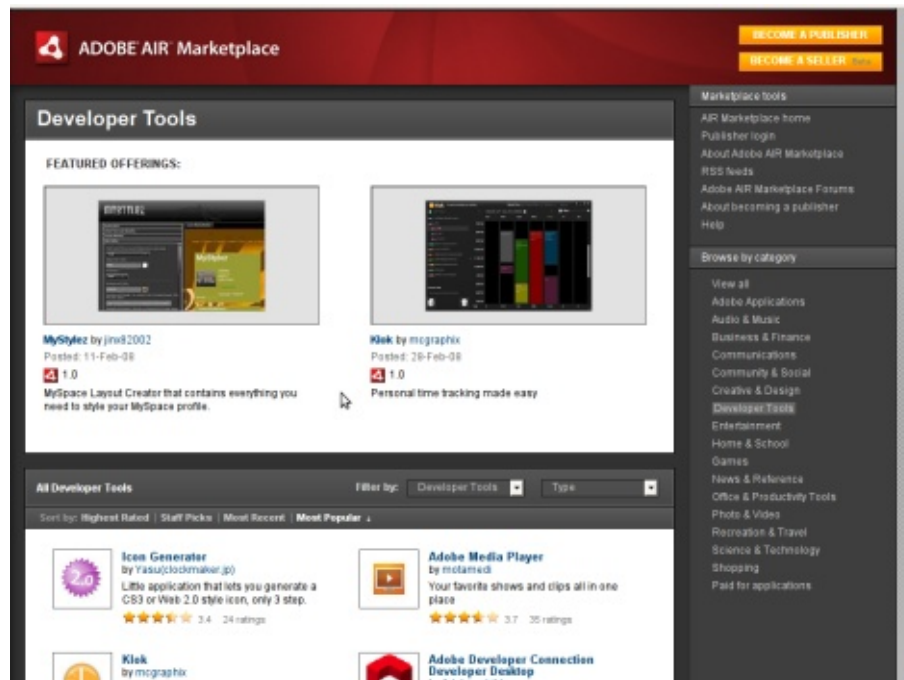
Hodí se nastavit instalátoru *executable bit* (`chmod +x AdobeAIRInstaller.bin`) a pak už instalátor jen spustit, přečíst si (a případně odsouhlasit) licenci, zadat heslo superuživatele a máte prostředí nachystané k použití.

Odstranění Adobe AIR ze systému je snadné. V menu by se měla objevit položka *Adobe AIR Uninstaller*. Tento dialog vás upozorní na to, že aplikace využívající Adobe AIR nebudou nadále fungovat, a pokud s tím budete souhlasit, po zadání superuživatelského hesla program ze systému odstraní. Jednotlivé webové aplikace ale zůstanou.

Webové aplikace

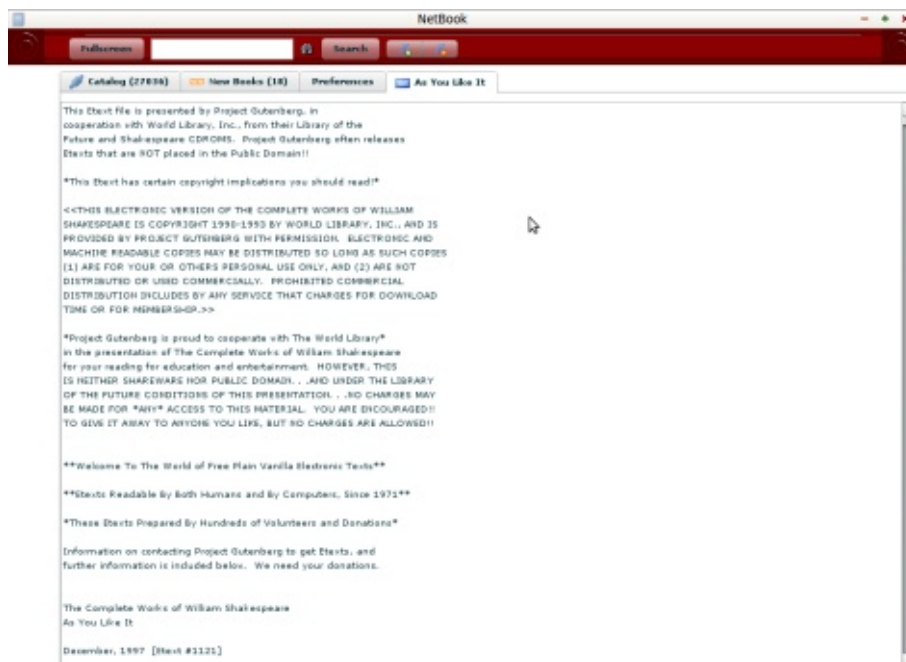
Velkým rozdílem oproti zmíněné Mozilla Prism je fakt, že v prostředí Adobe AIR nemůžete používat jen tak libovolnou webovou stránku. Místo toho musíte webovou aplikaci *nainstalovat* (tzv. RIA, Rich Internet Applications). V oficiálním [Adobe AIR Marketplace](#) najdete aplikací spoustu, další se dají různě najít po [webu](#).

Obvykle se již při spuštění instalačního souboru (něco.air) otevře dialog nabízející instalaci aplikace. Můžete si zvolit, kam se má instalovat, a zda se má vytvořit spouštěč na ploše (a v menu). V závislosti na zvoleném adresáři pro instalaci (automaticky se nabízí /opt) se instalátor zeptá na superuživatelské heslo.

Některé aplikace jsou uzavřené, některé jsou svobodné; některé jsou komerční, jiné jsou zdarma. Je jich docela velká nabídka zahrnující klienty pro Twitter, Facebook nebo Gmail, různé hry, přehrávače YouTube, mapový software a tak dále a tak dále. Mezi stovkami programů se dají najít opravdové perly, pro mě je to třeba GMDesk obalující některé služby Google včetně Gmailu nebo Google Docs.

Na nastavení věcí, jako je skrytí aplikace do systémové části panelu, jsem nenašel. Spousta nastavení, například uchování hesel, je v režii jednotlivých aplikací, ale většinou možnosti volby v tomto směru chybí. To nezanebatelně znesnadňuje integraci do pracovního prostředí.

Závěrem

Adobe AIR spojuje desktop a web pozoruhodným způsobem. Oproti např. Mozilla Prism se staví blíže desktopovým aplikacím, umožňuje vytváření v podstatě náhrad za klasické webové aplikace. Ostatně samotná Mozilla se proti tomuto **vymezuje** s tím, že „na rozdíl od Adobe AIR a Microsoft Silverlightu nevytváří proprietární platformu, která by měla nahradit web“. Na první pohled je skutečně mezi těmito platformami vidět zásadní rozdíl. Prism prostě obaluje existující aplikace, AIR dává prostor k vytváření aplikací nových, ovšem prakticky nepoužitelných v „běžných“ webových prohlížečích.

Mark Shuttleworth o vydávání, kvalitě a designu (LinuxCon 2009)

Robert Krátký

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/ruzne/mark-shuttleworth-o-vydavani-kvalite-a-designu-linuxcon-2009>

Závěrečná přednáška konference LinuxCon 2009, kterou nabídl Mark Shuttleworth, zakladatel distribuce Ubuntu, se zaměřila na tři hlavní témata: Frekvenci vydávání nových verzí a výhody pravidelných vydání, kvalitu kódu a důležitost testování a design/návrh a jak se řídit potřebami uživatelů.

Úvod

Mark Shuttleworth
Founder of Ubuntu

Mark Shuttleworth (rozhovor) je v oblasti Linuxu a linuxových distribucí známá osoba. Ještě předtím však dokázal zahýbat světem. V podstatě ze své garáže rozběhl certifikační autoritu Thawte, kterou později s obrovským ziskem prodal společnosti VeriSign. Za utržené peníze se podíval na Mezinárodní vesmírnou stanici a také založil distribuci Ubuntu. Mark dříve působil jako vývojář distribuce Debian, což patrně ovlivnilo jeho rozhodnutí postavit Ubuntu na základech Debianu. V současné době Mark podporuje vývoj Ubuntu prostřednictvím zastiňující společnosti Canonical.

Svou závěrečnou přednášku na konferenci LinuxCon 2009 (*Let's Get Together: Coordinated Software Releases, The Linux Ecosystem and the Impact on the Global Marketplace*) měl velmi pečlivě připravenou a přítomné posluchače zaujal i přesto, že - jak sám podotkl - už byla spíše doba na pivo [beer o'clock] než konferencování. Vtipný a překvapivý moment nastal přibližně v třetině přednášky - konečně se technikům podařilo opravit

projektor, takže bylo možné zobrazit slajdy, které si Mark připravil; přestože do té chvíle se bez vizuální pomůcky docela dobře obešel. Když se slajdy objevily, ukázalo se, proč mu předtím nechyběly: Byly jen tři. A na každém z nich jen jediné slovo: cadence, quality, design.

Vydávání [cadence]

V první části své přednášky Mark vyzdvihoval výhody koordinovaného vydávání nových verzí a s tím spojené pravidelnosti vydávání. K hlavním přínosům pravidelné frekvence vydávání nových verzí patří zejména to, že díky tomu začne být verzování projektu přehledné. Pomůže to se získáním nových testerů a přispěvatelů. Oproti dlouhým intervalům mezi jednotlivými verzemi je pravidelné a včasné vydávání atraktivnější pro uživatele a schůdnější pro distributory („Software starý tři až pět let není sexy.“).

V současné době už tento systém přijaly za svůj některé velmi významné open source projekty. Šestiměsíční interval mezi novými verzemi Gnome napodobilo KDE a linuxové jádro se poměrně

věrně drží tříměsíčního vývojového cyklu. Mark poznamenal, že se pevných termínů často obávají vedoucí vývojáři projektů, protože předpokládají, že jim organizační záležitosti uberou příliš času. Naštěstí mohou pravidelnost vydání koordinovat jiní - „release manager“ nemusí být nutně vývojář, což vlastně neprogramátorům poskytne příležitost účastnit se práce na projektu.

Pro příští verzi Ubuntu (10.4 Lucid Lynx) je v plánu udržet stejné verze důležitých subsystémových komponent jako v Debianu. [Debatu o tomto návrhu](#) s vývojáři Debianu byla zajímavá a - jako obvykle - poněkud vyhrocená, ale přesto byla spolupráce dohodnuta. Po tomto prvním testu v praxi Mark doufá, že se podaří přesvědčit ke spolupráci i další distribuce a sjednotit tak verze softwaru v co nejširším okruhu linuxových systémů. Takto koordinované vydávání velmi usnadní práci upstreamu, který nebude nucen věnovat tolik času podpoře různých verzí v různých distribucích a backportování oprav.

Kvalita [quality]

Přestože je mnoho vývojářů a uživatelů svobodného softwaru přesvědčeno o jeho vyšší kvalitě (ve srovnání s proprietárním kódem), neznamená to, že by nebylo co zlepšovat. Ačkoliv v mnoha případech platí oblíbený argument, že otevřený kód vidí více lidí, a proto je větší pravděpodobnost, že budou případné chyby odhaleny, existuje hodně způsobů, jak situaci ještě více vylepšit.

Jako příklad Mark uvedl obrovský přínos, který mělo testování a QA procesy podstoupené v rámci práce na rozhraní Ubuntu pro netbooky. Vývojáři spolupracovali s OEM, kteří měli zájem o využití Ubuntu na netboocích. Šlo o velmi důležitý feedback, který zásadním způsobem doplnil údaje získané od „běžných“ testerů.

Další oblast, které se Mark věnoval, bylo automatizované testování. Nasazení automatických kontrol může vést k několika výhodám jak pro vývojáře, tak pro uživatele a testery. První věc je „depersonalizace“ commitů. Mark vysvětlil, že v Ubuntu využívají automatické kontroly nově začleňovaného kódu, což vývojářům dodává odvahu důvěřovat kódu nových kolegů. Další oblast je automatické balíč-

kování. Uživatelé a/nebo testeři mohou bez obtíží aktualizovat software na nejčerstvější verzi, aniž by museli řešit kompilaci, závislosti apod. K testování se tak zapojí více lidí a výsledkem je vyšší kvalita kódu.

Automatizované testy, robotická kontrola commitů a automatické balíčkování jsou zátěže, se kterými může dobře pomoci cloud computing a virtualizace. Mark ocenil, že [Linux Foundation](#) financuje vývoj nových sad pro testování. Zároveň sponzorují revidování kódu [code review], které je sice velmi důležité, ale pro mnohé vývojáře nepřijemné. Zvláště pokud software vyvíjejí „pro zábavu“, tak revidování kódu bere všechnu zábavu pryč. Je to však dobrý způsob, jak k projektu přivést nové vývojáře.

Jako poslední v této oblasti zmínil Mark automatické odesílání zpráv o selhání [crash report]. Na pozdější skeptickou otázku z obecnstva („Má to vůbec smysl, kdejaký program chce posílat zprávu o chybách?“) odpověděl, že na těchto reportech je důležitá možnost agregace a vyhodnocování z velkého počtu. Vývojář se tak může např. dozvědět, co je nejčastější příčina pádu programu. Díky

tomu lze nastavovat priority a nejprve soustředit úsilí tam, kde to pomůže nejvíce uživatelům. Mezi úspěšné aplikace tohoto principu patří jaderný projekt [Kerneloops](#), jež založil [Arjan van de Ven](#).

Návrh [design]

V poslední části své přednášky Mark upozornil na nutnost naslouchání potřebám uživatelů. Ačkoliv je pravda, že co se týče inovačního potenciálu, tak má open source („crowdsourcing“) navrch před uzavřenými proprietárními procesy, je nutné tento potenciál usměrnit tak, aby byl výsledkem použitelný produkt. Vývojáři často dělají tu chybu, že uvažují za uživatele. Aplikace pak může být bezchybná z hlediska toho, co má dělat, ale přesto nepoužitelná pro běžného uživatele.

Mark mluvil o tom, že při vývoji Ubuntu velmi často provádějí testování „na lidech z ulice“. Požádají člověka, který danou aplikaci nezná, aby s ní zkusil pracovat, a natáčejí reakce a postupy na video. Pro vývojáře, kteří jsou mnohdy přesvědčeni o dokonalosti svého programu, je to oči otevírající zkušenost.

Miro - internetová televize

Robert Krátký

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/multimedia/miro-internetova-televize>

Miro vám usnadní stahování a sledování video a audio pořadů zdarma dostupných na internetu. A je jich dostupných opravdu hodně. Na své si přijdou i příznivci HD (video ve vysokém rozlišení). Pohodlné a intuitivní ovládání programu dává význam frázi „just works“ (prostě funguje).

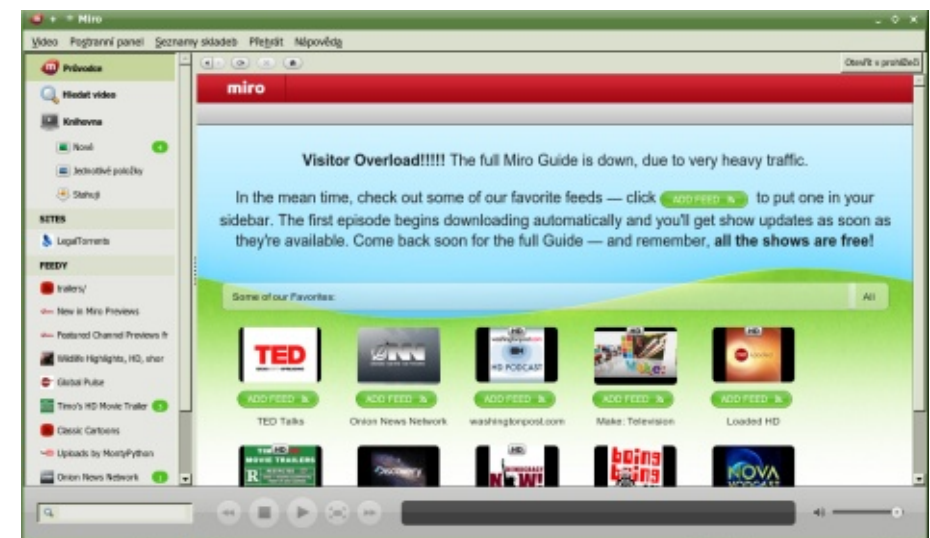
Miro

Na rozdíl od YouTube a mnoha jiných způsobů sledování videa na internetu si Miro veškerá data ukládá na disk, takže stačí video stáhnout jednou a pak už může být ve vaší kolekci napořád – i když jste offline. Stahování navíc probíhá na pozadí a nastavení způsobu zacházení s jednotlivými zdroji obsahu je velmi bezprostřední. Nemusíte řešit, kde videa hledat, jakým programem je stahovat a jakým přehrávat. Miro tohle vše zařídí elegantně za vás a umožní vám tyto procesy automatizovat, takže se musíte starat jen o to, abyste si našli čas na sledování všeho, co pro vás Miro připraví. Ačkoliv v tomto článku mluvím hlavně o videu, Miro je možné stejně dobře použít pro audio podcasty a poslech hudby.

Mimochodem, (kompletně lokalizované) grafické uživatelské rozhraní Miro (dříve nazývaný Democracy Player) je založené na GTK+, programovací jazyk je Python a využívá knihovny Mozilly. Program je sympaticky multiplatformní (Linux, Mac OS X, Windows).

Jak to funguje

Miro není zázračná aplikace ani kdovíjak revoluční počín. Vyznačuje se však tím, že v sobě velmi šikovně spojuje množství užitečných funkcí, které dohromady obstarají příjemnou uživatelskou zkušenost. Kromě toho je nedílnou součástí online katalogu video kanálů MiroGuide (dostupný zcela pochopitelně prostřednictvím aplikace Miro, ale také pro běžné prohlížení na adrese <http://www.miroguide.com/>), s jehož pomocí je lehké se dobrat požadovaného tématu nebo konkrétního videa. MiroGuide je dosti populární agregátor, takže občas nápor návštěvníků nevydrží...

MiroGuide

Jak už jsem zmínil výše, online katalog video obsahu je nezbytná pomůcka. Můžete v něm vyhledávat nebo brouzdat podle žánrů, rozlišení (standardní a HD), oblíbenosti, stáří atp. Kvalitní zpracování a správa katalogu je nepochybně jedním z hlavních důvodů úspěchu Miro. U každé položky najdete více či méně podrobný popis, velikost souboru, délku klipu a obrázkový náhled.

Jednotlivé kanály v rámci katalogu nejsou nic jiného než RSS zdroje, které Miro načítá. Každý takový zdroj můžete zařadit do své sbírky a pak s ním dále nakládat podle vašich preferencí pro daný kanál.

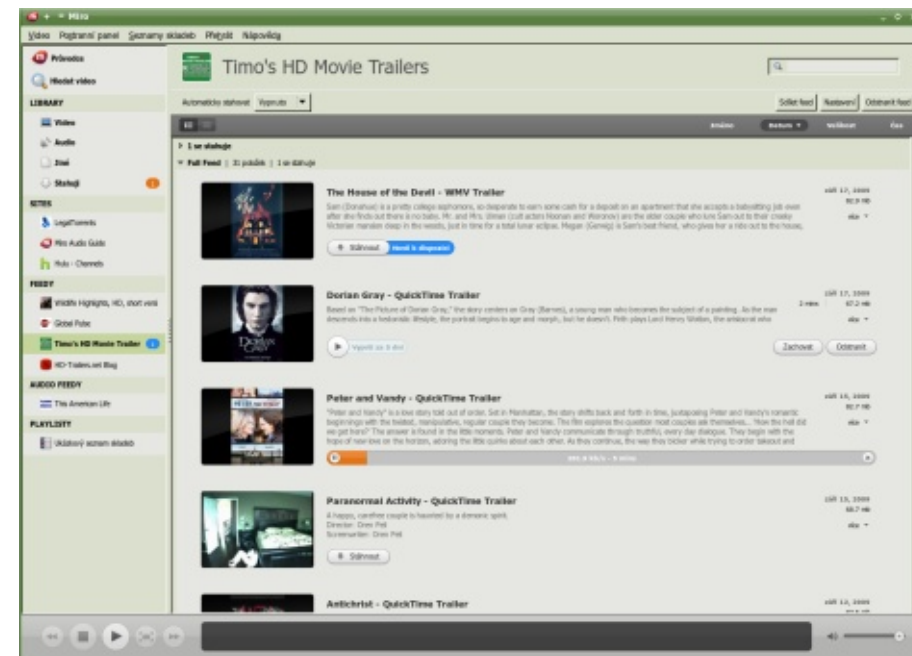

Stahování

Tím se dostáváme ke stahování videí. Jednou z velkých výhod Miro je, že většinu otravné práce odvádí za vás. U video kanálů můžete určit, jestli se mají jejich položky automaticky stahovat (na výběr je ze tří možností: vše, nové a vypnuto). Jako výchozí je v globální konfiguraci zvolena možnost „nové“, takže kdykoliv přidáte do své kolekce feedů nový kanál, začnou se stahovat nová videa. Necháte-li Miro spouštět při startu počítače, bude se vám kolekce automaticky doplňovat, aniž byste se o stahování museli jakkoliv starat. Miro může také posloužit jako jednoduchý správce stahování, protože odchyťává obsah schránky, a pokud zvolíte možnost stahování individuálních souborů, odchycené URL pro vás předvyplní.

Samozřejmě je možné nastavit, že Miro automatické stahování pozastaví, pokud by objem volného prostoru na vašem zvoleném úložném zařízení klesl pod stanovenou mez. Kromě toho lze určit, aby automatické stahování po-

čkalo, dokud si získaná videa neprohlédnete (počet nepřehraných položek, podle kterého se rozhodne, jestli se má pokračovat ve stahování dalších, je možné nastavit od 1 do 15). Nechcete-li videa uchovávat, můžete je nechat po nějaké době automaticky odstranit (ve výchozím nastavení je „životnost“ videí 6 dní po shlédnutí).

Miro umožňuje snadné přesunutí kolekce na jiný disk. Jednotlivá stahování lze pozastavit a obnovit. Miro podporuje i stahování prostřednictvím protokolu BitTorrent, takže pokud přidáte RSS feed s torrenty, Miro opět vše obstará za vás. Hodit se může také možnost vyhledávat a ukládat (i HD) videa z YouTube, Yahoo!, Google Video a podobně.

Organizace

Kromě již nakousnuté organizace kanálů/feedů v rámci katalogu MiroGuide je k dispozici ještě možnost organizovat videa a kanály ručně v rámci prostředí programu. Můžete vytvářet playlisty, seskupovat feedy do složek a v neposlední řadě nechat vytvářet náhledy (thumbnaily) pro videa, která je

nemají. Zajímavá je funkce, která zařídí, že se uložené vyhledávání chová jako každý jiný feed, takže Miro za vás průběžně vyhledává a automaticky stahuje podle vámi nastavených vyhledávacích kritérií.

Při prvním spuštění Miro nabízí, že prohledá váš pevný disk a vloží do kolekce všechna objevená videa. Máte tedy možnost nechat plavat váš dosavadní přehrávač a používat pro veškeré přehrávání Miro, kde budete mít vše pěkně pohromadě.

Miro nezůstává pozadu v oblasti sociálních sítí, takže kromě tlačítka pro sdílení s kamarády pomocí e-mailu můžete své oblíbené kanály a videa cpát také na stránky typu Digg, del.icio.us atp. Celou sadu feedů lze rovněž importovat a exportovat.

Přehrávání

Miro používá pro přehrávání [Xine](#) nebo [GStreamer](#), takže zvládne asi skoro vše, co mu předhodíte. Přehrávání může probíhat přímo v hlavním okně Miro (kde nahradí pohled na vaši kolekci, feedy nebo MiroGuide), nebo v samostatném okně. V obou případech lze samozřejmě přepínat do režimu plné obrazovky (fullscreen). Máte-li v playlistu nebo aktuálně vybraném kanálu k dispozici více videí, můžete si vybrat, jestli se budou automaticky přehrávat všechna po sobě, nebo jednotlivě kus po kuse.

Závěr

Na Miro se mi nejvíce líbí, že se (po několika jednoduchých konfiguračních úkonech) o získávání nových videí stará za vás. Program na pozadí stahuje vaše oblíbené kanály, jakmile se v nich objeví něco nového, takže když si uděláte pauzu na svačinu, můžete jen kliknout a nechat si je přehrát. Způsoby organizace feedů, jednotlivých videí a uschovaných vyhledávání poskytují opravdu bohaté možnosti pro sestavení přesně takových playlistů, jaké vám vyhovují. Rozhodně pohodlnější než brouzdání po YouTube...

Opera 10 - nabitá šikovnými funkcemi

Lukáš Helebrandt

ABC
LINUXU.cz

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/recenze/opera-10-nabita-sikovnymi-funkcemi>

Na začátku září vyšla desátá verze webového prohlížeče Opera. V článku najdete popis nových i starých funkcí (Presto, Opera Link, Opera Turbo, Opera Unite) a pár tipů na závěr.

Vývoj Opery začal v roce 1994 jako výzkumný projekt pod křídly norského operátora Telenor. Krátce nato vznikla samostatná společnost Opera Software, která nás od roku 1996 zásobuje novými verzemi svého nejprve trialwarového, později adwarového a nakonec freewarového prohlížeče, počínaje rokem 2000 navíc silně multiplatformního.

Dnes je Opera nejen prohlížečem, ale kompletním *internetovým balíkem* – obsahuje e-mailového klienta, RSS čtečku, IRC klienta, fulltextově vyhledává v obsahu navštívených stránek, stahuje v síti BitTorrent, ovládá gesta myši, kontroluje (i české) překlepy a mnohem víc – to vše v 11megabajtovém balení ihned po instalaci, bez potřeby jakýchkoliv zásuvných modulů. Co nového tedy přinesla linuxová *desítkta*?

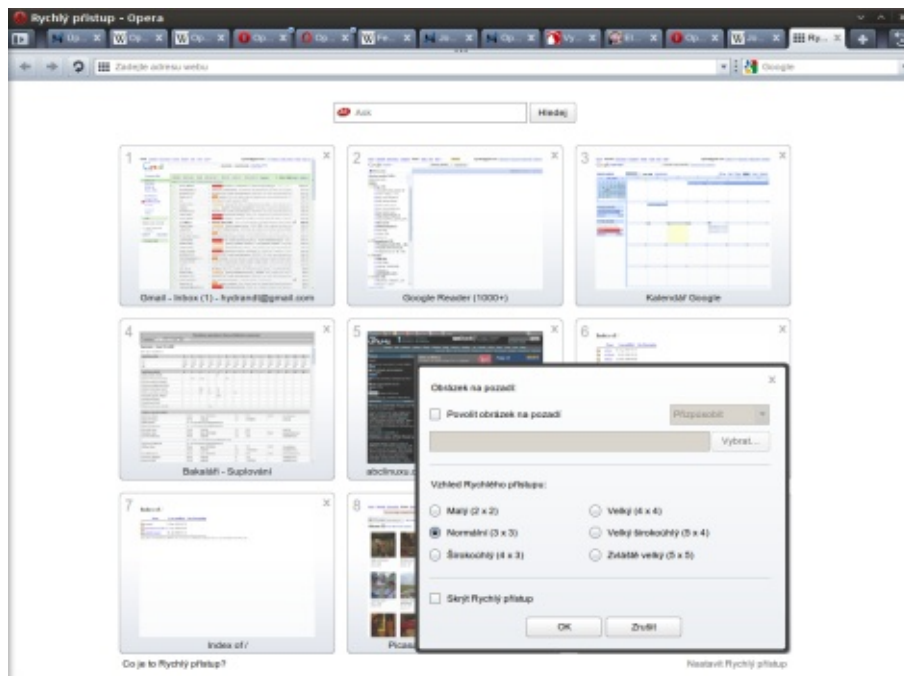
Vzhled, uživatelské rozhraní

Facelift nové Opery si vzal na starost Jon Hicks, ten má na svědomí např. logo Firefoxu, Thunderbirdu, ale i *nedávno recenzované televize Miro*. Nový standardní skin se dle mého názoru povedl, je jednoduchý, přehledný a zapadá jak do světla, tak do tmavě laděného desktopu. Qt4 verze navíc přebírá barevné schéma Gtk+ motivu, takže vám do tmavého prostředí nebude vyřvávat světlý menubar.

Nový výchozí vzhled

U Rychlého přístupu (Speed Dial) si nyní můžete nastavit jak počet zobrazovaných stránek, tak i obrázek na pozadí nezávislý na použitém motivu.

Možnosti přizpůsobení rychlého přístupu

Další novinkou je možnost zobrazovat náhledy stránek v liště tabů. Praktický přínos v této vlastnosti nevidím, navíc ve výchozí pozici (tedy nahoře) zabírá zbytečnou spoustu prostoru – pokud po náhledech toužíte, doporučuji vyzkoušet přesunout lištu na bok (pravý klik na taby → **Umístění lišty listů**). Funkci lze samozřejmě vypnout (**Přizpůsobení vzhledu** → **Povolit miniatury**) a ušetřit tak pár pixelů, které zabírá posuvné táhlo.

Drobností, která českého uživatele potěší, je obsažená česká lokalizace – není to tak dávno, co se musela stahovat ručně.

Presto, presto

Krátce ke změnám pod *kapotou* vykreslovacího jádra Presto. To se v nové Opeře nachází ve verzi 2.2: splňuje Acid3 test, slibuje v určitých případech až 40% zrychlení a přináší podporu nových technologií, z CSS3 jsou to např. Web Fonts (podpora pro automatické stažení určeného písma) nebo nové způsoby určení průhlednosti. Implementuje také některé funkce HTML5, tagy video ani audio mezi nimi ovšem nejsou.

XML zdroje (RSS) si můžete nejprve prohlédnout a poté přidat nejen do interní čtečky

Z praktického pohledu se mi rychlost a kvalita vykreslování zdá stále stejná – výborná. Už dlouho jsem nenarazil na stránku, kvůli které bych musel otevřít jiný prohlížeč (až na šikovně vypadající Google Notebook – ten lze ovšem jednoduše nahradit poznámkami integrovanými přímo v Opeře). Potěší také vyřešení problému s trhajícími se videem ve Flashi – proces s Flash pluginem již není spouštěn s nižší prioritou a přehrávání je nyní bezproblémové.

Za zmínku stojí identifikační řetězec – Opera je prvním prohlížečem s dvoumístným číslem verze, a jelikož spousta webů rozpoznává pouze první číslici, byla by Opera 10 považována za Operu 1. Z tohoto důvodu vypadá řetězec takto:

```
Opera/9.80 (X11; Linux i686; U; cs) Presto/2.2.15 Version/10.00
```

Webovní vývojáři mohou ocenit vylepšení debugovacího nástroje Opera Dragonfly, který se v této verzi dočkal např. vylepšeného uživatelského rozhraní nebo možnosti debugovat na dálku, a to i u zařízení používajících Operu Mobile.

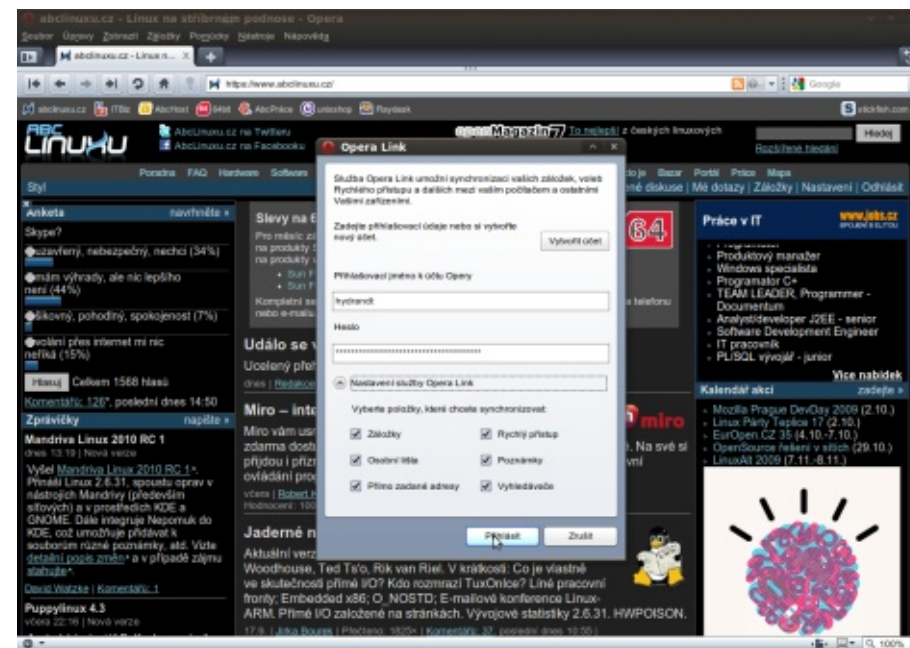
Opera Turbo

Příjemnou novinkou pro všechny uživatele mobilních a jiných, ne zrovna rychlých připojení, je nová funkce Opera Turbo. Při jejím použití nejsou stránky načítány přímo, ale přes servery Opery, kde jsou zkomprimovány – princip, který stojí za úspěchem mobilního prohlížeče Opera Mini. Zároveň se standardně nenačítají flashové animace – ty se spouští poklepáním.

Sám jsem byl uživatelem připojení přes GPRS a musím uznat, že Turbo zrychluje načítání stránek poměrně citelně – obzvláště pokud se nechcete úplně vzdát obrázků. Můžete namítat, že by se komprese dat měla řešit na úrovni systému a ne jedné aplikace, ale toto řešení je zkrátka pohodlné, rychlé a funkční.

Opera Link

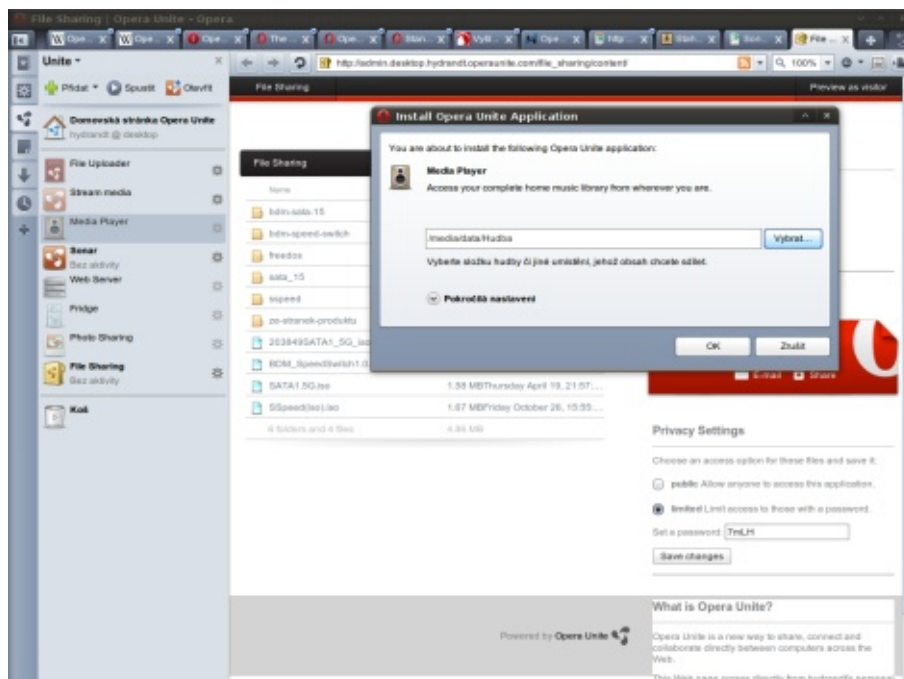
Další funkcí, na kterou si člověk rád zvykne, je Opera Link. Byla obsažena i v posledních vydáních deváté řady a je to jednoduše synchronizace vašich dat mezi více instalacemi Opery

Synchronizace je k nezaplacení, používáte-li pravidelně více počítačů – to, kde jste si přidali kterou záložku, můžete klidně pustit z hlavy. Dále lze synchronizovat např. rychlý přístup či poznámky. Bohužel se tato funkce nehodí, používáte-li cizí počítač – žádná možnost „Synchronizovat jen pro toto sezení“ neexistuje, a svá data tak musíte ručně odstranit, nehledě na ztrátu původního nastavení. V těchto situacích (a v jiných prohlížečích) se k údajům můžete dostat přes web link.opera.com.

Opera Unite

Hodně zajímavou funkcí, která to ovšem do finálního vydání *desítky* nestihla, je **Opera Unite**. Počítač s běžící Operou se díky ní promění ve webový server dostupný pod adresou ve tvaru <http://desktop.hydrandt.operaunite.com>. V Opeře pak můžete vybrat, které tzv. *aplikace* budete nabízet – v současnosti je k dispozici např. sdílení fotek, souborů, přímé streamování audia či videa, lednička na vzkazy nebo nástroj pro upload souborů do určené složky.

Spuštění nové aplikace, na pozadí sdílení souborů

Musím se přiznat, že jsem tímto nápadem poměrně nadšen – běží-li vám doma počítač, můžete si vy nebo přátelé pohodlně pustit hudbu či stáhnout soubory, to vše na pár kliků a bez nutnosti něco někam nahrávat. Nabídka aplikací se snad díky otevřenému API bude rychle rozšiřovat o další zajímavé kousky.

Unite bude obsažena v Opeře 10.10; pokud vás zaujala a chcete ji vyzkoušet, vývojové buildy stahujte z blogu [Desktop Team](#).

Distribuce linuxové verze

Opera nabízí na svých stránkách balíčky ve formátech deb, rpm a tar.gz. Stažení balíku a jeho ruční instalace je nejjistějším způsobem získání aktuální verze – repozitář deb.opera.com z nepochopitelného důvodu obsahuje pouze qt3 sestavení. Stejně je tomu i na stránkách Opeře: I přes bezproblémovou funkčnost qt4 buildu (a to jak na platformě i386, tak na amd64) je nabízen jen a pouze ten qt3. Chcete-li tedy používat qt4 variantu, musíte ručně zabrousit na [některý z mirrorů](#) a stáhnout požadovanou verzi tam.

Pár tipů na závěr

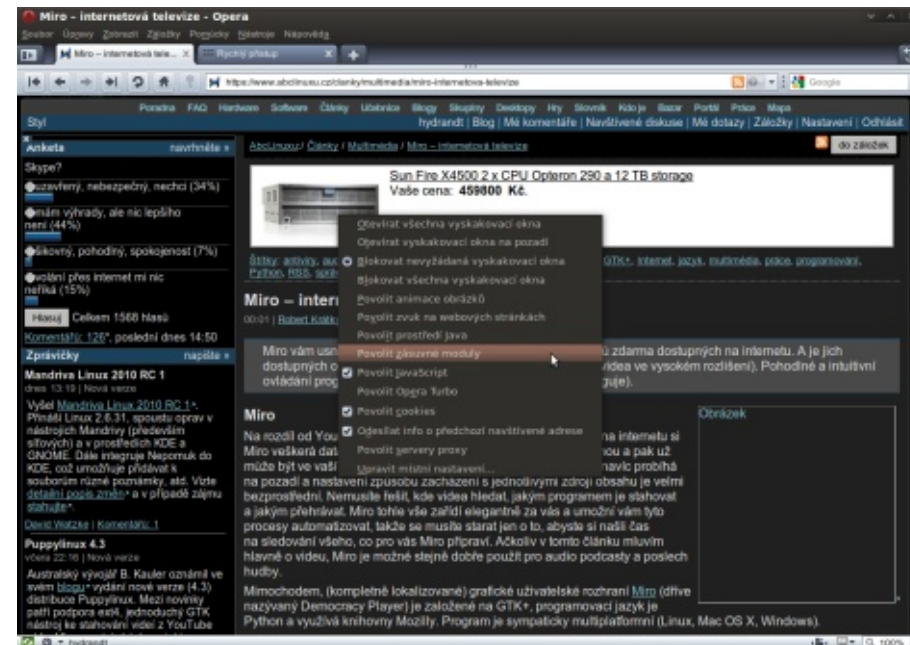
Vytvořte si svůj layout. Obsah i poloha všech panelů se dá velice snadno změnit – stačí pravý klik na některý z ovládacích prvků a volba položky **Příspěvení vzhledu**. Lze tak velmi snadno vytvořit minimalistické rozložení obsahující pouze ty ovládací prvky, které používáte.

Taby do titulku okna bohužel nepřesunete

Zbavte se blikajících reklam. Prostřednictvím rychlého nastavení (F12) zakažte zásuvné moduly (tedy i Flash) a animace obrázků. Pro stránky, které Flash vyžadují, jej výlučně povolte přes místní nastavení (pravý klik do stránky → **Upravit místní nastavení**).

Rychlé nastavení v akci

Blokujte jednoduše reklamu. V případech, kdy stránka vyžaduje Flash a obsahuje blikající reklamy, vstupuje do hry blokování obsahu – jednoduše pravý klik kamkoli do stránky → **Blokovat obsah**.

Závěr

Desáté vydání Opery se povedlo: Prohlížeč je rychlý, stabilní a nabitý šikovnými funkcemi, které jsou zabalené do přehledného uživatelského rozhraní. Pokud vás některá z popisovaných funkcí zaujala, neváhejte jej vyzkoušet.

Tellico - správce sbírek pro KDE 4

Robert Krátký

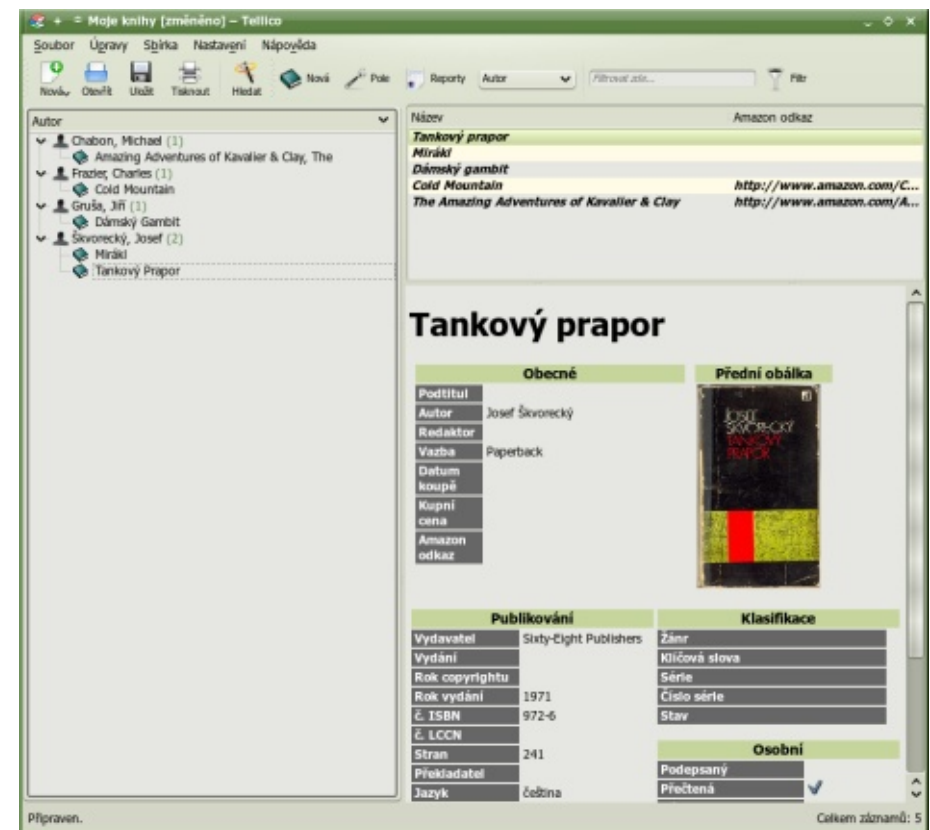

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/recenze/tellico-spravce-sbirek-pro-kde-4>

Program Tellico (dříve Bookcase) slouží k udržování přehledu o libovolných sbírkách. Ve výchozí instalaci obsahuje šablony pro 12 různých předmětů sběratelské vášně (od knih a komiksů přes mince, vína a známky až po deskové hry), ale umožňuje snadnou definici vlastní nové kategorie. V září vyšla verze 2.0, která je první určena pro KDE 4.

Úvod

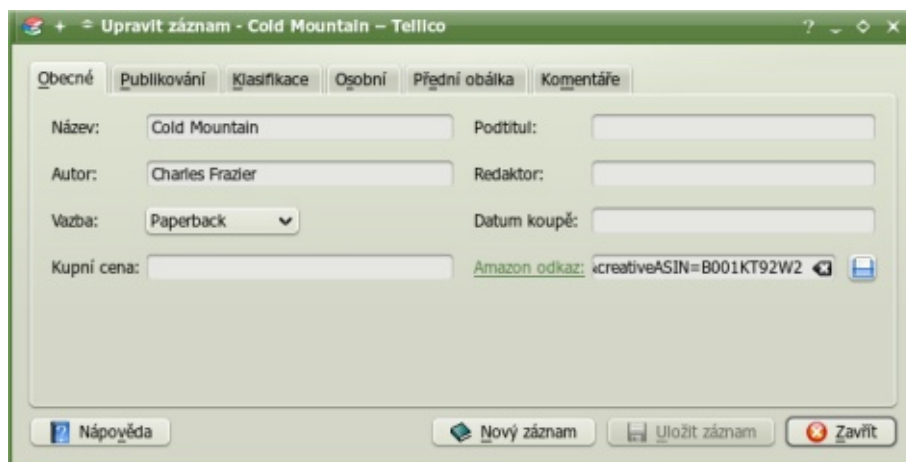
Tellico (tehdy ještě Bookcase) jsme už jednou na AbcLinuxu.cz recenzovali ([Správce vašich sbírek](#)). Princip programu se od té doby nezměnil, ale přibylo několik šikovných vlastností, zlepšila se stabilita a aplikace byla portována na KDE 4/Qt 4 (verze 2.0 vyžaduje přinejmenším KDE 4.2 a Qt 4.4). S přechodem na verzi 2.0 se změnila i struktura datového souboru, ve kterém Tellico uchovává informace o sbírkách, takže sbírky uložené v nové verzi už nebude možné přečíst v Tellico 1.3.x (poslední „stará“ verze je 1.3.5). Už v dobách Bookcase bylo zřejmé, že to není vhodný název – program vždy umožňoval katalogizování spousty jiných věcí než jen knih. K [přejmenování](#) nakonec došlo už v roce 2004 kvůli konfliktu s registrovanou ochranou známkou. Robby Stephenson, zakladatel a hlavní vývojář programu, se rozhodl pro název „Tellico“ kvůli městu poblíž místa, kde se narodil.

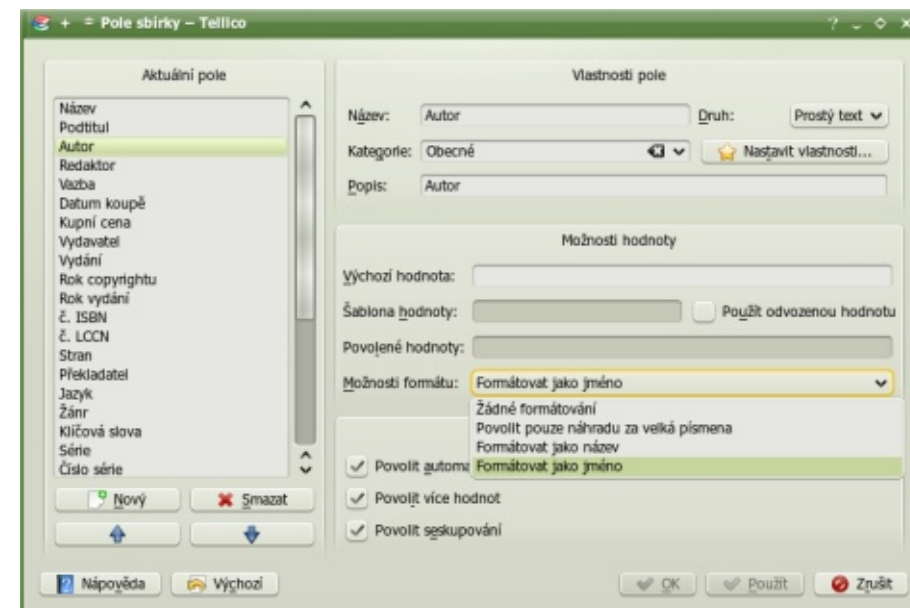
Sbírký

Tellico záměrně nepoužívá pro ukládání údajů žádný databázový engine, ačkoliv se o tom před pár lety uvažovalo jako o volitelné možnosti. Robby toto rozhodnutí vysvětluje tak, že začal Tellico programovat, aby se naučil C++, ne SQL. To možná přijde někdy v budoucnu. Každopádně jsou data ukládána v XML souboru, který je zabalený pomocí zipu do souboru s příponou .tc. Obrázky obálek knih apod. mohou být ukládány buď přímo v rámci XML v kódování base64, nebo v adresáři images/, který je přibaleno do souboru .tc (první možnost není příliš doporučována, protože to může způsobit zpomalení načítání). Kromě toho je možné obrázky ukládat i mimo datový soubor. To vše lze samozřejmě nastavit v rámci grafického konfiguračního dialogu.

Jedna z věcí, která se mi na Tellico líbí, je jeho intuitivní uživatelské prostředí a ovládání. Nemám rád programy s grafickým rozhraním, které sice možná nabízejí spousty užitečných funkcí, ale člověk musí koukat do nápovědy předtím, než je může poprvé použít. Tellico takové naštěstí není – začít zadávat nové záznamy do sbírek je jednoduché a blbuvzdorné. Stejně tak je lehce pochopitelné automatizované zadávání s pomocí vyhledávání na internetu (viz níže) a filtrování záznamů ve výpisu. Svým způsobem mi to připomíná jednoduchost dnes již dávno zapomenutého programu K602 (Kartotéka 602) – malé sestry známějšího textového procesoru T602.

Přímočarost ovládání je dobře patrná také při návrhu vlastního druhu sbírky. Pokud si nevyberete z předpřipravených šablon, je velice snadné si vytvořit sadu políček, která vám budou vyhovovat. Podrobnější popis této funkce najdete již ve [starší recenzi](#). Jedna věc zatím Tellico chybí, a to je možnost otevřít více sbírek najednou a pohodlně mezi nimi přepínat. Předpokládám, že by se to dalo řešit pomocí módních tabů, ale ať už by to bylo jakkoliv, byl by to přínos.

Od doby, kdy vyšla minulá recenze, přibyla podpora například pro hudební soubory (MP3, OGG). Otázkou zůstává, jestli má smysl vytvářet sbírku v rámci programu, který zároveň není uzpůsoben pro přehrávání. K tomu už lépe poslouží kolekce třeba v [Amaroku](#).

Sbírání informací - skripty

Ruční zadávání údajů o knihách nebo jiných položkách je přeci jen dost únavné a zdlouhavé, a proto Tellico nabízí možnost automatického vyplňování potřebných informací z různých internetových zdrojů. S pomocí skriptů je možné stahovat data v podstatě z libovolné stránky. Protože se jedná o externí skripty, nezáleží na tom, v jakém jazyce jsou napsány. Oblíbené jsou Perl, Python a Ruby.

V základní instalaci je zařazena spousta užitečných datových zdrojů (vestavěných i skriptů), ale pro české a slovenské uživatele je důležité, že existují i skripty pro prohledávání místních databází (např. stránek knihkupectví, knihoven apod.).

- [České datové zdroje pro Tellico](#)
 - Dům knihy Kanzelsberger
 - Svaz českých knihkupců a nakladatelů
 - Knižní web
 - KOSMAS.cz
- [sckn.cz books search](#)
 - Svaz českých knihkupců a nakladatelů
- [Czech Tellico Data Source](#)
 - Česko-Slovenská filmová databáze
 - KOSMAS.cz
- [Tellico a databáze NK ČR](#)
 - Z39.50 server NK ČR v systému Aleph

Dotaz pro vyhledávání: Šivorecký

Název	Popis	Zdroj
Šivorecký 80	Liberální akademie/2005	sckn.cz
Mírání	Josef Šivorecký/Mbatros/2009	sckn.cz
Vražda Pro Štáti	Zábrana Jan; Šivorecký Josef/Moravská Bastel MOBA, s.c.o./2007	sckn.cz
Vražda Se Zárukou	Jan Zábrana; Josef Šivorecký/Moravská Bastel MOBA, s.c.o./2008	sckn.cz
Vražda V Zastoupení	Jan Zábrana; Josef Šivorecký/Moravská Bastel MOBA, s.c.o./2008	sckn.cz
Zbábělci	Šivorecký Josef/Euromedia Group k.s./2005	sckn.cz

Název: Mírání
Autor: Josef Šivorecký
Vražba: Pověrná vražba
Knipní označ: 399
Vydavatel: Albatros
Vydání: 208 l.
Rok vydání: 2009
č. ISBN: 978-80-00-02281-9
Stran: 592
Jazyk: Český
Siřte: Plus
Komentáře: Román Josefa Šivoreckého Mírání vznikl v letech 1969–1972 a byl vydán v roce 1972 v torontském nakladatelství Sixty-Eight Publishers. V románu jsou zachyceny události z let 1949 až 1970, a to technikou filmových střhů, pomocí nichž se vrací hlavnímu protagonistovi vzpomínky z různých období jeho života. Čtenář je nucen neustále sledovat různé linie příběhu, které se mezi sebou vzájemně prolínají. Vedle sebe jsou řazeny na různém počtu stran popsané události z různých časových období, události jak důležitě důležité, tak zcela banální.

ID: 0
Datum vytvoření: 2009-09-30
Datum změny: 2009-09-30

Právn. Přidat záznam Delit výsledky Vyřít Zavřít

Pokud máte knihy v angličtině, tak vás čeká nemilé překvapení: Kvůli změně API Amazon.com je nyní nutné, aby se každý zájemce o využívání jejich databáze na stránkách zaregistroval. Tellico je na tuto změnu připraveno, takže pokud si na Amazonu vytvoříte účet a získáte své přístupové ID a „tajný“ klíč, můžete obojí zadat v konfiguraci datového zdroje v Tellico. Program klíč uschová (včetně možného uložení pomocí [KWallet](#)) a vyhledávání na Amazonu bude opět možné.

Název zdroje: Amazon (US)
Druh zdroje: Amazon.com webové služby

Aktualizace ze zdroje má přepsat uživatelská data

Možnosti zdroje

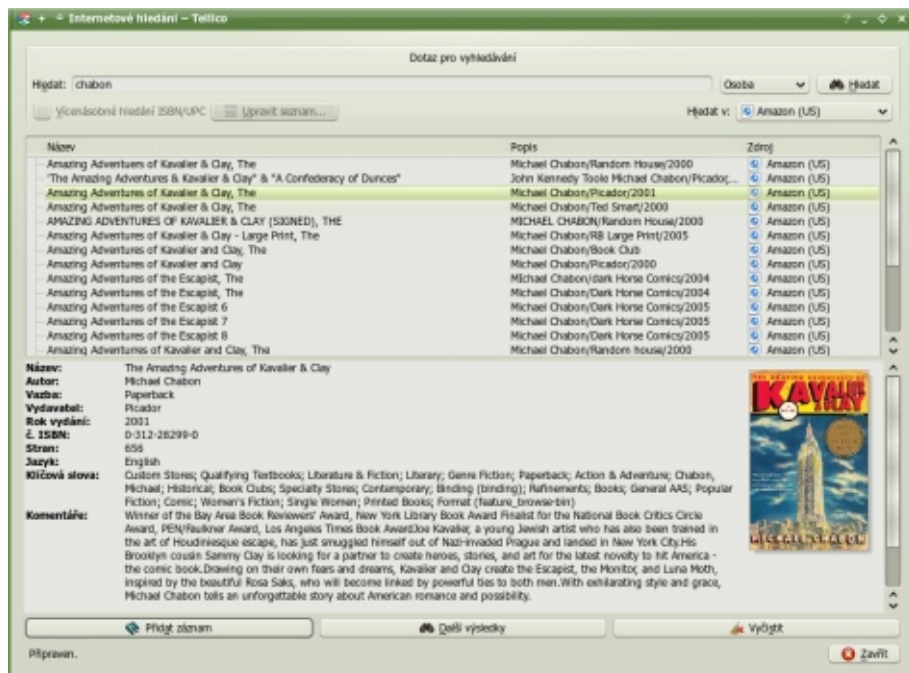
Pro přístup k webovým službám Amazon je potřeba přístupové ID a tajný klíč. Pokud souhlasíte s podmínkami služby, [založte si účet](#) a níže zadejte údaje o vašem účtu.

ID přístupového klíče: AKIAIMUTFO4IT0S4CHXQ
Tajný klíč: R1jqw03V8okYGdC1FGzzNRZiYeKZHcX+NXbvJ36rK
Země: Spojené státy
Velikost obrázku: Velký obrázek
ID společníka: tellico-20

Dostupná pole

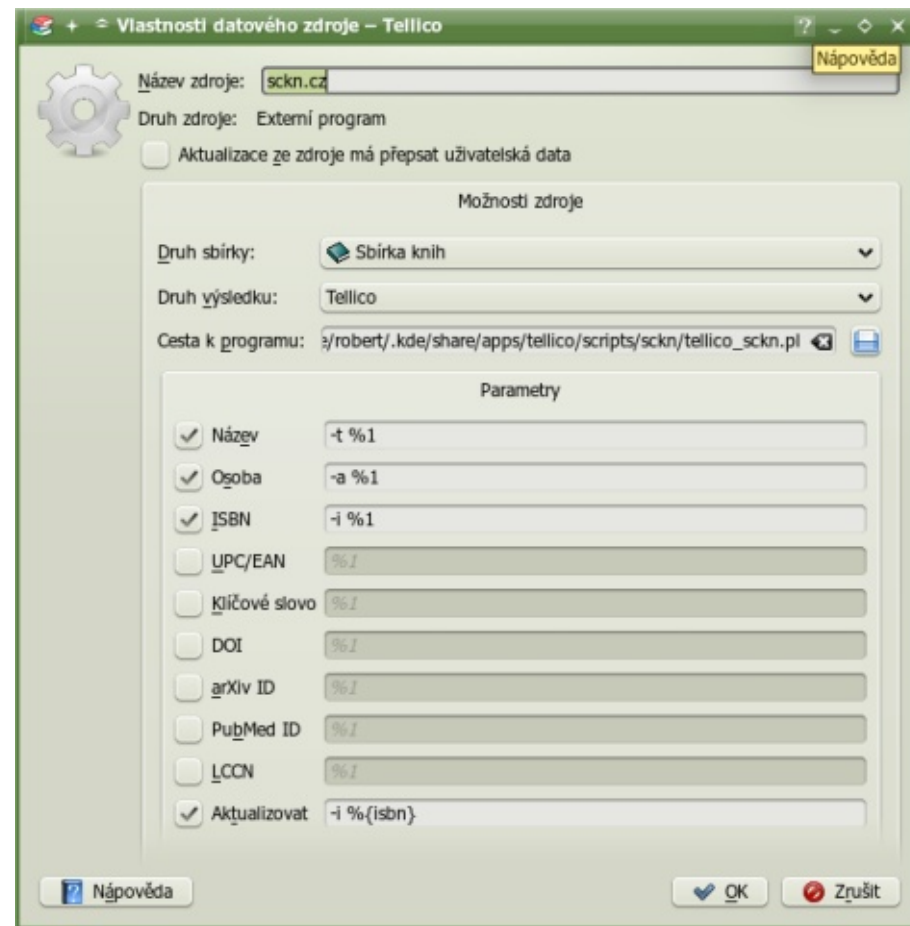
Klíčová slova

Nápověda OK Zrušit

Šikovně je propojení s databázemi CDDb (pro získávání informací o hudebních CD) a IMDb.com (pro vyhledávání údajů o filmech). V případě knih je užitečná možnost zadat několik čísel ISBN nebo UPC/EAN najednou. Vyhledávání pomocí jména autora nebo názvu knihy je sice fajn, ale s pomocí ISBN (Tellico umí UPC/EAN převést na ISBN) lze ve většině případů získat jednoznačný „zářah“, aniž by bylo nutné se probírat množstvím různých edicí, než najdete přesně to vydání, které máte v knihovně. V nedávném [článku na Free Software Magazine](#) je zadávání ISBN dovedeno skoro k dokonalosti s použitím primitivní čtečky čárových kódů.

Registrace nového datového zdroje a skriptu, který práci udělá, je také poměrně snadná. Zvláště s ohledem na to, že autoři skriptů obvykle upozorní na případné závislosti, které jejich dílko potřebuje, a uvedou, jaké parametry je nutné v příslušném dialogovém okně vyplnit. Pokud máte další užitečné skripty, podělte se o ně v diskusi.

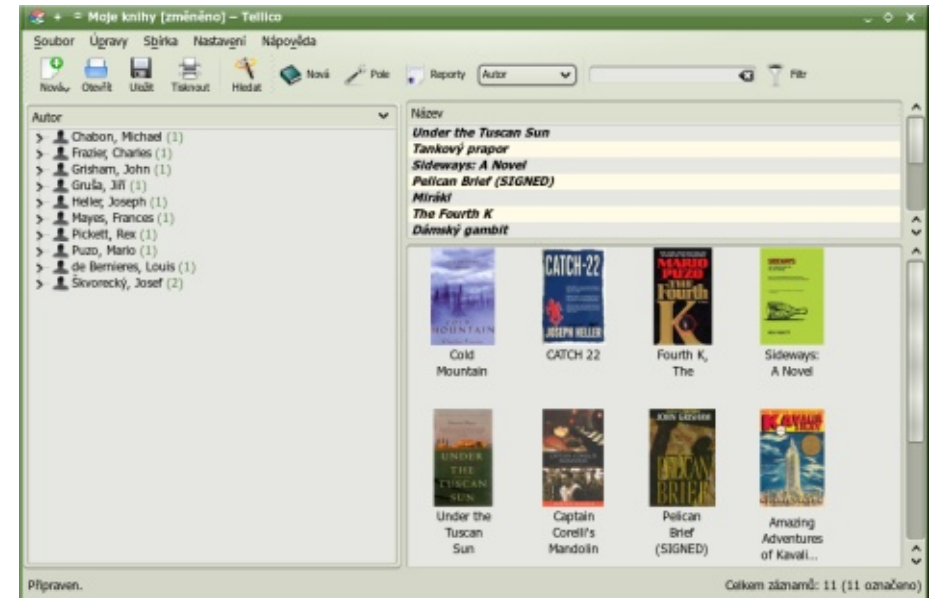

Import a export dat

Tellico – ač na první pohled prostinké – umí pracovat s profesionálními standardizovanými formáty jak při importu, tak při exportu. Často může být užitečné, když je možné načíst obyčejný soubor CSV (Comma-Separated Values, čárkou oddělené hodnoty), ale rozhodně potěší, že v případě potřeby lze pracovat i s formáty Bibtext, MODS apod. Tellico jich podporuje skutečně dost.

Export je možné provádět jednak do zmíněných formátů, ale například pro publikaci na webu se hodí HTML (v několika různých přednastavených pohledech - další lze snadno připravit) a jindy zase PilotDB. Pokud vám není cizí XML a XSL, tak by pro vás neměl být problém sestavit si vlastní exportní šablonu přesně podle představ.

Závěr

Přestože se jedná o docela vyspělý nástroj s bohatými možnostmi, Tellico stále vyvíjí jediný člověk (čas od času někdo pošle patch, skript pro datový zdroj nebo pomůže s balíčkováním a při té příležitosti opraví chybu). Robby Stephenson zprvu odkládal přechod na KDE 4, ale nakonec se port podařil a staronové Tellico je stejně použitelné jako dříve a návrh přináší mnohá zlepšení (včetně lepšího výkonu, který se pozná především při načítání velkých sbírkových souborů).

Blokujte SSH útoky pomocí DenyHosts

Petr Krčmář

<http://www.root.cz/clanky/blokujte-ssh-utoky-pomoci-denyhosts/>

Pokud vlastníte či prostě jen spravujete nějaký ten server, pravděpodobně na něm provozujete také SSH. Pokud občas nakouknete do logů, zřejmě se zděsíte, kolikrát denně se k vám pokouší dostat někdo cizí. Dle přísloví "na hrubý pytel hrubá záplata" si jednu takovou pořádnou záplatu ukážeme.

Útoků na otevřený SSH port je na internetu skutečně hodně a zkušený admin se jimi obvykle ani nezabývá. Existuje několik různých způsobů, jak je možné se proti nim bránit. Jedním z nich je sofistikovaný nástroj DenyHosts, který dokáže automaticky bránit vaše hradby.

Co to přesně je?

Jedná se o skript, který automaticky sleduje záznamy v `/var/log/secure` (v Debianu `/var/log/auth.log` obecně ale kdekoliv) a hlídá neúspěšné pokusy o přihlášení do SSH. Pokud skript po analýze zjistí, že se mu požadavky z některého počítače zdají být dostatečně podezřelé, uloží záznam do `/etc/hosts.deny`, čímž do budoucna znemožní další připojování konkrétního stroje k SSH.

Program automaticky sleduje několik různých údajů jako je počet neúspěšných pokusů o přihlášení, pokusy o přihlašování k neexistujícím uživatelům, snahy o přihlášení pod uživatelem root a další. Zároveň jsou například sledovány podezřelé úspěšné pokusy o přihlášení, tedy takové, kterým předcházelo větší množství neúspěšných pokusů.

Zároveň si DenyHosts udržuje vlastní záznamy o neúspěšných pokusech o přihlášení, o nejčastěji zkoušených uživatelských jménech a podobně. Ty program sám později znovu využívá při svých analýzách nebo je možné je využít k nasazení dalších obranných řešení například pro nejčastěji napadaného uživatele.

Jak to můžu používat?

Pokud používáte unixový systém, v používání vám nic nebrání. Oficiálně DenyHosts podporuje linuxové systémy, FreeBSD, OpenBSD a Mac OS X. Obecně by ale měl běžet kdekoliv, kde je k dispozici standardní log a OpenSSH server.

Samotný skript je napsán v Pythonu, což je také jediná jeho závislost. Stáhnout jej můžete z domovské stránky projektu nebo jej najdete ve své distribuci. Je velmi pravděpodobné, že tam bude. V opačném případě stačí nainstalovat Python, stáhnout archiv s programem a spustit instalaci. Balíček má každopádně jen okolo 60 KB.

DenyHosts je možné spouštět buďto ručně, pravidelně pomocí Cronu nebo jej můžete nechat běžet jako démona. Ve všech případech si udržu-

je informaci o tom, kde naposledy v logu skončil a analyzuje vždy jen novější záznamy.

Každopádně budete potřebovat celý proces nastavit. To se provádí v konfiguračním souboru `/etc/denyhosts.conf`. Obsah je velmi jednoduchý a přehledný. První volbou `SECURE_LOG` určíte cestu k logu, který má být sledován a analyzován. Stejně tak je možnost nastavit konfigurační soubor pro blokadu přístupů pomocí nastavení `HOSTS_DENY`. Obvykle je to `/etc/hosts.deny`, v některých systémech se ale také můžete setkat s `/etc/hosts.evil` a jinými odlišnostmi.

Volba `PURGE_DENY` umožňuje nastavit, zda má zablokovaný host po určité době dostat amnestii. Pokud je volba prázdná, milost se neuděluje a host je blokován trvale. Můžete ovšem vložit časový údaj v podobě čísla a přípony m, h, d, w, y (minut, hodin, dní, týdnů a let), například 2w. Za dva týdny bude blokovánému hostu opět umožněn přístup k vašemu SSH.

K předchozí volbě se váže také položka `PURGE_THRESHOLD`, která umožňuje zatočit s recipisty. Udává vlastně maximální počet amnestií,

které může dostat. Pokud se opakují další nekalosti, je host blokován trvale.

Položka `BLOCK_SERVICE` určuje název služby, který bude uveden v `/etc/hosts.deny` pro blokaci. Obvykle chcete nezbednému protějšku zablokovat `sshd`, ale pokud chcete být přísní, můžete mu zablokovat přístup ke všem službám na vašem serveru pomocí `ALL`.

Dostáváme se k volbám samotné blokace. Důležitá položka `DENY_THRESHOLD_INVALID` určuje, v kolika pokusech o přihlášení musí konkrétní host selhat, aby byl blokován. Jedná se o pokusy, kdy je vyplňováno už neexistující jméno uživatele. Standardně je doporučována hodnota okolo pětky. Podobně hodnota `DENY_THRESHOLD_VALID` určuje maximální počet neúspěšných pokusů, ale s existujícím uživatelem. Výjimkou je uživatel `root`. Pro toho existuje speciální hranice v položce `DENY_THRESHOLD_ROOT` a je obvykle nastavena na pouhý jeden pokus.

Konfigurační soubor dále pokračuje například volbami pro e-mailové reporty, které je možno automaticky zasílat administrátorovi, možnost resetovat počítadlo neúspěšných pokusů hosta při úspěšném přihlášení a volbami specifickými pro běh v režimu démona (například časový interval analýzy – obvykle 30 sekund).

Velmi užitečná je také možnost zvolit konkrétní hosty, kteří nebudou nikdy blokováni. To se hodí zejména v případě, že znáte konkrétní IP adresy strojů, ze kterých se vždy přihlašují regulární uživatelé. Ty vepíšete do souboru `allowed-hosts`, který je v pracovním adresáři programu (konfigurační volba `WORK_DIR`) – obvykle `/var/lib/denyhosts/`. Zapisuje se jedna IP adresa na jeden řádek souboru.

Synchronizace zjištěných údajů

Za normálních okolností program funguje na lokální úrovni, sleduje dění na svém SSH serveru a blokuje lokálně pokusy o napadení a hádání hesel. Vývojáře ovšem později napadlo (přidáno od verze 2.0), že by nebylo špatné tyto informace sdílet mezi servery a zlepšit tak schopnosti blokace hostů, kteří už se o útok pokoušeli na jiném místě na světě. Proto vznikla možnost synchronizace zjištěných dat mezi různými instalacemi `DenyHosts`.

Tato volba je standardně vypnutá a pokud ji chcete začít používat, odkomentujte v konfiguračním souboru volbu `SYNC_SERVER`, která obsahuje odkaz na synchronizační server. Na ten jsou automaticky odesílána naměřená data a váš démon naopak může stahovat to, co už zjistili a zablokovali ostatní. Odesílání či přijímání dat je možné v konfiguračních volbách `SYNC_UPLOAD` a `SYNC_DOWNLOAD` zakázat.

Démon se pak periodicky připojuje a stahuje či posílá jen data, která se změnila. Odesíláte informace o všech blokováných hostech na své straně. Naopak jste informováni o všech blokacích od ostatních uživatelů `DenyHosts`. Celkem je do tohoto projektu připojeno téměř 85 000 uživatelů a společně blokují přes čtvrt milionu unikátních hostů. Můžete si prohlédnout aktuální statistiky.

Závěrem

Utilita `DenyHosts` je velmi užitečný způsob, jak se vyhnout problémům s internetovými útoky na SSH servery. Díky synchronizaci umožňuje velmi rychle získat přehled o počítačích, které se pokoušejí automaticky hádat hesla a dostat se do vašeho systému. Pokud používáte SSH, může `DenyHosts` výrazně ulehčit vašemu serveru.

Port knocking: zaklepejte na svůj server

Petr Krčmář

<http://www.root.cz/clanky/port-knocking-zaklepejte-na-svuj-server/>

Internetových útoků přibývá a nechávat některé služby na serveru veřejně by nemusel být dobrý nápad. Jak ale ukrýt některé porty před zraky kolemjdoucích zvědavců a robotů zkoušejících své finty? Šikovnou, ale ne všem známou technikou je takzvaný port knocking. Nainstalujte si také svého dveřníka.

Nedávno jsem psal o tom, jak vyhodit útočníky, kteří se snaží automaticky hádat hesla. Použít k tomu můžeme například DenyHosts, který umí hlídat přihlášení a podezřelé pokusy umí automaticky zablokovat. Dokáže zabránit mnoha nepříjemnostem.

Přesto nedokáže takový postup zabránit všem druhům útoků. Pokud se například objeví problém už v samotné implementaci, může útočník napáchat škodu a hesla hádat vůbec nemusí.

Pokud jste administrátorem serveru, můžete jít ale ještě dál a to nejen u SSH. Můžete před nenechavci skrýt vše, co nechcete, aby viděli. Náhodný kolemjdoucí, který oskenuje vaše porty, uvidí jen ty, které mu chcete ukázat a ostatní jsou pro něj zavřené. Přesto se vy jako administrátor k nim můžete kdykoliv připojit. Technika, o které si tu budeme povídat, se jmenuje port knocking (klepání na porty).

Dveřník na tajné heslo

Samozřejmě je možné kritický port ukrýt za firewall a striktně omezit IP adresy, ze kterých je možné se k němu připojit. To ovšem znamená další komplikace, především v případě, že se vaše IP ad-

resa mění nebo potřebujete cestovat. Port knocking řeší tento problém velmi elegantně.

Pomocí firewallu zakážete porty úplně. Pro běžného návštěvníka budou zcela zavřené a vůbec nepozná, že na serveru běží nějaká konkrétní služba. Nainstalujeme si speciální port knocking server, který bude sledovat pokusy o přístup k zavřeným portům. Naprogramujeme mu konkrétní sekvenci, která identifikuje regulérního uživatele.

Taková sekvence může být například: „připoj se na porty 1000, 1256, 865, 22565 během pěti sekund“. Pokud se taková sekvence objeví, firewall automaticky otevře port IP adrese, ze které přišlo zaklepání.

Z hlediska uživatele je vše poměrně jednoduché. Před samotným spuštěním (třeba SSH) klienta spustí skript, který zaťuká na příslušné porty serveru. Pak se mu otevře příslušný port a on se připojí běžným způsobem.

Je to bezpečné? Co odposlech?

Port knocking samozřejmě není náhradou za běžné bezpečnostní mechanismy, ale je jejich účinným doplňkem. Kdyby někdo odhalil vaši klepací sek-

venci (tedy pořadí portů), nemělo by to nijak vadit a bezpečnost to neohrozí. Útočník pak stojí před klasickým bezpečnostním mechanismem - RSA nebo heslem.

Je ale jasné, že knocking je možné odhalit pomocí odposlechu spojení. Někdo na trase může o vašem serveru vědět a sledovat, na které porty se dobýváte předtím, než se připojíte k SSH. I proti tomuto postupu ale existuje účinná obrana v podobě šifrovaného port knocking.

Přestože nemůžete se serverem komunikovat (on zásadně na zavřených portech neodpovídá), můžete mu pomocí ťukání na různé porty předávat jednoduše nějakou informaci. Obvykle se to provádí tak, že v prostoru portů (0-65535) zvolíte blok 256 z nich, které tvoří hodnoty předávaných bajtů. Takto jste schopni serveru předat libovolná data.

Obvykle jako klient použijete předem daná data jako vlastní IP adresu, port na druhé straně, aktuální čas a datum a podobně a tyto údaje zašifrujete předem daným klíčem. Zašifrovaný výsledek pak vyťukáte serveru na zavřené porty. Druhá strana celý algoritmus včetně dešifrovacího klíče zná,

a tak vás opět rozpozná a otevře vám. Se změnou časové značky a dalších údajů v zašifrované zprávě se mění i zadávaná sekvence, kterou není možné později znovu využít.

Jak to implementovat?

Základem je takzvaný `knockd` server, který nainstalujete na stroj, na kterém si přejete chránit konkrétní porty. Software najdete pravděpodobně ve své distribuci, v Debianu je a má jen několik desítek kilobajtů. Tento program zajistí vše potřebné na straně serveru.

Celá konfigurace se nachází v souboru `/etc/knockd.conf`. Syntaxe je velmi jednoduchá:

```
[options]
  logfile = /var/log/knockd.log

[SSH]
  sequence      = 7000,8000,9000
  seq_timeout   = 5
  command       = /sbin/iptables -A INPUT
-s %IP% -p tcp --dport 22 -j ACCEPT
  tcpflags      = syn
  cmd_timeout   = 10
  stop_command  = /sbin/iptables -D
INPUT -s %IP% -p tcp --dport 22 -j ACCEPT
```

Na začátku je definován log soubor, do kterého `knockd` zapisuje informace o své činnosti. Poté následuje definice pravidel pro SSH port. Samozřejmě je možno definovat libovolný počet sekvencí nebo jednou sekvencí otevřít více portů.

Na prvním řádku je otevírací sekvence (čísla portů), následuje časový interval ve kterém musí být zařukání provedeno. Poté následuje příkaz pro otevření příslušného portu v `iptables`, za ním je časový údaj, po kterém se provede zavírací příkaz. Poslední část je samozřejmě možné vynechat, port pak zůstane po IP adresu otevřený navždy.

Pokud jsou porty určeny takto, jedná se o TCP porty, můžete ale využít také UDP, stačí za čísla portů přidat `:udp`. Příklad: `1000:udp,2000:udp,3000:udp`.

Jednorázové sekvence

Démon `knockd` umí také jednorázové sekvence. Do zvláštního souboru zadáte libovolný počet sekvencí, které budou postupně očekávány shora dolů. Po každém úspěšném zařukání se aktuální sekvence zahodí a v budoucnu zůstane neplatná.

Implementace je opět velmi jednoduchá, místo direktivy `sequence` s konkrétními porty zadáte:

```
one_time_sequences =
/etc/knockd/sntp_sequences
```

s názvem souboru, ze kterého budou sekvence načítány.

Jak zaklepat?

Server máme nastavený, ale ještě jsme si neřekli, jak na něj můžeme zaklepat. K tomu slouží utilitka `knock`, která je součástí balíčku `knockd`. Její použití je velmi jednoduché, na náš server zařukáme:

```
$ knock 192.168.1.1 7000 8000 9000
```

případně

```
$ knock 192.168.1.1 7000:udp 8000:udp
9000:udp
```

Co dál?

Pokud se chcete dozvědět o `knocking` více, navštivte server PortKnocking.org. K dispozici je samozřejmě mnoho implementací celé techniky, včetně výše zmíněného šifrovaného ťukání. Informace o dalších implementacích najdete na speciální stránce stejného webu.

Linux na desktopu roste, ale už pomaleji

Petr Krčmář

<http://www.root.cz/clanky/linux-na-desktopu-roste-ale-uz-pomaleji/>

Před dvěma lety jsme psali o tom, že se za dva roky zdvojnásobil počet linuxových desktopů. Protože uplynuly další dva roky, rozhodli jsme se náš průzkum zopakovat. Zjistili jsme, že desktopový Linux stále ještě roste, ale tempo se zmírnilo a další růst je už spíše pozvolný. Kolik lidí Linux používá? Jak je to se zastoupením?

Jak je to se zastoupením?

Jsou to téměř přesně dva roky, co jsme přinesli článek *Počet linuxových desktopů se za dva roky zdvojnásobil*. V něm jsme poukázali na to, že mezi lety 2005 a 2007 vzrostlo zastoupení Linuxu na desktopech z 0,35 % na 0,7 % – tedy přesně na dvojnásobek.

O necelý rok později jsme pak rozebrali vliv zastoupení linuxových systémů na dnech v týdnu. Ukázali jsme, že o víkendech má Linux o 40 % více uživatelů. Totéž potvrdila i anketa ve stejném článku, kde dva tisíce našich čtenářů potvrdilo, že ve 40 % případů používají Linux jen doma.

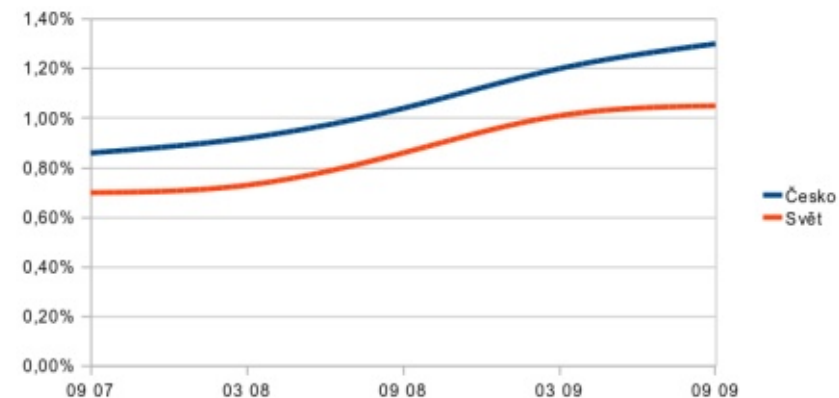
V roce 2008 jsme se podívali na statistiky z druhé strany – na zastoupení Linuxu na serverech. Výsledkem byla velmi zajímavá čísla, která ukázala, že na českých webových serverech je Linux v 70 % případů a server Apache je dokonce na 88 % serverů.

Současná čísla

Po dvou letech od prvního jmenovaného průzkumu jsme se rozhodli k našim číslům vrátit a porovnat je s aktuální situací. Pokud by se tempo růstu nezměnilo, měl by mít Linux na desktopech přibližně 1,4 %.

Tentokrát jsme se rozhodli získat čísla z české i zahraniční služby, abychom mohli porovnat situaci ve světě se situací v Česku. Data ze světa jsme získali od společnosti *Net Applications*, z jejichž údajů jsme čerpali i před dvěma lety. Data pro Českou republiku máme z našeho serveru *NAVRCHOLU.cz*.

Dobrou zprávou je, že **Linux na desktopu stále roste**, špatnou je, že růst zpomaluje. Zatímco mezi lety 2006 a 2008 vyrostl z 0,3 % na 0,75 %, za další tři roky zaznamenal nárůst jen na 1,05 %. Z původního 100% nárůstu za dva roky je tedy jen **nárůst o 40 %**.

V Česku je situace velmi podobná. Česká čísla jsou dlouhodobě zhruba o 20 % nad těmi světovými. Zatímco před dvěma lety jsme byli na 0,86% zastoupení, dnes linuxové desktopy využívá asi 1,3 % uživatelů. Nárůst za poslední dva roky tedy **činí asi 50 %**.

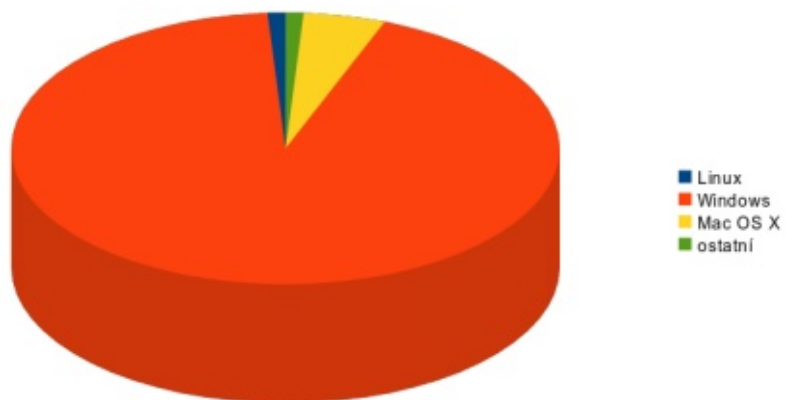
Zastoupení ostatních systémů

Zajímaly nás také poměry ostatních operačních systémů, zejména samozřejmě MS Windows a Mac OS X. Ty společně s Linuxem zabírají na světovém trhu 99 % a na českém dokonce 99,7 % všech používaných systémů.

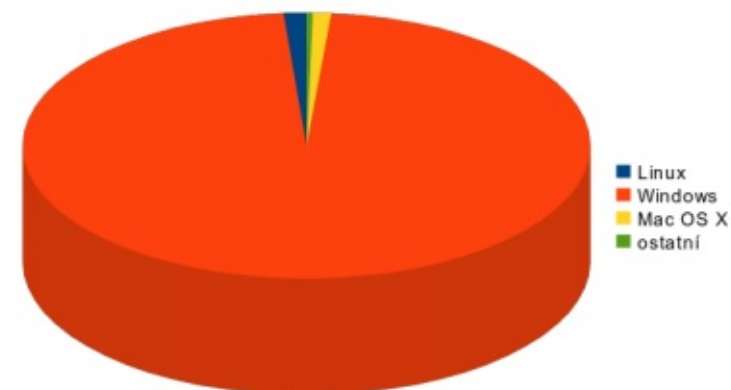
Celosvětově jsou MS Windows na desktopových počítačích zastoupena v 93,04 % případů. V Česku je to podstatně více – 97 %. Hlavním důvodem je především Mac OS X, který u nás nemá tak velké zastoupení, a tak neukusuje majoritnímu systému tolik jako jinde. V Česku systém od Apple najdeme na 1,05 % počítačů, světově ale na 4,86 %, což je výrazně jiné číslo.

Ostatní operační systémy mají jen minimální zastoupení, v Česku jen 0,35 %, ve světě pak 1,05 %. To je přesně tolik, kolik mají dohromady linuxové distribuce. Ohromnou převahu MS Windows zobrazují následující grafy:

Pro svět:

Pro Česko:

Rostu, ale pomalu

Bohužel růst linuxových desktopů začíná zpomalovat, ačkoliv se všude hovoří o tom, že uživatelé hledají alternativy a moderní linuxové distribuce nabízejí komfortní prostředí pro běžného uživatele. Situaci budeme samozřejmě i nadále sledovat.

Malý a výkonný router RouterStation

Adam Štrauch

<http://www.root.cz/clanky/maly-a-vykonnny-router-routerstation/>

Minulý rok jsme si představili routovací desky, tzv. RouterBoardy od firmy Mikrotik. Ty mají v sobě RouterOS a politika firmy je spíše uzavřená, i když využívá Linux. Máme tu ovšem ještě jednoho výrobce, který by neměl být opomíjen a k Linuxu se chová mnohem vstřícněji, Ubiquiti Networks.

Samotná firma nás moc nezajímá. Zajímavější jsou produkty, které nabízí. Kdybychom měli porovnávat s Mikrotikem, Ubiquiti Networks (UBNT) nabízí širší portfolio zboží a méně routovacích desek, tzv. RouterStations. Ty jsou pro nás z celé nabídky nejdůležitější. UBNT toho má ale víc, co bychom neměli přehlédnout. Nejvíce pochvalované jsou krabičky NanoStations s jednoduchou instalací, se softwarově přepínatelnou polarizací antény, nastavitelným výkonem a hlavně s operačním systémem AirOS. RouterStations mají na sobě už více paměti a používají OpenWRT.

AirOS

Reklamy na UBNT už bylo dost, tak teď se podíváme na AirOS, a je rozhodně na co. Jde o velmi malý operační systém, ke kterému je na webu výrobce k dispozici jak SDK, tak i binární podoba pro aktualizaci. AirOS je dostatečně malý, aby se vměstnal do 2 MB flash paměti. Dává se proto do krabiček, které jsou vybaveny méně jak 16 MB flash paměti. To jsou třeba zmíněné NanoStations. OpenWRT by se do těchto krabiček dalo nahrát, ale bohužel už by se k základní instalaci moc navíc nevešlo. AirOS jde ovládat přes webové rozhraní. Oproti jiným podobným produktům je na velmi dobré úrovni. Uvnitř systému najdeme klasický Linux natlačený ve SquashFS. Webové rozhraní je napsané v PHP a generuje bashové skripty, které nastavují jednotlivé komponenty. Můžete se tak jednoduše kouknout, jak UBNT řeší některé nastavení. Když si stáhnete již hotovou binární tak není problém si webové rozhraní upravit podle svého. UBNT také uvolňuje aktualizace, takže můžete získat i další funkcionalitu navíc. V posledních verzích se jednalo třeba o firewall, který dříve citelně chyběl. Díky otevřenosti je ale vcelku jednoduché si vlastní skript doplnit.

The screenshot shows the configuration page for a Ubiquiti RouterStation. The interface includes a navigation menu (Main, Link Setup, Network, Advanced, Services, System) and the Ubiquiti logo. The configuration fields are as follows:

- Base Station SSID: TRESNOVECNET13
- AP MAC: 00:05:8B:07:16:2A
- Signal Strength: -67 dBm
- TX Rate: 48.0 Mbps
- Frequency: 5240 MHz
- Antenna: Main
- Security: WPA
- Transmit CCQ: 83.5%
- QoS Status: No QoS
- Uptime: 39 days 03:16:48
- LAN Cable: ON
- LAN MAC: 08:15:8D:CD:80:B7
- LAN IP Address: 10.1.1.7
- WLAN MAC: 08:15:8D:CD:80:B6
- WLAN IP Address: 10.1.1.7
- ACE Timeout: 19

Below the configuration fields, there are statistics tables for LAN and WLAN:

LAN STATISTICS			
	Bytes	Packets	Errors
Received	612465514	4751472	0
Transmitted	992635159	8377792	0

WLAN STATISTICS			
	Bytes	Packets	Errors
Received	99287472	8479156	0
Transmitted	598474581	4826490	0

WLAN ERRORS:

Rx Invalid MWID	0	Tx Excessive Retries	0
Rx Invalid Crypt	0	Missed Beacons	0
Rx Invalid Frag	0	Other errors	0

A Refresh button is located at the bottom right of the statistics section.

WispStation5

UBIQUITI NETWORKS

Main Link Setup Network **Advanced** Services System

BASIC WIRELESS SETTINGS

Wireless Mode: Station MAC Clone
 ESSID: TRESNOVECNETL1 Select...
 Lock to AP MAC:
 Country Code: Czech Republic
 Output Power: 7 dBm
 IEEE 802.11 Mode: A
 Data Rate, Mbps: 54 Auto
 Rate Mode: Full (20MHz)

WIRELESS SECURITY

Security: WPA
 Authentication Type: Open Shared Key
 WEP Key Length: 64 bit Key Type: HEX
 WEP Key: Key Index: 1
 WPA Preshared Key:

Change

© Copyright 2006,2007 Ubiquiti Networks

Webové rozhraní je přehledné a na první pohled působí příjemně. Oproti jiným krabičkám v podobné kategorii má nadstandardní možnosti nastavení nejen pro WiFi část, ale i pro tu síťovou.

WispStation5

UBIQUITI NETWORKS

Main Link Setup Network **Advanced** Services System

ADVANCED WIRELESS SETTINGS

Rate Algorithm: Conservative
 Noise Immunity: Normal 802.11 Operation
 RTS Threshold: off
 Fragmentation Threshold: off
 Distance: 0.5 miles (0.8 km)
 ACK Timeout: 25 Auto Adjust
 SuperA Features: Fast Frame Bursting Compression
 Multicast Data: Allow All
 Multicast Rate, Mbps: 6

RSSI LED THRESHOLDS

LED 1: 1
 LED 2: 15
 LED 3: 22
 LED 4: 30

WIRELESS TRAFFIC SHAPING

Enable Traffic Shaping:
 Incoming Traffic Limit: 512 kbit/s
 Outgoing Traffic Limit: 512 kbit/s

802.11E QoS (WMM) SETTINGS

QoS (WMM) Level: No QoS

Change

© Copyright 2006,2007 Ubiquiti Networks

RouterStations

RouterStations je odpověď pro některé uživatele, kteří potřebují domácí linuxový server s velmi nízkou spotřebou. Sice nezastoupí krabičku pro stream videa, ale webovou kamerku nebo sdílený disk díky integrovanému USB nabídnout dokážou. RouterStation je nabízena ve dvou verzích, Pro a ne-Pro. Právě USB a cena největším plusem oproti RouterBoardům od Mikrotiku. RouterStation seženete kolem tisíce korun a Pro verze vás přijde přibližně na dvojnásobek.

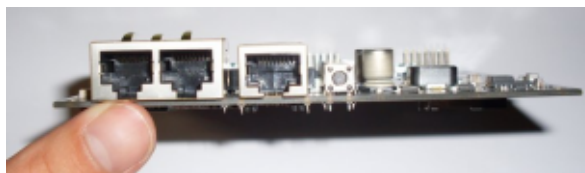
RouterStation

Klasická RouterStation se od Pro verze liší v gigabitových síťovkách a několika detailech. Krom gigabitových síťovek je trochu složité se dostat k jádru desky, tedy k sériovému portu. Ten tedy není tak moc potřeba jako u RouterBoardu, protože obnova OpenWRT je mnohem jednodušší, ale rozhodně se hodí, když si špatně nastavíte IP adresy nebo chcete vědět co se děje při nabíhání. RouterStation pracuje s napětím 3.3 V a klasické PCčko s 5 V. Když připojíte sériový port PCčka k RouterStation, v lepším případě to nebude fungovat, v horším něco shoří. Je proto potřeba použít převodník na 3.3V. Na Internetu je hromada návodů, jak ho postavit, ale nejjednodušší způsob je koupit kabel pro nějaký stejně „postižený“ mobilní telefon a vyrobit ho z něj, v mém případě dobře posloužil kabel pro staré Siemensy. Pak stačí připojit zem, TX a RX vodiče na desku a třeba pomocí gtkterm se kochat bootováním. Pro USB port si musíte koupit klasický kablík pro připojení přímo na desku, stojí asi 60 Kč.

Důležité jsou také parametry desky:

- Procesor Atheros MIPS 24K, 680MHz
- 64 MB SDRAM
- 16 MB flash (MTD)
- 3x 100 Mbps ethernet
- 3x mini-PCI slot
- Napájení od 12 V do 24 V (PoE)
- Provozní teplota od -30°C do 75°C
- USB 2.0 port (bez konektoru)
- Sériový port (bez konektoru)
- GPIO port
- JTAG

Výkon procesoru je vyšší než na RouterBoardech ve stejné cenové hladině a dokáže nahradit mnohem dražší RouterBoardy i na páteřních spojích. 64 MB RAM je dostatečné množství pro většinu aplikací. Na hranici 16 MB flash paměti se už dá vcelku jednoduše narazit, ale Quagga pro dynamické routování, software pro wNebkameru, případně Samba se do toho vejde. Díky třem mini-PCI slotům může RouterStation nahradit většinu WiFi zařízení.

RouterStation Pro

Pro verze je vybavena stejným procesorem jako předchozí, ale výbavou je o třídu výš. Bohužel zůstává flash paměť na 16 MB, ale RAM byla rozšířena na 128 MB. Větší jsou i možnosti rozšíření. Důležité je vyvedení sériového a USB portu na správný konektor, takže v případě sériového portu není potřeba TTL převodník. Díky přítomnosti

gigabitového ethernetu není možné napájet zařízení po stejném kabelu, takže na rozdíl od ne-Pro verze má tahle konektor pro napájecí zdroj. Navíc máte možnost rozšířit funkčnost o SDIO zařízení jako je bluetooth, GPS přijímač, rádio atd.

Parametry:

- Procesor Atheros MIPS 24K, 680MHz
- 128 MB SDRAM
- 16 MB flash (MTD)
- 4x 1 Gigabit Ethernet
- 3x mini-PCI slot
- Napájení od do 48 V
- USB 2.0 port
- Sériový port
- GPIO port
- JTAG
- SDIO

Instalace OpenWRT a AirOS do UBNT produktů

Když se vám RouterStation dostane do ruky, bude v něm vývojová verze nějaké starší revize, takže první co je dobré udělat, je aktualizovat ho novým obrazem. Ten je možné buď stáhnout ze stránek projektu OpenWRT nebo si zkompilovat vlastní podle našeho článku. Jediný rozdíl oproti popsanému postupu je nastavení Target Profile na „Ubiquiti RouterStation“. Po kompilaci se v adresáři bin objeví soubor obsahující v názvu ubnt.

Teď přichází na řadu zavaděč. Ten se chová tak, že buď zavede systém, a nebo při podržení záchranného tlačítka spustí TFTP server na IP adrese 192.168.1.20/24 a čeká na data. Ty pak nahráje do flash paměti. Nahrát takhle můžeme jak OpenWRT, tak AirOS.

Závěr

Největším nedostatkem desky RouterStation je absence krabiček. RouterBoards jsou tak rozšířené, že krabičky už vyrábí i české firmy. Hlavně kvůli „linuxovosti“ není RouterStation rozšířena na více místech, přitom díky absenci placeného softwaru vychází i 2× levněji než RouterBoard. To ovšem není často argument, protože pro uživatele neznalé Linuxu je obsluha RouterStation náročnější než u RouterBoardů. UBNT se to snaží řešit vypsáním soutěže o webové rozhraní pro OpenWRT. K RouterStation není problém připojit externí disk a přes Sambu/FTP/NFS sdílet data po domácí síti. Stejně tak mu nedělá problém stahovat přes BitTorrent a tady jeho možnosti nekončí. Za málo peněz člověk dostane hodně muziky.

Šablona rozvrhu hodin

<http://www.openoffice.cz/doplňky/sablona-rozvrhu-hodin>

Připravili jsme pro žáky základních a středních škol šablony rozvrhu hodin. Mají modrou nebo zelenou barvu a jsou vhodné pro nižší i vyšší stupeň. Máme je také v české i slovenské verzi.

Stahovat můžete [Český rozvrh hodin pro děti základních škol s obrázkem](#). V souboru jsou rozvrhy pro nižší i vyšší stupeň základní školy. Také pro slovenské uživatele máme [Slovenský rozvrh hodin pro děti základních škol s obrázkem](#). V souboru jsou rovněž oba rozvrhy pro základní školu. Ani na střední školu se nezapomnělo.

Ke stažení je soubor [Český jednotýdenní rozvrh hodin pro žáky středních škol](#) a pro slovenské uživatele soubor [Slovenský jednotýdenní rozvrh hodin pro žáky středních škol](#). Některé školy mají dvoutýdenní rozvrh hodin a proto jsme připravili [Český dvoutýdenní rozvrh hodin pro žáky středních škol](#) a také [Slovenský dvoutýdenní rozvrh hodin pro žáky středních škol](#).

Všechny rozvrhy hodin jsou uloženy jako šablony. Pokud soubor otevřete, pak se načte nový podle šablony. Původní soubor zůstane zachován. Bude-li chtít šablonu upravit, musíte zvolit z nabídky **Soubor | Šablony | Upravit**. Otevře se okno, tam si najdete uloženou šablonu a po volbě **Otevřít** můžete soubor upravit dle svých požadavků. Šablony školy mohou volně použít a upravit dle svých potřeb.

OpenOffice.org používá firma Krež, spol. s. r. o. - stavebně-obchodní činnost

<http://www.openoffice.cz/pouzivaji-openoffice-org/openoffice-org-pouziva-firma-krez-s-r-o-stavebne-obchodni>

Firma Krež, s. r. o. - stavebně-obchodní činnost používá kancelářský balík OpenOffice.org. Nemají problémy při výměně dat a vlastně ani žádné jiné. Přáli by si, aby programy vypadaly lépe. Článek vám řekne více.

Proč používáte OpenOffice.org?

OpenOffice.org používame, pretože v časoch, keď sme začali rozširovať firmu, už nestačil len zakúpený program na účtovníctvo a wordpad. Už bolo potrebné vytvárať iné dokumenty, ako napríklad objednávky v tabuľkovej forme, „súpis práce“, a pod., ktoré treba poslať emailom a nie faxom alebo poštou. Prelom nastal so zavedením internetu.

Pôvodne sme chceli postupne kupovať licenciu na MS Office, podľa toho ako pribúdali počítače do firmy. Potom, čo sme úplnou náhodou objavili OpenOffice.org v nemenovanom magazíne, sme od pôvodného plánu odstúpili. Presvedčili nás hlavne náklady a jednoduchosť používania. 0 € za všetky počítače versus cca 400 € za jeden počítač od MS. Školenia sme nepotrebovali, pretože ja ako technik vo firme sa aj poloprofesionálne venujem počítačom – programovať neviem, ale kolegov viem naučiť pracovať v programoch, ktoré k svojej práci potrebujeme. Tiež sa starám o bežnú údržbu počítačov.

Jací užívatelé, na kolika počítačoch a kolik jich je?

V našej organizácii jej používajú cca 4 zamestnanci na 4 počítačoch. Všetko sú to THP pracovníci, viac menej pracujúci v teréne. Iba jeden počítač vo firme je desktop, ostatné sú laptopy.

Na jakých operačných systémoch OpenOffice.org provozujete?

1. Windows Vista 2 ks
2. Windows XP 2 ks

Popíšte typ dokumentů, které obvykle vytváříte nebo zpracováváte.

Najčastejšie užívatelia vytvárajú tabuľky a textové dokumenty. Prezentácie sa veľmi nevytvárajú, ale stane sa :-). Skúšame si aj vytvoriť v Base na mieru šitú databázu, ale je to beh na dlhé trate.

Máte problémy při výměně dat, např. v případě souborů MS Office?

Problémy nemáme v tomto smere žiadne. Od nás štandardne odchádza formát pdf, používame však aj MS formáty, ak je to potrebné.

Zhodnotte kvalitu práce s kancelářským balíkem OpenOffice.org.

Práce s OpenOffice.org je jednoduchá a nie je problém si zvyknúť na niektoré odlišnosti. Doporučil/a bych ho, pretože je to opensource a šetrí náklady. Vadí nám ovšem, že nemá trošku krajší dizajn, ale z funkčnej stránky nič.

Klady

- + zadarmo pre ľubovoľný počet PC
- + nezávislé od platformy

Zápory

- systém aktualizácie

Je podle vás literatura a dokumentace k OpenOffice.org dostačující?

Výhradne ako zdroj používame openoffice.cz. Nápoveda v programech mohla by byť trochu prehľadnejšia.

Byli byste ochotni věnovat finanční prostředky na úpravu vlastností OpenOffice.org nebo na vytvoření speciálního rozšíření?

Nevylučujem, ale museli by byť implementované naše požiadavky do novej verzie (verejne dostupnej).

Uvedte prosím informace o vaší organizaci a nezapomenejte také napsat své jméno a pozici či funkci.

Krež s. r. o.
Jesenského 374
061 01 Spišská Stará Ves
Ing. Matúš Kromka
technik; matus.kromka@krez.sk
www.krez.sk

Pooostřehy - novinky v připravované verzi OpenOffice.org 3.2, zajímavá rozšíření

<http://www.openoffice.cz/pooostrehy-novinky-v-pripravovane-verzi-openoffice-org-3-2>

V nové verzi OpenOffice.org 3.2 je mnoho novinek. Vývojová verze OOo4Kids je už v testovací fázi a můžete ji vyzkoušet. Firma IBM přechází na formát ODF. Podívejte se na několik pěkných rozšíření.

Novinek v připravované verzi OpenOffice.org 3.2 je velmi mnoho

Na webu OpenOffice.org vyšel seznam novinek, které budou ve verzi kancelářského balíku OpenOffice.org 3.2. Seznam je „zmražený“, to znamená, že není přidávána žádná nová vlastnost ani vylepšení. Vše se musí testovat a ověřit správná funkčnost.

Novinek je opravdu veliké množství a není v našich silách je tu popsat všechny. Z těch nejdůležitějších přinášíme malý přehled:

- byla změněna syntaxe souboru klávesových zkratk; mělo by to pomoci lepší přenositelnosti mezi jednotlivými programy;
- pro klávesové zkratky bude možné použít i Alt; vznikne tak mnoho možností, jak si přizpůsobit prostředí k obrazu svému;
- v Impressu i Draw bude pole s názvem „Page Count“; funguje podobně jako pole Číslo stránky, ale bude zobrazovat pořadí stránky z celkového počtu v dokumentu;
- v Draw a Impressu budou také poznámky jako ve Writeru a Calcu; protože se v Impressu už slovo 'notes' - poznámky, používá jinde, budou poznámky v Calcu a Writeru přejmenovány na 'comments' - komentáře, aby to bylo všude

stejně; nová vlastnost bude přístupná v nabídce **Panel nástrojů | Komentáře**;

- MediaWiki už nebude součástí instalace OpenOffice.org, ale bude součástí instalace rozšíření Wiki Publisher; to bude umožňovat její nezávislé aktualizace;
- bude také změněn dialog pro nabídku **Převést | Text → Na tabulku**; v otevřeném dialogovém okně bylo změněno tlačítko Automatický formát; nyní je okno podobné nabídce **Vložit | Tabulku**;
- bude možné importovat dokumenty Microsoft Office XML chráněná hesly.

Zajímavosti okolo OpenOffice.org

Projekt OOo4kids zdárně pokračuje

Na stránkách Erica Bacharda - jednoho z vývojářů - byla uvolněna vývojová verze OOo4kids 0.5 pro testování. Můžeme podotknout, že plný název je OpenOffice for Kids (česky OpenOffice pro děti). Větev kancelářského balíku je speciálně vyvíjena pro děti od 7 do 12 let. Nabídka má zjednodušené tak, aby se dětem dobře pracovalo.

Firma IBM opouští Microsoft Office a přechází na Lotus Symphony

Vedení firmy IBM požádalo své zaměstnance, aby přestali používat Microsoft Office a přešli na Lotus Symphony - kancelářský balík založený na OpenOffice.org 1.1. Ta nejdůležitější myšlenka v celém procesu je otevřenost formátu ODF (OpenDocument Format) - svobodný a otevřený standard pro kancelářské dokumenty. Je možné, že rozhodnutí IBM bude mít vliv na ostatní firmy v jejich rozhodování, který kancelářský balík budou používat. Musí se ujistit, že v současné době vytvořené dokumenty bude možné přečíst i za delší dobu - možná několik let.

Rozšíření

TestFonts

Makro Tomáše Bílka má stejnou funkci jako má TypoJTB, část Statistika použitých fontů. Ale rozšíření bylo nedávno aktualizováno a lze ho použít až do nové verze OpenOffice.org 3.1.

TestFonts porovnává řezy fontů použitých v dokumentu s fonty dostupnými v systému a chybějící vypíše. Dále vypíše přehled ručně nastavených, stylově určených a v systému dostupných fontů.

Hodí se, například, při importu dokumentů z jiného operačního systému. V různých systémech jsou dostupná různá písma, a proto se některé dokumenty špatně zobrazují.

Pomocí tlačítek pro hledání lze rychle najít výskyt fontů podle jména v celém dokumentu. Okno je není modální, takže je možné i zároveň otevřít a celkem pohodlně upravit tabulku náhrad fontů z nabídky **Nástroje | Volby | OpenOffice.org | Písma**. Rozšíření je dostupné v angličtině, češtině, němčině a francouzštině.

HistoryMaster

HistoryMaster zlepšuje seznamy posledních otevřených dokumentů. Můžete změnit velikost každého seznamu v rozmezí od 0-100. Může také odstranit zbytečná jména souborů, která nechcete zobrazovat. Můžete také změnit jejich pořadí. Lze najít i poslední dokumenty stejného typu.

Zajímavé je, že stránky s nápovědou k rozšíření jsou integrovány do nápovědy OpenOffice.org. Rozšíření je dostupné ve všech světových jazycích, ale čeština chybí.

Arrows 3D Clipart Gallery Theme

Používáte často šipky? Krásné 3D šipky vám přidá toto rozšíření. Je jich 8 a věřím, že se budou líbit a přinesou oživení vašich dokumentů.

OpenOffice.org používá firma EuroEnergo, spol. s r. o.

<http://www.openoffice.cz/pouzivaji-openoffice-org/openoffice-org-pouziva-firma-euroenergo-spol-s-r-o>

Firma EuroEnergo používá OpenOffice.org kvůli snadné přenositelnosti mezi operačními systémy. Při exportu do jiných formátů se s problémy nesetkali i přesto, že vytvářejí rozsáhlé a členité dokumenty.

Proč používáte OpenOffice.org?

Máme dva hlavní důvody proč používáme OpenOffice.org, a to jsou možnosti pracovat s dokumenty v Linuxu i ve Windows. Další je možnost využití v komerční sféře a za stejných podmínek i pro domácí použití.

V období vzniku firmy jsme hledali elegantní řešení jak pořídit hodně muziky za málo peněz s možností spolupráce s externisty, kteří používají Linux. Postupem času a ověření možností a stability se z používání OpenOffice.org stal nepsaný standard bez jakéhokoliv důvodu ho měnit a přecházet na jiný software. Při rozšiřování firmy dále nebyl důvod držet se mýtů o jedinečných kvalitách dominantního systému a došlo k navýšení počtu počítačů s operačním systémem Linux.

Nespornou výhodou je zpětná kompatibilita dokumentů vytvořených v různých verzích. Z dob dávno minulých si pamatuji že v Microsoft Office nebyl problém aby se dokument při předávání mezi více uživateli a při úpravách snadno poškodil a nedalo se s ním dále pracovat. Jestli tyto chyby vznikaly přenosem dat nebo různými verzemi softwaru se nikdy nikomu nepodařilo zjistit. Nicméně po několika měsících práce na jednom souboru je

to hodně nepříjemná situace. Po dobu práce s OpenOffice.org jsem zaznamenal dva případy lehce poškozených dokumentů (tzn. šli překopírovat a vytvořit znovu).

Na původní otázku proč používáme OpenOffice.org je poměrně jednoduchá odpověď: osvědčil se a pro naše potřeby plně vyhovuje. Samozřejmě že byla počáteční drobná nedůvěra. Nakonec čas obrousil zjeté zvyklosti uživatelů z Microsoft Office a dnes už nikdo nemá problém s mírně odlišným ovládním.

Jací uživatelé, na kolika počítačích a kolik jich je?

OpenOffice.org je nainstalován na všech počítačích a noteboocích ve firmě a u externistů. V mírné převaze ve Windows nad OpenSUSE, ale i to se časem může změnit. Rozsah je od administrativy, přes techniky, až po jednatele firmy.

Na jakých operačních systémech OpenOffice.org provozujete?

1. OpenSUSE - 2
2. Windows XP - 1
3. Windows Vista - 2

I přes mírnou převahu nainstalovaných Windows ve firmě je práce na počítačích s OpenOffice.org v oOpenSUSE téměř 8 hodin denně, tj. odhadem jako na všech počítačích s Windows.

Popište typ dokumentů, které obvykle vytváříte nebo zpracováváte.

V kanceláři energetického auditora vytváříme zprávy energetických auditů ve Writeru. Dokumenty jsou v rozsahu 40-150 stran výjimečně i více s tabulkami cca 30-100 včetně vložených obrázků, grafu a půdorysu auditovaného objektu.

Máte problémy při výměně dat, např. v případě souborů MS Office?

Dokumenty do Microsoft Office konvertujeme pouze výjimečně na přání zákazníka. Od verze 3 nemáme žádné zprávy že by dokument byl jakýmkoliv způsobem nečitelný nebo odlišný.

Problémy jsou pouze s některými výpočtovými programy vytvořenými v Excelu. Problém bude pravděpodobně v tvůrci který standardně vytváří nestandardní situace.

Například program NKN (Národní kalkulační nástroj), který je plný maker, funguje bez problémů.

Zhodnoťte kvalitu práce s kancelářským balíkem OpenOffice.org.

Kvalitní nástroj pro práci v kanceláři s možností importu a exportu dokumentů do formátu Microsoft Office a *.pdf. Přechod na OpenOffice.org je pro uživatele bezproblémový, víceméně se týká pouze jiných ikon a jinak umístěných položek v menu.

Trošku nešťastné řešení je vytváření ohraničení tabulek, kdy je nutno při různých stylech čar vstoupit do menu vlastnosti tabulky.

Jednoznačně klady převyšují zápory a při neustálém vývoji jsou drobné zápory a chyby opravovány.

Klady

- + multiplatformní
- + jednoduché ovládání
- + možnosti importu a exportu
- + mnoho doplňků
- + snadné nastavení
- + jednoduchá práce se styly

Zápory

- chybí kontrola gramatiky

Je podle vás literatura a dokumentace k OpenOffice.org dostačující?

Knihy nepoužíváme
Webové zdroje používáme

Byli byste ochotni věnovat finanční prostředky na úpravu vlastností OpenOffice.org nebo na vytvoření speciálního rozšíření?

Dosud jsme neuvažovali o využití speciálního rozšíření.

Uvedte prosím informace o vaší organizaci a nezapomeňte také napsat své jméno a pozici či funkci.

EuroEnergó s.r.o.

Nad zámekem 1072/6

Třebíč

Marek Horký

technik, mhorky (at) euroenergo (dot) net

www.euroenergo.net

Zajímavé programy 80, 81

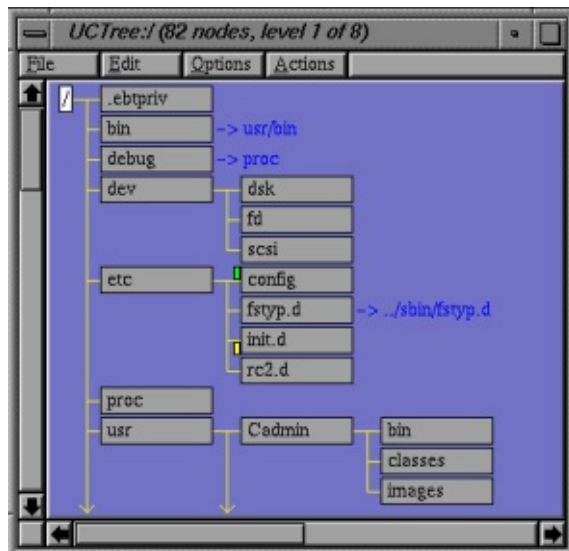
<http://penguin.cz/novinky-view.php?id=1221>

<http://penguin.cz/novinky-view.php?id=1224>

Po delší odmlce tu máme další várku zajímavých programů, tentokrát jde od jubilejní 80. díl. A také nějaké ty kancelářské aplikace (hlavně nové verze) a pár drobností pro programátory...

Programování

V době, kdy Qt ani Gtk+ ještě neexistovalo a ke tvorbě grafických unixových aplikací sloužila buď knihovna Atena nebo komerční Motif, byla vcelku oblíbená i knihovna XForms. Přestože šlo o closed-source knihovnu, dodnes se najdou aplikace, které ji používají. Třeba starší verze programu LyX nebo správce souborů **Unix Cockpit** (teď už asi zapomenutý). Dnes jsou XForms pod licencí LGPL a kupodivu se stále vyvíjejí, nebo spíš aspoň **udržují**. A mimochodem, XForms jsou multiplatformní (fungují prý taky pod OS/2, VMS nebo MS Windows).

isymchoose je vyhledávač a doplňovač symbolů pro zdrojové texty v jazyce C. Což vypadá jako užitečná funkce doplňující vybraný textový editor (skripty pro použití s Vimem a Emacsem jsou samozřejmě obsaženy). Snad trochu nepraktické je, že jde o grafický program (Gtk+).

Uživatelé a příznivci obrázkové služby **Flickr** mohou ve svých programech pracovat s obrázky na Flickru pomocí knihovny **Flickcurl**. Vyšla nová verze, včetně rozšířeného tutoriálu.

Znáte vyšší programovací jazyk **Seed7**? Já tedy nikoli.

Nástroje a pomůcky

Pokud se vám líbí mapy na **OpenStreetMap** a chcete je použít ve svém GPS zařízení od firmy Garmin, tak samozřejmě můžete, a to pomocí programu **mkgmap**, který mapy překonvertuje do formátu stravitelného přístroji od Garminu.

Jestli ve skriptech dosud využíváte program xdialog pro tvorbu dialogových oken, možná oceníte program **gxmessage**, který je s ním kompatibilní (což např. poměrně populární **Zenity** není, pokud se nepletu). **gnome-run-dialog** je náhrada běžného dialogu pro spouštění programů, který je v GNO-

ME. Funguje dost podobně, ale má pár funkcí navíc a je to napsané v Pythonu (a trochu experimentální - kdo se nebojí, ten to zkusí). Ty věci navíc jsou třeba používání proměnných shellu při spouštění programů (třeba LC_ALL=C).

Pokud používáte Flickr a nejste programátoři, tak spíš oceníte **Nautilus Flickr Uploader**, což je, překvapivě, rozšíření správce souborů Nautilus (z GNOME) o funkci posílání obrázků na Flickr.com. Napsané je to v jazyce Perl.

Odpůrce **Gnuplotu** možná potěší nová verze programu **uPlot**, který umí podobné věci, ale pomocí GUI {Qt4}. Já ovšem stejně zůstávám u Gnuplotu.

LaTeX

Tvořit tabulky v LaTeXu je někdy trochu otravné a ne všechny „tabulkové kalkulátory“ nabízejí použitelný výstup do LaTeXu. Vesměs všechny, ale umí formát CSV (tj. text oddělený čárkami), a program **csv2latex** už to umí dostat do LaTeXu. Vyšla opravná verze.

AutoLaTeX už tu určitě byl zmiňován. Jde o nástroj pro usnadnění práce s LaTeXovými texty (zejména pomůže s tvorbou Makefile a s jeho používáním).

Kancelář

Stále častěji se stává, že člověk musí otevřít soubory v microsoftím formátu DOCX (to je ten zajímavý formát textových dokumentů, o kterém se celkem dost mluvilo v souvislosti s jeho schvalování v organizaci ISO). Jistě, OpenOffice.org v novějších verzích ho asi otevře (nezkoušel jsem), ale ne vždy se hodí spouštět takovou obludu (třeba uživatel čtoucí poštu v Muttu nebo jiném podobném klientu si nejspíš chce přečíst obsah takové „přílohy“ rovnou ve svém programu a podobné to bude při práci s Midnight Commanderem), takže se hodí věci jako **Docx to Text**. Mimochodem, program je napsaný v Perlu.

Téma „Mozilla/Firefox ovládané kompletně z klávesnice“ se opakovaně objevuje v různých článcích a diskusích. Přitom prohlížeč, který tohle implementuje, stále existuje a vyvíjí se - jmenuje se **Conkeror**.

Uživatelé linuxových tablet PC, internetových tabletů od Nokie, telefonů Freerunner a dalších zařízení s dotykovou obrazovkou možná znají a používají poznámkovací a kreslicí aplikaci **Xournal**. Vyšla nová verze. Zajímavou změnou je, že pro zobrazování PDF (jako pozadí) nově používá knihovnu popper (v minulosti jádro Xpdf, dnes základ řady linuxových programů pro zobrazování souborů PDF).

Věda

O matematické knihovně **GNU Scientific Library** jste možná slyšeli. Pokud si chcete interaktivně vyzkoušet její funkce, nebo je někde rovnou využít, máte k dispozici interaktivní **GSL Shell**. Pozor, používá to jazyk **Lua** (což někomu jistě udělá radost, ale někomu možná ne).

Programování

Knihovna **c++-gtk-utils** je určena pro programátory v C++, kteří by chtěli používat grafickou knihovnu Gtk+, ale pro které je i **gtkmm** příliš moc těžkotonážní. Jsou takoví?

Real Time Linux Workshop 2009 - 1. část

Peter Fodrek, Martin Foltin, Michal Blaho

<http://www.posterus.sk/?p=3291>

V januári 2009 prešla organizácia Real Time Linux Foundation pod organizáciu Open Source Automation Development Labs ako samostatná pracovná skupina. Aktivitu RTLF v organizácii Real Time Linux Workshop sa preniesla na celú OSADL a tento rok bol prvým ročníkom, ktorý sa konal pod jej hlavičkou (28. - 30. 9. 2009).

Budúci ročník bude posledný, ktorý ctí tradíciu pravidelného striedania miesta konferencie. Nepárne ročníky sa konali v Európe a párne mimo nej. Budúci 12. ročník sa bude konať v Keni a 13. už bude pravdepodobne v USA. Prehľad predošlých miest konania Real Time Linux Workshopov

1. Real Time Linux Workshop, Viedeň, Rakúsko, 1999
2. Real Time Linux Workshop, Orlando, FL, Spojené štáty americké, 2000
3. Real Time Linux Workshop, Miláno, Taliansko, 2001
4. Real Time Linux Workshop, Boston, MA, Spojené štáty americké, 2002
5. Real Time Linux Workshop, Valencia, Španielsko, 2003
6. Real Time Linux Workshop, Singapur, 2004
7. Real Time Linux Workshop, Lille, Francúzsko, 2005
8. Real Time Linux Workshop, Lanžou, Čína, 2006
9. Real Time Linux Workshop, Linz, Rakúsko, 2007
10. Real Time Linux Workshop, Guadalajara, Mexiko, 2008
11. [Real Time Linux Workshop, Drážďany, Nemecko, 2009](#)

V tomto roku na konferencii odznelo 36 príspevkov zaradených do troch sekcií. Väčšina príspevkov (31) je dostupná aj v tlačenej podobe v zborníku. Tematicky by sa dali prednášky začleniť do týchto kategórií :

- Real-Time Linux General (6 príspevkov)
- Real-Time Linux Applications (6 príspevkov)
- Real-Time Linux Infrastructure and Tools (6 príspevkov)
- Real-Time Linux Ports (2 príspevky)
- Real-Time Linux Scheduling (4 príspevky)
- Real-Time Linux Concepts (7 príspevkov)

Na konferenciu som pricestoval večer vlakom z Bratislavy. Konferencia začínala na druhý deň a večer som venoval príprave dvoch prednášok, ktoré ma čakali v prvý deň konferencie.

Vstup na konferenciu OSADL RTLWS 2009

Workshop začal uvítacím preslovom Hermana Härtiga, vedúceho miestnej katedry operačných systémov. Prostredníctvom videozáznamu pozdravil účastníkov akcie aj Nicholas Mc Guire, zakladateľ RTLWS. Tento rok sa nemohol zúčastniť, nakoľko mal spoločenské povinnosti v Číne. Sériu uvítacích preslovov uzavrel Carsten Emde, šéf OSADL. V krátkosti informoval účastníkov o zmenách v programe, nakoľko sa redukoval počet účastníkov z dôvodu hospodárskej krízy. Záujem o prednášky bol však značný. Počas preslovov bola zaplnená 140 miestna aula do posledného miesta.

Registrácia na konferenciu

Hlavná doobedná sekcia pokračovala odborným programom. Ten odštartoval Peter Lutz s príspevkom o zbernici SERCOS III. Autor prezentoval možnosti využitia zbernice aj mimo oblasti pohonov pre ktoré bola zbernica pôvodne vyvinutá. SERCOS III sa teda stáva všeobecne použiteľnou zbernicou pre automatizáciu, čo je posun oproti zbernici SERCOS II. Tá využitie v automatizácii neponúkala. Vyčerpaní poslucháči sa mohli po prednáške občerstviť v rámci cafee break (musím pochváliť organizátorov za skvelé koláčiky).

Po prestávke som predniesol príspevok viacerých autorov o plazmovom rezacom stroji.

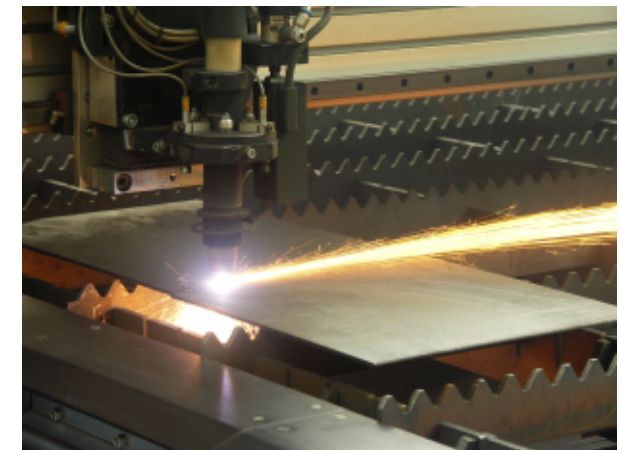
Plazmový rezací stroj s riadiacim systémom na platforme Linux - RTAI

Vysvetlil som základnú koncepciu stroja a zameril som sa na riadenie pohybu rezacej hlavice. Počas vývoja došlo k niekoľkým problémom s použitým hardvérom (karta Adlink PCI 7841). Riadiaci systém bol realizovaný na platforme Linux s rozšírením pre reálny čas - RTAI. Pri tvorbe softvéru boli použité viaceré koncepcie softvérového inžinierstva (raviolový kód a lasagneový kód). Prezentované boli aj ovládacie obrazovky pre dotykový displej s kapacitným snímačom.

Dotykový displej s kapacitným snímačom

Na záver som premietol [video s reálnym nasadením plazmovej rezačky](#).

Rezanie plazmou

Hotový výrobok

Po mne sa slova ujali zástupcovia z Česka. Michal Sojka predniesol príspevok porovnávajúci rôzne ovládače pre karty zbernice CAN. Zamerl sa na vplyv kariet a ovládačov na dosiahnutie real-time. Porovnával ovládač linCAN od autora Pavla Píšu so SocketCANom, ktorý už je súčasťou jadra od 2.6.29. Verzia jadra 2.6.31 pridala aj podporu pre hardvér. LinCAN v niektorých oblastiach výrazne predčil SocketCAN. Vývoj ovládača linCAN, bol však pozastavený. Vyhľadnutí poslucháči dostali od Dr. Emdeho zoznam odporúčaných reštaurácií, ktoré mohli využiť aj počas 90 minútovej obednej prestávky. Druhá možnosť bola využiť školskú jedáleň.

Poobedná časť sa rozdelila na dve sekcie. Prvá pokračovala v doobedných témach o sieťovom riadení a pohonoch. Druhá sa zamerala na prezentovanie spoločnosti Intel, kde boli vysvetlené a predvedené postupy vzdialeného odlaďovania operačných systémov bežiacich na procesoroch z triedy Intel Atom.

V prvej sekcii som sa na pódium opäť dostal ja s prednáškou o sieťovom riadení cez zbernicu EtherCAT v prostredí RTAI. Prezentoval som výsledky, ktoré boli dosiahnuté spoločne s mojím diplomantom Jaroslavom Kamenským. Nasledujúcu prednášku prezentoval Duy Khanh Tran z ČVUT Praha. Zamerl sa na implementáciu Profibus DP pod slobodnou licenciou. Priblížil komplikácie najmä z oblasti licenčného práva, nakoľko počas tvorby sa dostával do konfrontácie so spoločnosťou Siemens. Aj keď je jeho ovládač plne funkčný, licenčné obmedzenia nedovoľujú jeho ďalšie šírenie.

Bezsenzorové riadenie jednosmerného motora prezentoval Ruben Salas-Cabrera z Mexika. Ako platformu využili RTAI-Lab a SciLab. Po prednáške nasledovala prestávka s neustále dokladanými koláčikmi. Objavilo sa aj niekoľko nových druhov. Záverečnú časť prednášok zahájila čínska delegácia s príspevkom v ktorom na Node Order Protocol

testovali reálne časové vlastnosti priemyselných sietí. Záver patril Alexandrovi Verlovi, ktorý poukázal na problematiku redundantných riadiacich systémov a jej nutnosť pre zabezpečenie bezchybného chodu systému. Názorne predviedol nutnosť použiť procesory od viacerých výrobcov ak použijeme na detekciu a opravu chýb metódu dva z troch.

Večerná časť druhej sekcie bola venovaná operačnému systému reálneho času L4 s jadrom Fiasco. Prvý prednáškový deň skončil až okolo siedmej hodiny večer. Energia ostala tak akurát na večeru. Na šťastie som druhý konferenčný deň nemal žiadnu prednášku.

Jaká byla Mozilla v Praze

mozilla.cz

<http://www.mozilla.cz/zpravicky/jaka-byla-mozilla-v-praze/>

V uplynulých třech dnech proběhlo v Praze setkání Mozilly s uživateli a komunitou v rámci akcí Mozilla DevDay a Mozilla MozCamp. První akce, která proběhla v pátek, byla určena pro širokou veřejnost, ale zejména pak pro vývojáře. Mozilla MozCamp, který proběhl o víkendu, byl naopak akcí, na kterou se sjelo přibližně 150 pozvaných hostů z řad přispěvatelů projektu Mozilla z celé Evropy a zástupci Mozilla Corporation, Mozilla Foundation a dalších organizací.

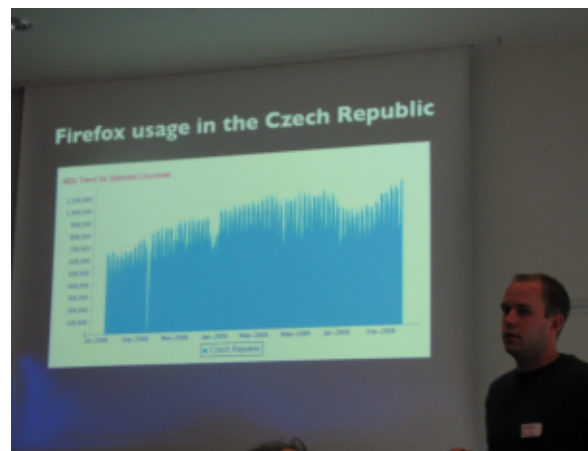
Co zajímavého na akci zaznělo

Jedním z hlavních hostů byl bezesporu Mike Beltzner (Director of Firefox), který v pátek prezentoval novinky Firefoxu 3.5 a připravovaného Firefoxu 3.6 pro vývojáře. Zajímavější však byla jeho sobotní přednáška, kde popisoval směr, jakým se Firefox ubírá. Snahou je podporovat web jako otevřenou platformu, dát uživateli možnost kooperace a přinést mu plnohodnotný Firefox pro mobilní zařízení.

Mimo jiné z jeho slov zaznělo, že Firefox přechází přibližně na půlroční vývojový cyklus, takže vydání Firefoxu budou častější. V plánech dalšího vývoje,

který se prakticky shoduje s tím, který byl již dříve prezentován (Firefox 3.6 v listopadu, Firefox 3.7 na jaře a Firefox 4.0 za rok), přibyla informace o Firefoxu 4.1 (plánován na rok 2011), ale bez dalších podrobností. V souvislosti s mobilní verzí Firefoxu je zajímavá zmínka o možné podpoře Androidu a to již v době Firefoxu 3.7. Nic konkrétního však neslibil. V rámci pátečního Mozilla DevDay zazněla zajímavá

informace související s počtem uživatelů Firefoxu v České republice. Toto číslo se, jak je obecně známo, špatně počítá. Ovšem Mozilla je schopna na základě dotazů na aktualizace prohlížeče zjistit, kolik uživatelů jej denně spustí. Na prezentovaném grafu

(viz foto vpravo) si tak můžete všimnout, že se na konci září toto číslo pohybuje okolo 1 100 000 spuštěných instalací Firefoxu v České republice denně. To je určitě zajímavé číslo.

Z pátečního programu stojí též za zmínku přednáška Briana Kinga, který hovořil o posledních novinách serveru Mozilla Add-ons. V prezentaci zmínil, že možnost požádat o dobrovolný finanční příspěvek na vývoj doplňku aktuálně využívá 66 vývojářů, kteří si dohromady přijdou na 1200\$ týdně. Sám prý však očekává, že se toto číslo postupně zvýší.

V sobotu na přednášce o podpoře Firefoxu zmínil David Tenser připravované stránky podpory pro Thunderbird a Fennec, které budou založeny na stejném základu jako stránky podpory Firefoxu. Stránky podpory Fennecu již zkušebně běží.

Na přednášce o balíku webových aplikací SeaMonkey zazněl stručný přehled o připravovaných novinkách SeaMonkey 2 a zejména pak informace o tom, co by se mohlo objevit v příští verzi SeaMonkey, která je aktuálně označovaná jako verze 2.1. Uživatelé se tak například mohou těšit na fulltextové prohledávání pošty, které je novinkou Thunderbirdu 3, podporu relací v poštovním klientu či snahu o vylepšení editoru webových stránek pomocí kódu z editoru KompoZer.

Fotky, videa, reporty...

V rámci Mozilla MozCamp běželo po oba dny vždy paralelně několik přednášek, takže nebylo v našich silách navštívit vše. Řada dalších přednášek byla zaměřena na vývoj, propagaci či lokalizaci produktů. O pátečním Mozilla DevDay si můžete přečíst i v [podrobném shrnutí](#), které sepsal Rullaf. Z obou akcí je pak k dispozici řada fotografií. Námi pořízené fotografie naleznete na Facebooku: [Mozilla DevDay](#), [Mozilla MozCamp](#). Fotografie ostatních účastníků pak můžete nalézt například na Flickru.

Perlička na závěr. Možná si vzpomínáte na video, v rámci něhož Steve Ballmer z Microsoftu běhá po pódiu a říká „I love this company!“. V rámci MozCampu si veterán projektu Chriss Hoffmann a Seth Bindernagel (L10N) neodpustili menší parodii. Jen to motto pozměnili na „I love this community!“.

Otestujte si ve Firefoxu aktuálnost pluginů!

mozilla.cz

<http://www.mozilla.cz/zpravicky/otestujte-si-ve-firefoxu-aktualnost-pluginu/>

Mozilla Corporation spustila připravovanou službu na kontrolu aktuálnosti zásuvných modulů (pluginů). Na webové stránce si můžete snadno otestovat, zda používáte aktuální verze zásuvných modulů a případně zjednat nápravu. Staré verze zásuvných modulů jako jsou Flash či Java totiž často obsahují bezpečnostní chyby, které jsou hojně zneužívány. Můžete tedy mít aktualizovaný Firefox, ale díky neaktualizovaným zásuvným modulům jste stále ohroženi.

Mozilla je si toho vědoma, a proto přišla s iniciativou, která má mezi uživateli zvýšit povědomí o tomto riziku a pomoci jim jej eliminovat. V její první fázi upozorňovala uživatele na starou verzi Flashe. Test probíhal na úvodní stránce po startu po aktualizaci na Firefox 3.5.3 a setkal se s velkým úspěchem. V rámci druhé fáze byla vytvořena již zmíněná webová stránka, kde si mohou uživatelé otestovat nejpoužívanější zásuvné moduly.

V rámci třetí fáze bude kontrola aktuálnosti zásuvných modulů dostupná přímo ve Firefoxu a to konkrétně již v nadcházející verzi 3.6. Krom toho dojde ke zpřístupnění zmíněné webové stránky i pro ostatní prohlížeče a tvůrci zásuvných modulů dostanou možnost aktualizovat databázi zásuvných modulů sami.

KompoZer 0.8 Beta 1 s novou podporou FTP

mozilla.cz

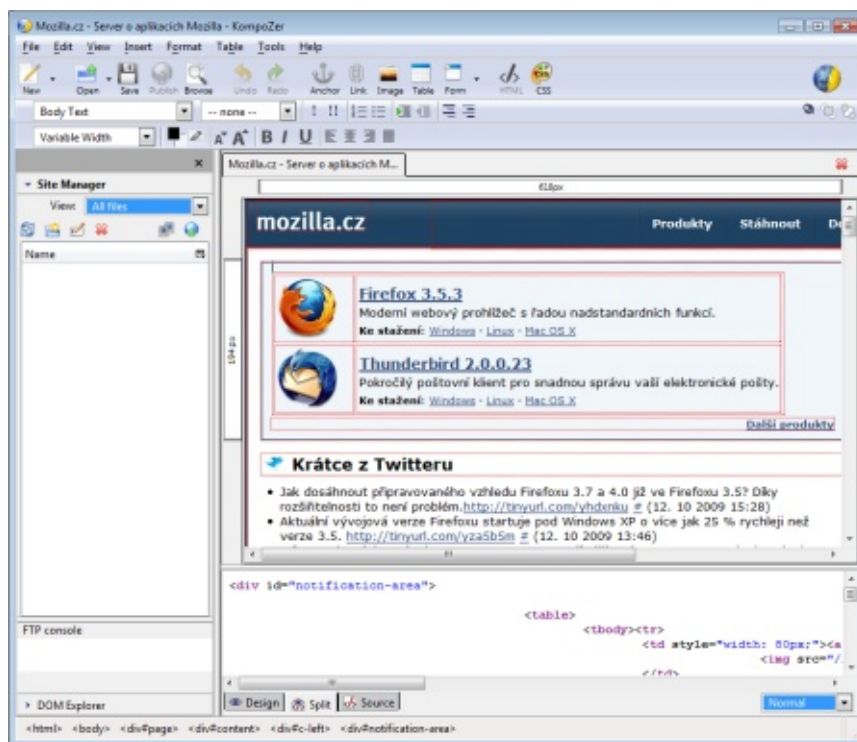
<http://www.mozilla.cz/zpravicky/kompozer-0-8-beta-1-s-novou-podporou-ftp/>

Editor webových stránek KompoZer, který je nástupcem kdysi populárního editoru NVU, vyšel ve verzi 0.8 Beta 1. Patrně nejvýznamnější novinkou této verze je nová podpora FTP ve Správci stránek, která odstraňuje řadu omezení starší verze. Jak autor KompoZeru uvádí, chybí stále podpora pro sFTP a dle jeho slov se na ní bohužel ve verzi 0.8 nedostane.

Další významnou novinkou je návrat barevného zvýraznění kódu v tzv. „split režimu“, kdy uživatel může editovat stránku ve WYSIWYG editoru a zároveň vidí přímo HTML kód stránky. V samostatném režimu, kde je zobrazen pouze HTML kód, však barevné zvýraznění syntaxe stále chybí. V editoru NVU bylo barevné zvýraznění syntaxe i zde, ale jak autor KompoZeru dříve uváděl, byla hodně chybová a zdrojem řady problémů.

Nově je též možné editovat obyčejné textové soubory. Ta je dnes možné upravovat v editoru webových stránek v SeaMonkey, ale počínaje NVU podpora vypadla. Opětovně přidaná podpora má však bohužel ten nedostatek, že chybně manipuluje s diakritikou. Došlo též na opravy a byla mimo jiné opravena řada problémů souvisejících s editací PHP souborů v Linuxu. KompoZer 0.8 Beta 1 má též novou ikonu a pro uživatele rozšířeních je důležitá informace, že aplikace změnila svou identifikaci (UUID), takže rozšíření pro starší verze nepůjdou nainstalovat ani s potlačením kontroly verze aplikace.

KompoZer 0.8 Beta 1 si můžete volně stáhnout a jako vždy platí poznámka o tom, že se jedná o betaverzi, která není primárně určena pro běžné používání. Verze je navíc dostupná pouze v angličtině. Najde se někdo na překlad? Napište nám! Co se týče budoucích plánů s editorem, autor slibuje portovat změny z KompoZeru do editoru, který je součástí v SeaMonkey. Uživatelé tohoto balíku se tak dočkají lepšího editoru. Ten aktuální je totiž již nějaký ten čas neudržovaný. Prozatím však platí, že příští měsíc by měla vyjít další betaverze KompoZeru 0.8 a finální verzi chtějí autoři vydat do konce letošního roku.

Úprava RAW fotek z digitálních zrcadlovek v Linuxu – Proč RAW?

Petoš Šafařík

<http://www.mandrivalinux.cz/uprava-raw-fotek-z-digitalnich-zrcadlovek-v-linuxu-proc-raw/>

RawTherapee a UFRaw jsou programy pro úpravu fotek z digitálních zrcadlovek. Ovšem nenechte se mýlit, nejedná se o žádný „další software pro fotky“, jakého je všude okolo mnoho a mnoho. Tyto programy zpracovávají snímky formátu RAW - tedy nezpracovaná, neupravená a nijak nekomprimovaná data přímo z CMOS (dříve CCD) čipu digitální zrcadlovky. Samotnému formátu RAW se budeme věnovat v tomto díle seriálu, v dalších si představíme zmíněné dva programy: RawTherapee a dcraw(anglicky), respektive jeho grafické nastavy UFRaw.

Co je to RAW a proč jej vůbec používat?

Rychlá odpověď by zněla: pořídíte-li si digitální jednookou zrcadlovku, poté práce bez RAW znamená pouze vyhozené peníze.

A nyní trochu podrobněji. V případě klasické fotografie jsou dva možné přístupy. První je, že si pořídíte **instantní fotoaparát – polaroid**, kde stisknete spoušť a fotoaparát snímek rovnou vyvolá a z fotoaparátu vyjede hotový snímek. Druhá možnost, jak fungují klasické fotoaparáty, je fotografování na film, který založíte do přístroje, fotíte a jakmile je film plný, vyvoláte jej. Nyní nebudeme připouštět možnost oněch „fotolabů“, což je jakýsi kompromis mezi výše zmíněnými přístupy. V případě, že používáte „polaroid“, je vaší jedinou starostí stisknutí spouště ve vhodnou chvíli (ti ambicióznější se vynasnaží i o **vhodnou kompozici záběru**). Druhý přístup vede k mnohem lepším výsledkům, leč za cenu větší práce, neboť už jen příprava záběru si vyžádala nastavení clony a **uzávěrky (citlivost filmu)** byla po založení filmu již neměnná). Po nafocení přišla práce větší a pro některé otravnější, pro mnohé ovšem teprve nyní začala ta pravá „tvůrčí činnost“: vyvolání filmu neboli převedení z negativu na pozitiv – papírovou fotografii. Zde bylo potřeba trpělivosti, zručnosti, znalostí a v neposlední řadě i praxe a zkušeností.

Joseph N. Niepce: Pohled z okna na Le Gras -- nejstarší dochovaná fotografie (1826); zdroj: cs.wikipedia.com

Proč takto dlouhý úvod o klasické fotografii, když článek je o digitální fotografii? Neboť i v případě digitální existují „polaroidy“ a „kinofilmové“ fotoaparáty, jen se o nich mluví jako o „kompaktech – fotoaparát bez výměnných objektivů“ a „DSLR – digitálních zrcadlovkách,..“ Budeme-li v započaté analogii pokračovat, poté by „hotová vyvolaná fotografie“ měla svou digitální podobu zvanou soubor „JPEG.“ A co je onou analogií k políčku na kinofilmu? Tu bychom našli v [RAW souborech](#). RAW soubor v podstatě není žádným souborovým formátem, nýbrž kategorií, stejně tak jako „video soubor“, kam bychom mohli zařadit soubor [AVI](#), [MPEG](#) a mnohé další. V případě DSLR se přípona liší podle výrobce zrcadlovky. Zatímco zrcadlovky firmy Canon ukládají RAW snímky do souborů s příponou CR2 či CRW, Nikon má NEF a Olympus má ORF. Jedno mají ale tyto soubory společné: navzdory příponě se jedná o nezpracovaný, neupravovaný, surový (z anglického „raw“ – surový) záznam [hodnot jednotlivých pixelů](#) tak, jak je zachytil snímač.

A konečně poslední krok v analogii je zpracování. V klasické fotografii na kinofilm jste potřebovali [zvětšovač](#), [vývojku](#), [ustalovač](#), dostatek místa v koupelně použité jako [temná komora](#) (pamětníci se nyní určitě usmívají). I v případě digitální fotografie potřebujete něco víc než jen „digitální podobu fotoalba, kam si budete lepit své výtvary“, míněn běžný software pro správu fotek. Budete potřebovat nástroj pro vyvážení bílé, korekci šumu, úpravu barev, případně další práce jako úpravu barevné křivky a podobně. Jedním z těchto nástrojů je i RawTherapee, jež si představíme v seriálu.

Pokud fotíte do RAW snímku a fotoaparát máte nastaven na černobílou fotografii, je mož-

né z RAW snímku zrekonstruovat poměrně jednoduše zpět barevnou fotografii – s JPEG snímkem již je nutná profesionální pomoc.

Díky těmto všem možnostem je fotografování do RAW formátu nezbytností pro profesionály a velmi časté u nadšených a znalých amatérů – neboť tento dává mnohem širší možnosti realizace než je práce s běžným kompaktním fotoaparátem. Většina moderních digitálních zrcadlovek umožňuje i ukládání do obou formátů zároveň, tj. RAW i JPEG. V případě, že se fotografie „povede“, je možné ji zpracovat jako RAW snímek. V opačném případě, kdy se jedná pouze o momentku či běžnou fotografii, není další práce na fotografii potřeba. Tuto možnost již mnoho let využívám ke své plné spokojenosti – mnohdy i fotografie, ve chvíli stisknutí spouště mdlá, se může proměnit v naprosto jedinečnou a neopakovatelnou. Stejně tak i v množství (například svatebních) fotek se může objevit taková fotografie, kdybyste možnosti RAW upotřebili.

V poslední době dochází k razantnímu zlevnění digitálních jednoočkových zrcadlovek stejně tak jako většiny elektroniky na trhu, proto je možné stále častěji potkat lidi vlastníci digitální zrcadlovky. Oč smutnější je zjištění, že 90 % z nich fotí do formátu JPEG – čili do formátu, jenž při sebemenší úpravě výrazně ztrácí na kvalitě. Dalším smutným faktem je skutečnost, že mnozí si pořídí tělo fotoaparátu za dvě desítky tisíc, ale fotí se setovým objektivem, neboli si pořídí autobus, aby jednou za čas vzali své dvě děti a manželku na výlet do města.

Tímto článkem bych rád apeloval na ty, kteří si již zrcadlovku pořídí, aby si uvědomili, že na focení „instantních fotek“ jsou zcela jiné přístroje a že nyní mají možnost tvořit fotografie, které s kompaktním digitálním fotoaparátem nikdy nevytvoří.

V příštím díle se již budeme věnovat prvnímu z dvou zmiňovaných programů a [programu UFRaw](#).

Nastavení RAW ve fotoaparátech Canon, zde konkrétně Canon 30D. Volba RAW+L značí ukládání v RAW a zároveň v JPEG s vysokou kvalitou

Internetové jazykové kurzy pro nevidomé žáky

Cílem projektu je modernizovat výuku cizích jazyků pro zrakově postižené vytvořením nových jazykových modulů. Děti se zrakovým hendikepem se tak mohou lépe učit jazyky jako například angličtinu, němčinu, španělštinu a italštinu.

Během srpna 2009 byly dokončeny texty k prvnímu jazykovému modulu – angličtině. Jazykové moduly vytvářejí rodilí mluvčí se znalostí speciální pedagogiky.

Řešitel projektu

Partner projektu

Základní škola prof. V. Vejdovského
náměstí Přemysla Otakara 777
784 01 Litovel

Aktuální informace na www.liberix.cz

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ